

Mən çox xoşbəxtəm ki, Bakı Dövlət Universitetinin məzunuyam...

Ümummilli Lider HEYDƏR ƏLİYEV

Qəzet 1929 -cu ildən nəşr olunur. Təsisçi: Bakı Dövlət Universiteti

31 mart 2023-cü il

BAKI UNIVERSİTETİ

MİLLİ TƏRƏQQİ ELM VƏ TƏHSİL OCAĞINDAN BAŞLAYIR

**BDU-da
Ümummilli lider
Heydər Əliyevin
100 illik yubileyinə
həsr olunmuş rəsm
sərgisi**

→ Səh.2

**BDU əməkdaşları
arasında
"İlin alimi"
müsabiqəsinin
nəticələri açıqlanıb**

→ Səh.7

**Bakı Dövlət
Universitetinin
tələbələri xaricdə
təhsil barədə
məlumatlandırılıb**

→ Səh.12

**BDU-nun
3 komandasının
4 layihəsi
"TEKNOFEST-
2023"ün finalında**

→ Səh.13

**Sosial elmlər və
psixologiya
fakültəsində şəhid
ailələri ilə görüş**

→ Səh.16

**Koronavirusa qarşı
vaksin hazırlayan
azərbaycanlı alim
BDU-da elmi
seminar keçirib**

→ Səh.18

**31 mart -
Azərbaycanlıların
Soyqırımı Gününə
həsr olunmuş
konfrans**

→ Səh.20

**BDU və Varşava
Universiteti arasında
əlaqələr genişlənir**

→ Səh.22

**"Heydər Əliyev və
Azərbaycan təbiətinin
davamlı mühafizəsi"
mövzusunda dəyirmi
masa**

→ Səh.3

**BDU ilə İqtisadiyyat
Nazirliyi yanında
Antiinhisar və İstehlak
Bazarına Nəzarət
Dövlət Xidməti
arasında əməkdaşlıq
memorandumu
imzalanıb**

→ Səh.4

**BDU-da
"SABAH magistratura"
laboratoriyasının açılışı
olub**

→ Səh.5

**Macarıstan səfiri
BDU-da**

→ Səh.5

**BDU Elmi Şurasının
"Elm günü"nə həsr
olunmuş xüsusi iclası**

→ Səh.8

Oyanış, bərəkət və birlik bayramı

Təbiətin oyanışını, gecə ilə gündüzün bərabərləşməsini, əkinçilik həyatının başlanğıcını özündə rəmzləşdirən Novruz bayramı Azərbaycan xalqının mənəvi dəyərlər sistemində özünəməxsus yer tutur. Novruz bayramı türkün təbiətə bağlılığından irəli gələn və ona duyulan sevgidən təşəkkül tapmış bir təqvim bayramıdır. Baharın gəlişi ilə qışın soyuğundan, əziyyətindən, çiləsindən canını qurtardığını düşünən insanlar günəşi böyük sevinclə qarşılayar, qışı, azar-bezarı, çətinlikləri qovmaq üçün müxtəlif ayin və mərasimlər icra edirdilər. Novruz insanların daxilən arınması, mənən və ruhən yenilənməsi ilə yanaşı, təbiətlə cəmiyyətin qovuşub bütövlük təşkil etdiyi bir bayramdır. Təbiətdəki dəyişiklik etnosun həyatında bir dönüş, yenilənmə dövrü olaraq düşünülüb. Bu bayramda dünyanın əski nizamı dağılır, dünyanın yeni yaradılışı canlandırılır.

Şimal yarımkürəsində yaz-qış əvəzlənməsi aydın nəzərə çarpdığından bu yarımkürədə yaşayan bütün xalqlar qışın gedişini və yazın gəlişini bir-birinə bənzər mərasimlərlə qeyd edirdilər. On iki heyvanlı türk təqviminə görə, ilin başlanğıcı baharın ilk günü- Novruzdur. Novruz təkəcə Azərbaycan xalqı tərəfindən deyil, həm də geniş coğrafi-etnik məkanda qeyd olunan bayramdır. Bu əski bayram ayrı-ayrı türk xalqlarında "Novruz", "Yengi gün", "Erge-nekon", "Ulu kün", "Bozqurt

çağan", "Sultan Mevriş", "Ulusun ulu günü" və s. adlarla tanınır. Mifopoetik düşüncədə Baharın gəlişi, Yeni ilin qarşılınması mərasimi kaosdan kosmosa keçidi rəmzləşdirir. İlkin kaos özü sulardan ibarət bir aləm olaraq düşünüldüyündən kosmos, kainat da o ilkin sudan yaranıb. İlin təhvil olduğu gecə - Novruz axşamı suların bir anlığa dayanması kaosdan kosmosa keçişin bir anının rəmzidir, yəni, köhnə ildən qalan nə varsa, simvolik olaraq yaddaşlardan silinir. Köhnə ilin axırını çərşənbə gecəsində, gecə ilə gündüzün bərabərləşdiyi zamanda təbiətdə nə varsa, hamısı təzələnilir.

XI əsr səlcuqlu hökmdarı Məlik şahın dövründə onun göstərişi ilə şair və astronom Ömər Xəyyam məşhur astronomik təqvimini hazırlayır. "Təqvim-i cəlalyyə" adı ilə tanınan həmin təqvimdə ilin başlanğıc günü yaz bərabərliyi günü, yəni Novruz bayramı ilə üst-üstə düşür. Orta əsrlərdə Azərbaycanda olmuş Avropa səyyahlarının, o cümlədən Adam Oleari, Jan Batist Şardenin səyahətnamələrində Novruz milli dövlətçilik ənənələrində mühüm yer tutan bir bayram kimi qeyd olunur.

Xalqın həyatı, məişəti və mənəviyyatı ilə bağlı olan Novruz bayramı ilk növbədə təqvim hadisəsi, qışın yola salınması, yazın qarşılınması mərasimidir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə Novruz bayramı yüksək səviyyədə keçirilsə də,

Sovet hökuməti Novruz bayramını dövlətin qeyd etdiyi rəsmi bayram statusundan çıxarıb, məişət səviyyəsində qeyd olunan bayrama çevirdi. XX əsrin əvvəllərində milli bayram kimi Novruz xilaskarlıq missiyası yerinə yetirir, hətta həbsdə olanlar onun sayəsində azadlığa buraxılırdılar. Lakin xilaskarlıq, əfv etmə funksiyası daşıyan Novruz sovet-bolşevik repressiya maşını tərəfindən 1920-ci illərin sonlarından sıxışdırılmağa və yasaqlanmağa başladı. Novruz bayramı xalqın qan-gen yaddaşı, etnopsixoloji düşüncəsi ilə bağlı olduğundan unudulmadı. Novruz bayramının mənə və mahiyyətində xeyirlə şərin, isti ilə soyuğun mübarizəsi durduğundan Novruz minillər boyunca xalqın yaddaşında günümüzə qədər yaşamaqda davam etmişdir. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1993-cü ildə verdiyi tarixi sərəncamla Novruz bayramı Azərbaycan Respublikasının milli bayramları arasında önəmli yer alıb. Ümummilli Lider Novruz bayramının etnokulturoloji mahiyyəti haqqında deyirdi: "İnsanları baharın gəlməsi, təbiətin oyanması, həyatın canlanması ilə müjdələyən Novruz bayramı ən qədim dövrlərdən bəri xalqımızın sevinc və şadlıq bayramı olmuş, tariximizin müxtəlif dövrlərində bəzi təzyiqlərə, süni maneələrə məruz qalmasına baxmayaraq, bu günə qədər gəlib çatmışdır".

(ardı 15-ci səhifədə)

Martın 3-də "BDU Könüllüləri" təşkilatı "Heydər Əliyev İli" ilə bağlı Tədbirlər Planına uyğun olaraq müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin zəngin həyat və fəaliyyətini əks etdirən yeni layihəyə başlayıb.

"Heydər Əliyev mühazirələri" adlı layihənin ilk qonağı Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri, NATO Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri, BDU-nun Konstitusiya hüququ kafedrasının professoru və müdiri Ziyafət Əsgərov olub.

"Heydər Əliyev Azərbaycan Konstitusiyasının və hüquqi dövlət quruculuğunun memarıdır" ad-

BDU-da "Heydər Əliyev mühazirələri" layihəsinin ilk görüşü

lı məruzə edən Ziyafət Əsgərov həyat və fəaliyyəti barədə məlumat verib, bugünkü güclü Azər-

baycanın memarı kimi atdığı addımların mahiyyətindən söz açıb: "Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyev ölkəmizdə hüquq islahatlarının, demokratik dəyişikliklərin gerçəkləşdirilməsi sahəsində misilsiz işlər görüb. Bu işlərin böyük bir qismi humanizm prinsipləri, insan hüquq və azadlıqlarının qorunması ilə sıx bağlıdır. 1995-ci il noyabrın 12-də Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanmış, müstəqil Azərbaycanımızın ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul edilmiş yeni Konstitu-

siyası və demokratik əsaslarla seçilmiş ilk parlamenti ölkəmizin siyasi tarixində yeni bir mərhələnin başlanğıcı oldu. Müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyasının banisi olan Heydər Əliyev demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində davamlı siyasət yeridərək ölkədə insan hüquq və azadlıqlarının başlıca prinsiplərinin bərqərar olması üçün əsaslı zəmin yaradıb. Ümummilli liderin Azərbaycan Respublikasının hərtərəfli inkişafı üçün hazırladığı strateji istiqamətlər hələ uzun illər dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsi və gücləndirilməsi işinə xidmət edəcək".

Daha sonra Ziyafət Əsgərov tələbələrin çoxsaylı suallarını cavablandırıb.

Martın 3-də Tarix fakültəsinin "Heydər Əliyev və Qərbi Azərbaycan İcması" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan Tarix fakültəsinin dekani, professor İbrahim Zeynalov ermənilərin Azərbaycanın tarixi torpaqlarında deportasiya siyasəti və terror aktlarının tarixindən bəhs edib.

Qərbi Azərbaycan İcmasının sədri, millət vəkili Əziz Ələkbərli icmanın fəaliyyəti, gələcək planları barədə geniş məlumat verib. Qeyd edib ki, Qərbi Azərbaycanda yaşayan soydaşlarımızı-

"Heydər Əliyev və Qərbi Azərbaycan İcması" mövzusunda tədbir

zın faciəsinə ilk dəfə Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən siyasi qiymət verilib. O, 1997-ci il dekabrın 18-də "1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindəki tarixi-etnik torpaqlarından kütləvi surətdə deportasiyası haqqında" Fərman imzalayıb. Bu fərmanla Ermənistan SSR ərazisində azərbaycanlılara qarşı tətbiq edilən etnik təmizlə-

mə və soyqırımı siyasətinin mürtəcə mahiyyəti dünyaya çatdırılıb. Ulu öndər Heydər Əliyev 1994-cü ildə Böyük Britaniya Kral Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda çıxışı zamanı da indiki Ermənistan ərazisinin tarixi Azərbaycan torpaqları olduğunu bəyan edib.

İcma sədri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham

Əliyevin dekabrın 24-də Qərbi Azərbaycan İcmasının üzvləri ilə görüşdə səsləndirdiyi fikirlərin qarşıya böyük hədəflər qoyduğunu vurğulayıb: "Artıq bu hədəflər uğrunda mübarizə başlayıb. Son 200 ildə Qərbi Azərbaycanda yaşayan soydaşlarımızın milli hüquqları pozulub. Bütün bunlar Çar Rusiyasının Qafqazı işğalı və ermənilərin bu regiona

köçürülməsi ilə başlayıb. Bununla da soydaşlarımız etnik təmizləmələrə məruz qalıblar".

İnformasiya və sənəd məncementi fakültəsinin Kitabxanaçılıq kafedrasının müdiri Elçin Əhmədov, Tarix fakültəsinin I kurs magistrantı Nigar Abbasova çıxışlarında Qərbi Azərbaycanda toponimlərin, tarixi abidələrin ermənilər tərəfindən saxtalaşdırılmasından bəhs edib, Qayıdış Konsepsiyasında nəzərdə tutulan müddələrin yerinə yetirilməsi ilə bağlı təkliflərini səsləndiriblər.

Martın 9-da Fizika və Mexanika-riyaziyyat fakültələrinin birgə təşkilatçılığı ilə "Heydər Əliyev və Azərbaycanda gender siyasəti" adlı tədbir keçirilib. Tədbirdə hər iki fakültənin öməkdaşları və tələbələri iştirak ediblər. Fakültə dekanları Bəxtiyar Paşayev və Ziyatxan Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin nəsillərə nümunə olan ömür yolu, milli dövlətçiliyimiz, müstəqilliyimiz uğrunda apardığı çoxşaxəli fəaliyyəti barədə məlumat veriblər.

Sonra Fizika fakültəsinin professoru, "Qadın Problemləri"

"Heydər Əliyev və Azərbaycanda gender siyasəti"

Tədqiqat Birliyinin rəhbəri Səcidə Əbdülvahabova "Heydər Əliyev və qadın siyasəti" mövzusunda məruzə edib. O, Ulu Öndə-

rin Azərbaycan SSR-ə rəhbərlik etdiyi illərdə qadınların inkişafına xüsusi diqqət göstərməsi, onların cəmiyyətin bütün sahələrində yüksək səviyyədə təmsil olunmaları istiqamətində gördüyü işləri diqqətə çatdırıb. 1993-cü ildə yenidən hakimiyyətə qayıdırdan sonra da Ümummilli Lider bu siyasəti davam etdirib, Azərbaycan qadınların hüquqlarının qorunması ilə bağlı beynəlxalq konvensiyalara qoşulub. Səcidə Əbdülvahabova hazırda dövlət

qadın siyasətinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyini, bu istiqamətdə zəruri qanunların qəbul edildiyini, qadınların inkişafı üçün hərtərəfli imkanların yaradıldığını bildirib.

Mexanika-riyaziyyat fakültəsinin tələbələri Sara Qurbanova və Toğrul Ələkbərov, Fizika fakültəsinin tələbəsi Könül Əhmədova Azərbaycanın və dünyanın tanınmış qadınları barədə təqdimatlar ediblər.

Martın 16-da Biologiya fakültəsində Ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş rəsm sərgisi keçirilib. Sərgidə fakültənin tələbələrinin milli vətənpərvərlik ruhunda, eyni zamanda təbiətin gözəlliyini əks etdirən rəsm əsərləri nümayiş etdirilib.

Tədbirdə BDU-nun Sosial məsələlər, tələbələrlə iş və ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə prorektoru Əliş Ağamirzəyev, Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Şahin Pənahov, Elmi fəaliyyətin təşkili və innovasiyalar mərkəzinin rəhbəri Mais Süleymanov, Humanitar məsələlər və gənclər siyasəti şöbəsinin müdiri Ramin Səmədov iştirak ediblər. Sərgidə fakültə öməkdaşlarının milli kulinariyamıza aid şirniyyatları, xonçaları və müxtəlif əl işləri də nümayiş etdirilib.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş rəsm sərgisi

Tədbir tələbələrin ifasında bədii hissə ilə davam edib. Sonda BDU-nun folklorşünas alimləri tələbələrin Novruz bayramının tarixi ilə bağlı suallarını cavablandırılıb. Tədbir fakültə öməkdaşları və tələbələrin "Yallı" rəqsi ilə başa çatıb.

"Heydər Əliyev müasir Azərbaycanın qurucusudur"

Martın 17-də Kimya fakültəsi, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Yasamal rayon təşkilatı, "Z.Xəlilov küç.33" ünvanı üzrə ərazi partiya təşkilatının birgə təşkilatçılığı ilə "Heydər Əliyev müasir Azərbaycanın qurucusudur" adlı tədbir keçirilib.

Tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb. Sonra Ulu Öndər Heydər Əliyev və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda həlak olan şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan "Z.Xəlilov küç.33" ünvanı üzrə ərazi partiya təşkilatının sədri Zahid Cəfərov Ulu Öndər Heydər Əliyevin müasir Azərbaycan tari-

xindəki rolu, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində həyata keçirdiyi islahatlar, irimiqyaslı layihələr barədə ətraflı məlumat verib. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətdə olduğu illərin Azərbaycan tarixinin

şanlı səhifəsi olduğunu qeyd edib.

YAP Yasamal rayon təşkilatının sədri Bəxtiyar Nəbiyev isə bildirib ki, müstəqil Azərbaycanın memarı və qurucusu, azərbaycançılıq ideologiyasının banisi, Ümummilli Lider Heydər

Əliyev ölkəmizə rəhbərliyi dövründə xalqın rifah halının daha da yaxşılaşdırılması, respublikamızın tərəqqisinin təmin olunması və digər istiqamətlərdə tarixi əhəmiyyətə malik olan misilsiz işlər görüb. Ulu Öndərin əsasını qoyduğu siyasət Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə daxili və xarici siyasət sahəsində görülən işlər, əldə edilən nailiyyətlər Azərbaycan dövlətinin qüdrətinin artmasını, ictimai-siyasi sabitliyi və sürətli iqtisadi inkişafı təmin edib. Bu uğurların zirvəsi isə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbər-

liyi ilə 44 günlük Vətən müharibəsində rəşadətli Azərbaycan Ordusunun doğma Qarabağımızı düşmən tapdağından azad etməsidir.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü Şahlar Əsgərov, BDU-nun Kimya fakültəsinin dekanı Fuad Kərimli çıxışlarında qeyd ediblər ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin əbədi, dönməz xarakter alması, ölkəmizin dinamik iqtisadi inkişaf yolu ilə inamla irəliləməsi, beynəlxalq nüfuzunun sürətlə artması Ulu Öndərin çoxşaxəli fəaliyyəti sayəsində mümkün olub.

Tədbirin sonunda YAP-ın yeni üzvlərinə partiya vəsiqələri təqdim edilib.

"Heydər Əliyev və milli-mənəvi dəyərlərimiz" mövzusunda mühazirə oxunub

Martın 27-də Filologiya fakültəsində "Heydər Əliyev İli"nə həsr olunmuş silsilə mühazirə və elmi seminarlar çərçivəsində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) Folklor İnstitutunun direktoru, akademik Muxtar İmanov "Heydər Əliyev və milli-mənəvi dəyərlərimiz" mövzusunda mühazirə oxuyub.

Fakültə dekanı, dosent Elçin Məmmədov Ulu Öndər Heydər Əliyevin çoxşaxəli siyasi fəaliyyəti, milli dövlətçiliyin gücləndirilməsi istiqamətində apardığı islahatlar, banisi olduğu azərbaycançılıq ideologiyası, Azərbaycan dili və ədəbiyyatının inkişafına verdiyi əvəzolunmaz töhfələr barədə danışdı, təşkil olunan mühazirənin mövzusunun əhəmiyyətini diqqətə çatdırdı.

Akademik Muxtar İmanov mühazirədə xalqımızın tarixinə böyük xilaskar kimi həkk olmuş dahi şəxsiyyətin - Heydər Əliyevin ölkəmizin

və xalqımızın gələcəyi naminə uzaqgörənliklə atdığı müdrik addımlardan, xalqımızın milli-mənəvi dəyərləri və ədəbi-bədii nümunələrinin qorunması, tariximizin düzgün istiqamətdə öyrənilməsi, ana dilimizin cəmiyyətdəki nüfuzunun artırılması yönündə apardığı məqsədyönlü siyasətdən bəhs edib. Bildirib ki, Azərbaycan dilinin dövlət dilinə çevrilməsi, mədəni və sosial-siyasi həyatda layiqli yer tutması, mötəbər məclislərin kürsülərindən eşidilməsi Ulu Öndərin ana dilinin inkişafına göstərdiyi qayğı və diqqətin nəticəsində mümkün olub. Heydər Əliyevin görkəmli ədəbiyyat və elm xadimləri ilə görüşlərinə toxunan məruzəçi həmin tədbirlər zamanı dahi siyasətçinin Azərbaycan ziyalılarına müraciətlərində ana dilimizin, ədəbi irsimizin, mədəniyyətimizin qorunması, zənginləşdirilməsi və təbliği ilə bağlı verdiyi tapşırıq və tövsiyələrin dövlətçiliyimizin və ideoloji düşüncənin inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb. Çıxışda həmçinin xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qarantı, bütün varlığı ilə Vətənə bağlı olan böyük dövlət xadimi Heydər Əliyevin mədəniyyətimiz, elmimiz və təhsilimizin hərtərəfli inkişafı üçün gördüyü işlərin konkret nəticələr verdiyi qeyd olunub.

Sonra akademik Muxtar İmanov iştirakçıların suallarını cavablandıraraq, Ulu Öndərin ana dilinin inkişafına göstərdiyi qayğı və diqqətin nəticəsində mümkün olub. Heydər Əliyevin görkəmli ədəbiyyat və elm xadimləri ilə görüşlərinə toxunan məruzəçi həmin tədbirlər zamanı dahi siyasətçinin Azərbaycan ziyalılarına müraciətlərində ana dilimizin, ədəbi irsimizin, mədəniyyətimizin qorunması, zənginləşdirilməsi və təbliği ilə bağlı verdiyi tapşırıq və tövsiyələrin dövlətçiliyimizin və ideoloji düşüncənin inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb. Çıxışda həmçinin xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qarantı, bütün varlığı ilə Vətənə bağlı olan böyük dövlət xadimi Heydər Əliyevin mədəniyyətimiz, elmimiz və təhsilimizin hərtərəfli inkişafı üçün gördüyü işlərin konkret nəticələr verdiyi qeyd olunub.

Sonra akademik Muxtar İmanov iştirakçıların suallarını cavablandıraraq, Ulu Öndərin ana dilinin inkişafına göstərdiyi qayğı və diqqətin nəticəsində mümkün olub. Heydər Əliyevin görkəmli ədəbiyyat və elm xadimləri ilə görüşlərinə toxunan məruzəçi həmin tədbirlər zamanı dahi siyasətçinin Azərbaycan ziyalılarına müraciətlərində ana dilimizin, ədəbi irsimizin, mədəniyyətimizin qorunması, zənginləşdirilməsi və təbliği ilə bağlı verdiyi tapşırıq və tövsiyələrin dövlətçiliyimizin və ideoloji düşüncənin inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb. Çıxışda həmçinin xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qarantı, bütün varlığı ilə Vətənə bağlı olan böyük dövlət xadimi Heydər Əliyevin mədəniyyətimiz, elmimiz və təhsilimizin hərtərəfli inkişafı üçün gördüyü işlərin konkret nəticələr verdiyi qeyd olunub.

"Heydər Əliyev və milli adət-ənənələrimiz" adlı tədbir

Martın 17-də Fizika fakültəsində "Heydər Əliyev və milli adət-ənənələrimiz" adlı tədbir keçirilib. Fakültə dekanı Bəxtiyar Paşayev qeyd edib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlərdə həmişə xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunmasına, milli mədəniyyətimizin inkişafına, xalqın adət-ənənələrinin zənginləşdirilməsinə çalışıb. Təsəffüf deyil ki, Ulu Öndər xalqımızın ən qədim bayramlarından olan Novruz "dostluq, həmrəylik, yüksək mədəniyyət bayramı" adlandırır.

Fakültənin sosial məsələlər və tələbələrle iş üzrə dekanı müavini Məhəmməd Məhərrəmov "Heydər Əliyev və milli adət-ənənələrimiz" mövzusunda məruzə edib. O, Ulu Öndərin Novruz bayramına və digər milli adət-ənənələrimizə göstərdiyi diqqət, xalqımızın tarixi ilə bağlı olan adətlərin yaşadılmasında gənclərin rolu barədə fikirləri haqda ətraflı məlumat verib.

Astrofizika kafedrasının dosenti Xıdır Mikayılov Novruz astronomiyaya elmi baxımından izah edib, bu günlərdə Günəş sistemində baş verən dəyişikliklər barədə danışdı.

Fakültə Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri Lamiyə Həmidova, tələbələr Lalə Məmmədova və Tər-lan Əlizadə Novruzla bağlı təqdimatlar ediblər. Tədbirin sonunda Novruz bayramı ilə bağlı videoçarx nümayiş olunub.

Martın 31-də Biologiya fakültəsinin təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Heydər Əliyev və Azərbaycan təbiətinin davamlı mühafizəsi" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə fakültənin dekanı, professor Afət Məmmədova açaraq, Ulu Öndərin respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrlərdə ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi, təbiət elmlərinin inkişafı istiqamətində həyata keçirdiyi siyasət barədə məlumat verib. Daha sonra Elm və Təhsil Nazirliyinin Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun baş direktoru, akademik İradə Hüseynova "Heydər Əliyev Azərbaycan təbiətinin hamisidir", BDU-nun Ekologiya və torpaqşünaslıq fakültəsinin Ekoloji kimya kafedrasının müdiri, kimya elmləri doktoru, professor Sevinc Hacıyeva "Ulu öndər və

"Heydər Əliyev və Azərbaycan təbiətinin davamlı mühafizəsi" mövzusunda dəyirmi masa

Tədbiri giriş sözü ilə fakültənin dekanı, professor Afət Məmmədova açaraq, Ulu Öndərin respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrlərdə ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi, təbiət elmlərinin inkişafı istiqamətində həyata keçirdiyi siyasət barədə məlumat verib

davamlı inkişaf", millət vəkili, professor Kamilə Əliyeva "Heydər Əliyev siyasəti və kənd təsəvvürlüyü", Ümumdünya Təbiəti Mühafizə Fondu (WWF) Azərbaycan

nümayəndəliyinin rəhbəri Elşad Əsgərov "Azərbaycanda xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri" mövzularında məruzələrlə çıxış ediblər.

Tədbirdə BDU rektorunun elm və təhsil üzrə müşaviri, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Aydın Kazımzadə, Elm və Təhsil Nazirliyinin Botanika İnstitutunun icraçı direktoru, professor Şakir Qasimov, fakültənin professor-müəllim heyəti, tələbə, magistrant və doktorantları da iştirak etmişlər. Çıxışlardan sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin çoxşaxəli fəaliyyətinə həsr olunmuş videoçarx nümayiş etdirilib. Tədbirin sonunda qonaqlar tələbə və gənc tədqiqatçıların suallarını cavablandırıblar.

Martın 14-də Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat (DOST) Agentliyi və BDU arasında imzalanmış anlaşma memorandumunun icrası üzrə Birgə Fəaliyyət Planı imzalanıb. Sənədi DOST Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Məmmədov və BDU-nun rektoru Elçin Babayev imzalayıblar. Sözügedən Birgə Fəaliyyət Planı 6 fəaliyyət istiqaməti üzrə 22 tədbiri əhatə edir.

DOST Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Məmmədov qeyd edib ki, imzalanan Birgə Fəaliyyət Planı qarşılıqlı əməkdaşlığın inkişafına, təcrübə mübadiləsinin təkmilləşdirilmə-

DOST Agentliyi və Bakı Dövlət Universiteti arasında Birgə Fəaliyyət Planı imzalanıb

sine, sosial təminat və məşğulluq sahəsində vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsinə töhfə verəcək.

BDU-nun rektoru Elçin Babayev Plana uyğun olaraq BDU və DOST Agentliyinin iştirakı ilə sosial əhəmiyyət kəsb edən istiqamətlərdə yerli və beynəlxalq təşkilatlarla birgə layihələrin həyata keçirilməsinin nəzərdə tutulduğunu diqqətə çatdırıb.

Görüşdə həmçinin Birgə Fəaliyyət Planına uyğun olaraq "DOST" mərkəzlərində yaradılması nəzərdə tutulan "Sosial iş və psixologiya klinikası"nın əhəmiyyəti qeyd edilib.

Qeyd edək ki, DOST Agentliyi ilə BDU arasında birgə əməkdaşlığa dair anlaşma memorandumu ötən ilin aprel ayında imzalanıb.

BDU və DOST Agentliyinin birgə təşkilatçılığı ilə Respublika Sosial İşçilər Forumu keçiriləcək

BDU və DOST Agentliyinin birgə təşkilatçılığı ilə "Respublika Sosial İşçilər Forumu" və Azərbaycan Gəncləri Gününə həsr edilmiş festival keçiriləcək.

DOST Agentliyi və BDU arasında imzalanmış anlaşma memorandumunun icrası üzrə Birgə Fəaliyyət Planına əsasən, iki qurumun birgə əməkdaşlığı ilə sosial məsuliyyətlik çərçivəsində BDU tələbələri və DOST könüllülərinin birgə sosial tədbirlərinin, intellektual və idman turnirlərinin, birgə konfrans və seminarların təşkili də nəzərdə tutulur.

BDU-nun Hirş indeksi 56-ya çatıb

"Clarivate Analytics" Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin rəsmi məlumatına əsasən, 2023-ci ilin ilk 3 ayı ərzində BDU-nun Hirş indeksi artaraq 56 olub (Hirş indeksi alimlərin, elmi təşkilatın fəaliyyətinin elmi əsərlər və həmin əsərlərə istinada görə kəmiyyət göstəricisidir). Hər bir əsərə istinadların orta sayı isə 6.81-ə qədər yüksəlib. Xatırladaq ki, 2018-ci ilin sonunda BDU-nun Hirş indeksi 35-ə bərabər olub.

Agentliyin rəsmi məlumatına əsasən, BDU-nun əməkdaşları, doktorantları və tələbələri tərəfindən "Web of Science" bazasına daxil olan dərgilərdə artıq 3761 elmi əsər nəşr edilib. Bu əsərlərə 25629 dəfə istinad edilib. Təkcə 2022-ci ildə "Web of Science" bazasına daxil olan dərgilərdə BDU tərəfindən 254 əsər (2022-ci il üzrə yekun nəticələr tam deyil, 2023-cü ilin ilk yarımilliyində təmamlanacaq) nəşr edilib və nəşr edilən əsərlərə 5603 dəfə istinad olunub ki, bu da 2018-ci ildə edilən istinadların sayından 2.5 dəfə çoxdur.

Onu da qeyd edək ki, bu göstəricilərlə BDU Azərbaycan universitetləri arasında yenə liderdir.

BDU ilə İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti arasında əməkdaşlıq memorandumu imzalanıb

Əmək bazarının tələblərinə cavab verən kadrlar hazırlanması, tədrisin təcrübə və istehsalatla əlaqələndirilməsinin BDU üçün prioritet olduğunu bildiren rektor Elçin Babayev diqqətə çatdırıb ki, Dövlət Xidməti ilə imzalanan memorandum məhz bu məqsəddə xidmət edəcək.

Martın 17-də BDU ilə İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti arasında əməkdaşlıq memorandumu imzalanıb. Sənədi BDU-nun rektoru Elçin Babayev və Dövlət Xidmətinin rəisi Məmməd Abbasbəyli imzalayıblar.

İmzalanma mərasimində çıxış edən rektor Elçin Babayev BDU-nun son illər beynəlxalq əlaqələrlə yanaşı, ölkədaxili əməkdaşlığa xüsusi önəm verdiyini qeyd edib. Əmək bazarının tələblərinə cavab verən kadrlar hazırlanması, tədrisin təcrübə və istehsalatla əlaqələndirilməsinin BDU üçün prioritet olduğunu bildiren rektor diqqətə çatdırıb ki, Dövlət Xidməti ilə imzalanan memorandum məhz bu məqsəddə xidmət edəcək. Elçin Babayev memorandumun tərəflər arasında qarşılıqlı əlaqələrin geniş spektrini əhatə edəcəyini vurğulayıb. BDU-nun tələbələri Dövlət Xidmətinin gələcəkdə həyata keçirəcəyi bir sıra layihələrə cəlb olunacaq, həmçinin ali məktəbin tədris prosesində Dövlət Xidmətinin im-

kanlarından istifadə olunacaq. Dövlət Xidmətinin rəisi Məmməd Abbasbəyli isə qeyd edib ki, Azərbaycanda gənclər siyasətinə böyük önəm verilir və bu istiqamətdə ölkə rəhbərliyi tərəfindən müxtəlif proqramlar, layihələr həyata keçirilir. Potensiallı gənc kadrların yetişdirilməsi və onların dövlət qurumlarında işlə təmin olunması dövlət idarəetməsində yeni innovativ düşüncələrin, müasir yanaşmaların tətbiqinə şərait yaradıb, idarəetmə prosesinə dinamizm qazandırdı. Xidmət rəisi imzalanan memorandumun Xidmətin yüksəkixti-

saslı kadr potensialını daha da zənginləşdirməsinə xidmət edəcəyinə əminliyini bildirib.

Memorandumuna əsasən, BDU tələbələrini təcrübə proqramlarına cəlb edilməsi istiqamətində əməkdaşlığın təşkili, istehsalat və elmi-tədqiqat təcrübələrində, o cümlədən seminar və təlimlərdə iştirakının təmin edilməsi nəzərdə tutulur. Sənəddə həmçinin Universitetin məzunları ilə birgə innovasiyayönümlü layihələrin araşdırılması, onların iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi və digər məsələlər də yer alıb.

Rektor Elçin Babayev "Tələbə evi"ni ziyarət edib

Martın 20-də BDU-nun rektoru Elçin Babayev Novruz bayramı münasibətilə Universitetin "Tələbə evi"ni ziyarət edib. Tələbələrə görüşən rektor onları bayram münasibətilə təbrik edib, təhsillərində uğurlar arzulayıb.

Daha sonra rektor tələbələrin qayğıları ilə maraqlanıb, onları BDU-nun sosial həyatında daha yaxından iştirak etməyə səsləyib.

Qeyd edək ki, 2021-ci ildə açılışı olan BDU-nun "Tələbə evi" həm əcnəbi, həm də yerli tələbələr üçün nəzərdə tutulub. Yataqxanada 104 standart tələbə otağı və 2 qonaq otağı mövcuddur. "Tələbə evi"ndə müasir standartlara cavab verən şərait yaradılıb, otaqlar zəruri mebel, məişət avadanlıqları, istilik sistemi ilə təmin olunub. Burada zəruri ədəbiyyat və əyani vəsaitlərlə təchiz edilmiş kitabxana - oxu zalı, iclas otağı, asudə vaxt otağı, mətbəx, ç

amaşırxana, bütün zəruri avadanlıqlarla təchiz edilmiş yeməkkhana fəaliyyət göstərir. Yataqxananın həyatında idman avadanlıqları quraşdırılıb, istirahət guşəsi yaradılıb. Yataqxana ərazisində təhlükəsizliyə kameralarla müntəzəm nəzarət edilir.

Martın 2- də BDU və Təhsil Tələbə Krediti Fondu arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

Müqaviləni BDU-nun rektoru Elçin Babayev və TTKF-in İdarə Heyətinin sədri Araz Paşayev imzalayıblar.

Mərasimdə çıxış edən BDU-nun rektoru Elçin Babayev təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində görülən işlərdən danışdı. Bildirib ki, TTKF-nin yaradılması ali təhsilə və aztəminatlı təbəqədən olan gənclərə dövlət qayğısının bariz nümunəsidir. İndiyədək BDU-nun 767 tələbəsi Fondun yaratdığı imkanlardan yararlanıb. Rektor bu sayı daha da artırmaq üçün tələbələr arasında maarifləndirmə işlərinə ehtiyac olduğunu qeyd edib.

BDU və Təhsil Tələbə Krediti Fondu arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb

Fondun İdarə Heyətinin sədri Araz Paşayev TTKF-in fəaliyyət istiqaməti, hədəf və prioritetləri barədə danışdı. Qeyd edib ki, Fondun yaradılmasında əsas məqsəd əhəlinin aztəminatlı təbəqəsindən olan şəxslərin təhsilə əlçatanlığını təmin etmək, onlar üçün bərabər imkanlar yaratmaq və təhsilin əhatə dairəsini genişləndirməkdir. Dünyanın ən qabaqcıl təcrübələrini özündə birləşdirən TTKF-in Azərbaycanda mövcud olması tələbələr üçün yeni imkanlar yaradır.

Müqaviləyə əsasən, tərəflər Universitet tələbələrini Fondun təqdim etdiyi təqaüd proqramlarına qoşulması və birgə digər proqramlarda iştirakına dəstək məqsədilə müştərək layihələrin icra edilməsi istiqamətində əməkdaşlıq edəcəklər. Müqavilə çərçivəsində Fondun BDU tələbələri üçün istehsalat təcrübəsi, yay təcrübə proqramları təşkil olunacaq.

Fond tərəfindən Universitetdə infosessiya və təlimlərin keçirilməsi də nəzərdə tutulur.

Böyük Britaniyanın "Quacquarelli Symonds" konsaltinq şirkətinin nümayəndəsi BDU-da

BDU-nun rektoru Elçin Babayev Böyük Britaniyanın "Quacquarelli Symonds" (QS) konsaltinq şirkətinin nümayəndəsi Veronika Omeni ilə görüşüb.

Rektor Elçin Babayev BDU-nun yeni inkişaf strategiyasına uyğun olaraq aparılan islahatlar və həyata keçirilən layihələr barədə qonağa məlumat verib. O, Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrinin beynəlxalq reytinglərdə yer alması üçün kifayət qədər potensialının olduğunu və BDU-nun bu istiqamətdə də böyük uğurlar əldə etdiyini vurğulayıb.

Qonaqla BDU-nun QS beynəlxalq reytingində təmsil olunması ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Rektor işgötürənlərlə əməkdaşlığa, yüksək təsir əmsalına malik elmi jurnallarda dərc olunan məqalələrin keyfiyyətinə və sayına, tələbə mobilliyinə, reytingli universitetlərlə təcrübə mübadiləsinə, əcnəbi təhsilçilərin cəlbinə diqqətin artırılması istiqamətində BDU-da görülən işlər barədə qonağa məlumat verib.

QS reytinginin əsaslandığı meyarlar üzrə daha çox və keyfiyyətli informasiya verilməsinin vacibliyinə diqqəti yönəldən Veronika Omeni Universitetdə bu istiqamətdə aparılan işləri yüksək qiymətləndirib. Qonaq görüşdə universitetlərin QS reyting cədvəlində yer alması meyarlarını ətraflı şəkildə açıqlayıb, siyahıya daxil olmaq üçün vacib olan müraciət formaları və şərtlər haqqında geniş məlumat verib. Bildirib ki, QS reytingi üzrə meyarlar bu ildən yenilənib və akademik nüfuza, universitetlərin müəllim-tələbə sayının nisbətində, məqalələrə olan istinadlara, əcnəbi təhsilverən və təhsilçilərin, elmi dərəcəli kadrların, professor-müəllim heyətinin məqalələrinin sayına, işgötürənlər arasında olan nüfuza görə müəyyən edilir.

Veronika Omeni bu ildən QS reytingində məzənlərin işlə təmin olunması meyarına da ciddi önəm verildiyini qeyd edib, dayanıqlı inkişaf üzrə QS reytingi haqqında da məlumat verib.

Sonda BDU-nun rektoru Elçin Babayev QS ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb və mütəmadi olaraq QS məsləhət qrupu tərəfindən BDU əməkdaşlarına təlimlərin keçirilməsinin əhəmiyyətini qeyd edib. Veronika Omeni isə görüşə görə rektora təşəkkür edib, gələcəkdə də bu əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində addımların atılacağını bildirib.

BDU rektoru EBSCO nəşriyyatının MDB ölkələri üzrə direktoru ilə görüşüb

Martın 13-də BDU-nun rektoru Elçin Babayev EBSCO nəşriyyatının MDB ölkələri üzrə direktoru Andrey Sokolovla görüşüb.

Rektor Elçin Babayev qonağa BDU-nun Elmi Kitabxanasının modernləşdirilməsi istiqamətində son illər görülən işlər, bu sahə üzrə kadr hazırlığı barədə məlumat verib. Qeyd edib ki, BDU alimləri "Web of science" bazasında məqalə nəşrinə görə Azərbaycan universitetləri arasında ilk yerdədir. BDU-nun Hirş indeksi artıq 55-dir. Rektor qeyd edib ki, bu sahədə müasir dövrün tələblərinə cavab ver-

rən kadr hazırlığını həyata keçirmək üçün BDU-nun Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin adı dəyişdirilərək İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsi adlandırılıb.

EBSCO nəşriyyatının MDB ölkələri üzrə direktoru Andrey Sokolov da BDU ilə əməkdaşlıqdan məmnun olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, EBSCOHost şirkəti aparıcı nəşriyyatların elmi re-

surslarının ən böyük əlaqələndiricisidir. BDU Elmi Kitabxanası oxucularına elm və tədris sahələrinə aid müxtəlif məlumat bazalarından istifadə etmək üçün EBSCO şirkəti ilə abunə yazılışını həyata keçirir. Elmi Kitabxana 20 ildir ki, Azərbaycan Kitabxana İnformasiya Konsorsiumu çərçivəsində müqavilələr əsasında EBSCOHost şirkəti ilə əməkdaşlıq edir və üzv təşkilatlara lazım olan elm və tədris sahələrinə aid onlayn ədəbiyyatı sifariş edir.

Görüşdə BDU ilə EBSCO arasında əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub.

Martın 15-də Tətbiqi-riyaziyyat və kibernetika fakültəsində Kompüter elmləri ixtisasının Kompüter elmləri və texnologiyaları ixtisaslaşması üzrə "SABAH magistratura" laboratoriyasının açılışı olub.

İxtisaslaşma üzrə tədris planına uyğun olaraq laboratoriyada dərslər və təlimlər keçiriləcək, o cümlədən magistrantlar tərəfindən elmi-tədqiqat işləri aparılacaq.

BDU-da "SABAH magistratura" laboratoriyasının açılışı olub

Qeyd edək ki, SABAH qrupları üzrə Kompüter elmləri və texnologiyaları ixtisaslaşmasına 2021/2022-ci tədris ilində 51, 2022/2023-cü tədris ilində 49 nəfər qəbul olunub. 2022/2023-cü tədris ilində 45 nəfər bu ixtisaslaşma üzrə magistr dərəcəsi alıb.

Martın 16-da BDU-nun rektoru Elçin Babayev Macarıstanın ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Tamaş Yojef Torma ilə görüşüb.

Rektor Elçin Babayev son illər BDU-nun beynəlxalq əlaqələrinin daha da genişləndiyini, ikili diplom proqramlarının sayının 10-a çatdığını, müxtəlif ölkələrin nüfuzlu universitetləri ilə əməkdaşlıq müqavilələrinin imzalandığını bildirib. Həmin universitetlərin sırasında Macarıstanın 3 universiteti də var. Elçin Babayev BDU-

Macarıstan səfiri BDU-da

nun bu əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi və macar universitetləri ilə ikili diplom proqramları imzalamada

maraqlı olduğunu deyib. Səfir Tamaş Yojef Torma isə Azərbaycanla Macarıstan arasında 30 illik əməkdaş-

lığın yüksələn xətlə inkişaf etdiyini bildirib. İki ölkə arasında münasibətlərin inkişafında elm və təhsil əlaqələrinin mühüm önəm daşdığını, Azərbaycanın ən böyük və qədim ali təhsil müəssisəsi olan BDU-nun bu prosesdə xüsusi rolunu vurğulayıb.

Görüşdə BDU ilə Macarıstan universitetləri arasında əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinə dair müzakirələr aparılıb.

Sizi Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hamınıza cansağlığı, səadət və gələcək işlərinizdə uğurlar arzulayıram.

Xalqımız çoxəsrlik tarixinin bütün dövrlərində qadını ulviyyətin təcəssümü saymış və ona hər zaman dərin ehtiram göstərmişdir. Azərbaycan qadınları keçmişimizin taleyüklü, həlledici anlarında vəzifələrinin öhdəsindən daim layiqincə gəlmişlər. Bəşər mədəniyyəti xəzinəsinə töhfəmiz olan milli-mənəvi dəyərlərimizin bir bütöv halında qorunub saxlanılmasında onların misilsiz xidmətləri vardır.

Azərbaycan qadınları dünyanın bir sıra qabaqcıl ölkələrinin qadınlarından əvvəl seçib-seçilmək hüququ qazanmış, incəsənətin və elmin ən müxtəlif istiqamətləri üzrə müsəlman Şərqi

8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Azərbaycan qadınlarına təbrik

Şərqi müsəlman Şərqi

qadınlar arasında ilk addımları atmaqla qabaqcıl düşüncəli, yenilikçi və mütərəqqi ruhlu olduqlarını sübuta yetirmişlər. Onlar ölkəmizin, xüsusən təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sistemlərinin müasir əsaslar üzərində qurulması üçün böyük əzmlə çalışmış, ötən müddət ərzində mühüm nailiyyətlər əldə etmişlər.

Ədəbi-ictimai və mədəni-elmi fikir tariximizdə iz buraxmış maarifpərvər sələflərinin adlarını ucaltan və nəsillərin varisliyi prinsipinə sadıq qalaraq onların açdıqları yolda inamla irəliləyən Azər-

baycan xanımları bu gün də dolğun sosial-mədəni fəaliyyətləri ilə cəmiyyətimizin inkişafına xüsusi dinamizm və ahdəngdarlıq qatırlar.

Fədakar analarımız, yüz illər əvvəl olduğu kimi, vətəni ana qədr əziz və müqəddəs bilən, qəlbləri doğma yurda sevgi ilə dolu, ənənələrimizə sadıq, saf əqidəli övladlar yetişdirirlər. Haqq işi uğrunda apardığımız Vətən müharibəsində xalqımıza parlaq qələbə sevinci yaşadan gənclərimizin unudulmaz rəşadəti bunun aydın təzahürüdür.

İnanıram ki, zəngin mədəniyyətlili Azərbaycan qadınları qarşdakı illərdə də qurub-yaratmaq şövqləri ilə cəmiyyət həyatına yüksək dəyərlər bəxş edəcək və müstəqillik salnaməmizə yeni, işıqlı səhifələr yazacaqlar.

*Hörmətlə,
İlham Əliyev*

*Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti*

Bakı şəhəri, 6 mart 2023-cü il

Martın 7-də BDU-da 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə "Bəşəriyyət qadınla yüksələcək" adlı açıq forum keçirilib.

"BDU könüllüləri"nin təşkilatçılığı ilə keçirilən forumda Milli Məclisin deputatları - BDU-nun Genetika kafedrasının müdiri Kamilə Əliyeva, Səbinə Xasayeva, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Hüquqi təminat şöbəsinin müdiri Taliyə İbrahimova, marketoloq Həvva Səfərova və tanınmış blo-

"Bəşəriyyət qadınla yüksələcək" adlı açıq forum

qer Vəfa Əli iştirak ediblər. Milət vəkili Kamilə Əliyeva və Səbinə Xasayeva çıxışlarında ölkəmizdə həyata keçirilən dövlət qadın siyasətinin uğurla həyata keçirildiyini və qadınların müxtəlif sferalarda təmsilçilik hüququ əldə etməsinə böyük imkanlar yaradıldığını qeyd ediblər. Çıxışlarda vurğulanı ki, ana dilimizin, mədəniyyətimizin, mədəniyyətimizin ən etibarlı qoruyucusu və

dayağı olan Azərbaycan qadınları ölkənin ictimai-siyasi, sosial, mədəni həyatında aktiv iştirak edirlər.

Forumun digər qonaqları Taliyə İbrahimova, Həvva Səfərova və Vəfa Əli müxtəlif statistikalar əsasında qadın problemlərinin həlli, gender məsələləri ilə bağlı təkliflərini səsləndiriblər.

Forumun sonunda qonaqlara çoxsaylı suallar ünvanlanıb.

Azərbaycan qadını deyəndə göz önünə fədakarlıq, zəriflik, məğrurluq gəlir. Qadınlarımız tarixin bütün dövrlərində cəmiyyətin hərəkətverici qüvvəsi, milli-mənəvi dəyərlərimizin əsas daşıyıcısı olub. Belə bir məşhur deyim var: "Hər güclü kişinin arxasında bir güclü qadın dayanır". Bu deyəni bir qədər dəyişsək, "Hər güclü cəmiyyətin arxasında güclü qadınlar dayanır". Güclü, öz ayaqları üstündə dayana bilən, bilikli, intellektual qadın güclü övlad, qüdrətli dövlət və uğurlu gələcək deməkdir.

Bu bayram 1910-cu ildən bəri dünyada qadınlara sevgi və hörmətin rəmzinə çevrilib. Bütün dünyada ilk dəfə qadınların səsvərmə hüququnu tanıdığı ölkə kimi Azərbaycan gənc siyasəti, qadınların ölkənin ictimai-siyasi, mədəni həyatında fəal iştirakı əsas prioritetlərdən birini təşkil edir.

1998-ci ildə Azərbaycanda Ai-

Güclü qadın - qüdrətli dövlət və uğurlu gələcək

Azərbaycanın ən böyük ali məktəbi olan BDU-da tələbələrin 60, işçi heyətin isə 50 %-dən çoxunu qadınlar təşkil edir.

lə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradılıb. Azərbaycan həm də Avropa Şurasının qadınlarla bağlı bürosunda təmsil olunur, BMT-nin qadın məsələləri üzrə komissiyasının tamhüquqlu üzvüdür.

1995-ci ildən ölkəmiz qadınlara qarşı münasibətdə ayrı-seçkiliyin bütün formalarının aradan qaldırılması haqqında beynəlxalq konvensiyaya qoşulub.

Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan qadınlarına həmişə yüksək qiymət verib, onları cəmiyyətin hərəkətverici qüvvəsi adlandırıb: "Mən bütün fəaliyyətimdə həmişə qadınlara arxalanmışam, onları özümün dayağım

hesab etmişəm. Bunlar sadəcə sözlər deyildir, mən onları sınaqdan keçirmişəm. Mənim həyatımın çox ağır və çətin anları olubdur. Bütün bu mərhələlərdə qadınlar özlərini həmişə çox etibarlı göstəriblər və sınaqlardan şərəflə çıxıblar... Mən əminəm ki, Azərbaycanda hüquqi, demokratik və dünyəvi dövlət quruculuğunda, iqtisadi islahatlarda və digər proseslərdə siz həmişə fəal olacaqsınız və ön sıralarda gedəcəksiniz".

Ulu öndərin bu siyasəti Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Azərbaycan qadınları dövlətin bütün strukturlarında ləyaqətlə təmsil olunurlar.

Cəmiyyətin hər zaman nümunələr yaradan şəxsiyyətlərə ehtiyacı var. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri, UNESCO və IESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyeva ölkəmiz və ümumilikdə dünya qadınları üçün belə bir nümunədir. O, öz çoxşaxəli fəaliyyəti ilə Azərbaycan qadınının simvoluna çevrilib. Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə milli maraqlarımıza xidmət edən və ənənələrimizi yaşadan çoxsaylı layihələrin uğurla icra olunması Azərbaycan qadınının mərhəmət və keyirxahlığının, zəngin mədəni və yüksək əxlaqi dəyərlərə malik olduğunun bariz nümunəsidir. Qa-

dınların dövlət strukturlarında iştirakını təmin etmək və onları həyatın bütün sahələrində fəal iştirak edənlər kimi cəmiyyətin davamlı inkişafının bir hissəsinə çevrilib.

44 günlük Vətən müharibəmiz, Qələbəni qanı-canı ilə yazan oğullar Azərbaycan qadınlarının necə nəhəng, müqəddəs bir missiyanı şərəflə daşıdıqlarını ortaya qoydu. Vətən üçün müdafiəçilər yetişdirmək Azərbaycan qadınlarının ən ali missiyasıdır.

Əziz qadınlar! Sizi 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə təbrik edir, sizə ailə səadəti, qadın xoşbəxtliyi, işlərinizdə uğurlar arzulayıram!

Martın 7-də Biologiya fakültəsində 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Gününa həsr olunmuş "Qadın bəşərə yaraşır, insanlığa şərəfdir" mövzusunda tədbir keçirilib.

Fakültə dekanı Afət Məmmədova qadınlarının cəmiyyətdə və ailədə rolu, dövlətin qadınlarla bağlı siyasəti, eləcə də Azərbaycan ailə modelinin xüsusiyyətləri barədə danışdı. Azərbaycan qadınlarının ictimai-siyasi fəallığı, Vətənə sədaqəti, ailəyə bağlılığı və fədakarlığı ilə nümunə olduğunu deyən Afət Məmmədova tələbə qızlara bu müqəddəs adı həmişə ləyaqətlə daşımağı tövsiyə edib.

"Qadın bəşərə yaraşır, insanlığa şərəfdir" mövzusunda tədbir

Dosent Anar Məmmədov, Mikrobiologiya elmi-tədqiqat laboratoriyasının müdiri, professor Xudaverdi Qənbərov Azərbaycan qadınlarının malik olduqları keyfiyyətlərdən söz açıb, ölkənin və BDU-nun həyatında qadınların önəmli rola malik olduğunu bildirdi. Tədbirdə qış imtahan sessiyasında ən yüksək nəticə göstərmiş III kurs tələbəsi Şəms İslamova, fakültə-

nin ictimai həyatında fəal iştirak edən Biofizika və biokimyə kafedrasının dosenti Samirə Hümətova və həmin kafedranın laboratoriya müdiri Firəngiz Babayevaya təşəkkürnamə təqdim edilib. Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsi (THİK) və Tələbə Gənclər Təşkilatının (TGT) üzvləri tərəfindən qadın müəllimlərə çiçək paylanılıb. Tədbir bədii hissə ilə davam edib.

BDU əməkdaşları arasında "İlin alimi" müsabiqəsinin nəticələri açıqlanıb

BDU əməkdaşları arasında "İlin alimi" nominasiyası üzrə müsabiqə üç ildir keçirilir. Müsabiqənin məqsədi il ərzində aktiv elmi fəaliyyət göstərərək yüksək nəticələrə nail olmuş BDU əməkdaşlarının mükafatlandırılmasıdır.

27 Mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü" nə həsr olunmuş BDU əməkdaşları arasında "İlin alimi" müsabiqəsinin nəticələri açıqlanıb.

Müsabiqə Komissiyasının qərarına əsasən, təbiət və texnika elmləri üzrə Biologiya fakültəsinin Biofizika və biokimya kafedrasının müdiri, professor Rövşən Xəlilov I, BDU-nun nəzdində Tətbiqi-Riyaziyyat Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktor müavini, AMEA-nın müxbir üzvü Vaqif Quliyev II, Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin Mikrobiologiya və virusologiya elmi-tədqiqat laboratoriyasının müdiri, professor Xudaverdi Qənbərov III, humanitar və ictimai elmlər üzrə İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin Sənəd menecmenti kafedrasının müdiri, dosent Nadir İsmayılov I yerə, Şərqsünəsləşmə fakültəsinin professoru Aida Qasımova II yerə, Filologiya fakültəsinin Türkölogiya kafedrasının dosenti Qızılgül Abdullayeva III yerə layiq görülüb.

Müsabiqədə I yerin qalibləri 2500, II yerin qalibləri 1500, III yerin qalibləri isə 1000 manat pul mükafatı və diplomla təltif ediliblər.

BDU əməkdaşları arasında "İlin alimi" nominasiyası üzrə müsabiqə üç ildir keçirilir. Müsabiqənin məqsədi il ərzində aktiv elmi fəaliyyət göstərərək yüksək nəticələrə nail olmuş, təsir (impakt) faktorlu, tanınmış bazalarda indekslənmə nüfuzlu jurnallarda və nəşrlərdə dərc edilmiş elmi məqalələri və digər elmi əsərləri olan, elmi işlərinə istinad edilən BDU əməkdaşlarının mükafatlandırılmasıdır.

Martın 7-də Azərbaycanın görkəmli jurnalisti, tanınmış ictimai xadim, professor Nəsir İmanquliyevin vəfatından 25 il ötür.

Peşəkar redaktor, publisist və pedaqoq Nəsir İmanquliyev ömrünü Azərbaycan mətbuatı və mədəniyyətinin inkişafına, peşəkar jurnalist kadrların hazırlanmasına həsr edib.

Nəsir İmanquliyev 22 dekabr 1911-ci ildə Bakıda anadan olub. 1925-1926-cı illərdə Bakı şəhərində peşə məktəbini bitirib, 1934-cü ildə Bakı şəhərində Lassal adına Neft Texnikumuna daxil olub. Dövri mətbuatda ilk yazıları tələbəlik illərində çap olunmağa başlayıb. Tələbəlik illərindən başlayaraq, "Kommunist", "Yeni yol", "Gənc işçi", "Vətənin səsi" qəzetlərində ədəbi işçi, ədəbi şöbənin müdiri müavini, şöbə müdiri, məsul katib, redaktor vəzifələrində çalışıb. İkinci dünya müharibəsi zamanı 1942-ci ildə siyasi işçi kimi Kırım cəbhəsinə göndərilib, orada "Vuruşan Kırım" qəzetinin məsul katibi kimi çalışıb, həmçinin hərbi hissədə tərcüməçi kimi xidmət edib. Bir il sonra "Kommunist" qəzetinə məsul katib təyin olunub, bu qəzetdə vətənpərvərlik mövzusunda həsr edilmiş bir çox məqalələri işıq üzünə görüb.

Nəsir İmanquliyev 1947-ci ildən Bakı Dövlət Universitetində pedaqoji fəaliyyətə başlayıb. 1948-1950-ci illərdə BDU-nun Filologiya fakültəsində təhsilini iki ilə müvəffəqiyyətlə başa vurub. 1947-1998-ci illərdə Bakı Dövlət Universitetində Jurnalistika fakültəsinin Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi kafedrasında müəllim, dosent, professor olub. O, respublika üçün gənc jurnalist kadrlarının hazırlanması işində fəal iştirak edib, bu işə öz əvəzsiz töhfəsini verib.

Görkəmli jurnalist Nəsir İmanquliyevin anım günüdür

Peşəkar redaktor, publisist və pedaqoq Nəsir İmanquliyev ömrünü Azərbaycan mətbuatı və mədəniyyətinin inkişafına, peşəkar jurnalist kadrların hazırlanmasına həsr edib

1958-ci ildə Azərbaycanda yeni tipli "Bakı" və "Baku" (1953) axşam qəzetlərinin baş redaktoru təyin edilib.

Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyinin Radiolaşdırma Baş İdarəsinin rəisi və Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Radio və Televiziya verilişləri Komitəsi sədrinin birinci müavini vəzifələrində işləyib. 1976-cı ildə "Azərbaycan SSR Əməkdar mədəniyyət işçisi", 1990-cı ildə "Əməkdar jurnalist" fəxri adlarına layiq görülüb.

Professor Nəsir İmanquliyev 1998-ci il martın 7-də Bakı şəhərində vəfat edib. 2011-ci ilin dekabrında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin sərəncamına əsasən Azərbaycanda Nəsir İmanquliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş silsilə yubiley tədbirləri keçirilib. Nəsir İmanquliyev Azərbaycan milli mətbuatının inkişafı uğrunda yorulmadan qələm çalıb, milli ənənələrə bağlı orijinal bir jurnalistlik məktəbi yaradıb. Ömrünün 50 ilini Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsində milli kadrların hazırlanmasına sərf etmiş alim-publisist zəngin pedaqoji fəaliyyəti ilə Azərbaycan jurnalistlərinin böyük bir nəsli-nin formalaşmasında mühüm rol oynayıb. O, "Radio proqramı", "Vətənin səsi", "Bakı" və "Baku" qəzetlərinin ideya rəhbər-qurucusu, Bakı Dövlət Universitetinin professoru, görkəmli jurnalist, ictimai xadim kimi çoxsahəli fəaliyyətində, xalqa, vətənə, millətə əsl sədaqət nümunəsi göstərüb.

Nəsir İmanquliyevin işıqlı xatirəsi onu sevənlərin, tələbələrini qəlbində əbədi yaşayacaq!

"Gənc istedadlar" liseyinin "Sabahın alimləri" XII Respublika müsabiqəsində qalib gələn şagirdləri təltif olunublar

Martın 27-də BDU-nun nəzdində "Gənc istedadlar" liseyinin "Sabahın alimləri" XII Respublika müsabiqəsində qalib gələn şagirdləri təltif olunublar.

BDU Elmi Şurasının 27 mart – Azərbaycan Respublikasında "Elm günü" nə həsr olunmuş xüsusi iclasında rektor Elçin Babayev şagirdləri təbrik edib, onlara təhsillərində uğurlar arzulayıb.

Qeyd edək ki, "Sabahın alimləri" XII Respublika müsabiqəsində "Gənc istedadlar" liseyinin şagirdləri 18 layihə ilə iştirak ediblər. Bunlardan 11-i final turuna vəsiqə qazanıb. Liseyin XI sinif şagirdləri Misir Hüseynli və Aysan Hacıyeva fizika və astronomiya (elmi rəhbər: BDU-nun Nanoaraşdırmalar elmi-tədqiqat laboratoriyasının kiçik elmi

işçisi Orxan Güləhmədov), Ayaz Ömərli və Ömər İbrahimov isə kimya istiqaməti üzrə (elmi rəhbər: Üzvi kimya kafedrasının professoru Ülviyyə Həsənova) I yerə layiq görülüb. X sinif şagirdi Camal Axundov biologiya istiqaməti üzrə II yeri qazanıb. X sinif şagirdləri Cəfər Cəfərov və Aytac Əliyeva biologiya, IX sinif şagirdi Ərhun Abdullazadə isə fizika və astronomiya istiqaməti üzrə III yerə layiq görülüb.

XI sinif şagirdi Fidan Ruhullayeva və X sinif şagirdi Xuraman Yəhyazadə biologiya istiqaməti üzrə xüsusi mükafata sahib olublar. I yerə layiq görülən 2 layihə ölkəmizi ABŞ-da keçiriləcək Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisində təmsil edəcəkdir.

"Gənc istedadlar" liseyinin XI sinif şagirdi Misir Hüseynli Vaşinqton Dövlət Universitetinə qəbul olub

BDU-nun nəzdində "Gənc istedadlar" liseyinin XI sinif şagirdi, "Sabahın alimləri" XII Respublika müsabiqəsində fizika, astronomiya bölməsi üzrə I yerin qalibi Misir Hüseynli Amerika Birləşmiş Ştatlarının Vaşinqton Dövlət Universitetinə qəbul olub. Misir Hüseynli bu məktəb təhsil ocağında astrofizika ixtisası üzrə təhsil alacaq.

Şagirdimizi təbrik edirik, təhsilində uğurlar arzulayırıq!

BDU Türkiyənin Aksaray Universiteti ilə Erasmus mübadilə protokolu imzalayıb

Martın 16-da BDU ilə Türkiyə Respublikasının Aksaray Universiteti arasında Erasmus mübadilə protokolu imzalanıb.

Protokolu BDU-nun rektoru Elçin Babayev və Aksaray Universitetinin rektoru Yusuf Şahin imzalayıb. Protokol çərçivəsində təhsilalanlar, tədqiqatçılar və aka-

demik heyətin mübadiləsi nəzərdə tutulur. Qeyd edək ki, əsas 2006-cı ildə qoyulmuş Aksaray Universiteti Türkiyənin nüfuzlu universitetlərindən biridir. 23000 tələbənin təhsil aldığı Aksaray Universitetində 12 fakültə, 3 institut, 17 araşdırma mərkəzi və 6 peşə kolleci fəaliyyət göstərir.

2018-ci il 9 aprel tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev cəmiyyətin inkişafında elmin əhəmiyyətini nəzərə alaraq, 27 mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü"nü təsis edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. Hər il bu əlamətdar tarix ilə əlaqədar ölkəmizin ali təhsil müəssisələrində, elmi-tədqiqat institutlarında müasir elmin aktual problemlərinə həsr olunmuş silsilə tədbirlər - elmi konfranslar, seminarlar, simpoziumlar, mühazirələr, dəyirmi masalar keçirilir. Elmi fəaliyyət üzrə müsabiqələr təşkil olunur. Bu ənənə ölkə alimlərini bir araya gətirməklə əldə olunan elmi nəticələrin müzakirəsinə, fundamental və tətbiqi xarakterli birgə tədqiqatların aparılmasına, əldə edilmiş elmi nailiyyətlərin tanınmasına imkan yaradır.

Azərbaycanda elm və təhsil sahəsində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi, dünya elminin tələblərinə cavab verən tədqiqatların aparılması, elmi-texniki potensialın inkişafı, eləcə də yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir. Öl-

27 mart - Azərbaycanda "Elm günü"dür

kəmizin davamlı inkişafı, iqtisadi, siyasi və hərbi qüdrəti təhsilin keyfiyyəti və səviyyəsi, həmçinin ölkənin elmi potensialı və bu sahələrdəki uğurları ilə bilavasitə bağlıdır.

Öz müstəqilliyini yenidən bərpa etdikdən sonra ölkəmizin davamlı inkişaf strategiyası, müasir dünyada baş verən qlobal siyasi, iqtisadi, sosial və ekoloji problemlər Azərbaycanın elmi əsaslar üzərində inkişafını zərurətə çevirib. Müstəqilliyimizin bərpasından keçən müddət ərzində dövlətin diqqət və qayğısı sayəsində ölkəmizdə elm və təhsil sahələri sürətlə inkişaf edib, bu istiqamətdə nailiyyətlər qazanılıb. Elmin inkişafı istiqamətində ardıcıl olaraq islahatlar həyata keçirilir. Elm və təhsilin inkişafı, elmi və elmi-pedaqoji kadr hazırlığı bütövlükdə ölkəmizin hərtərəfli inkişafının hərəkətverici qüvvəsinə çevrilib. Son illərdə ölkəmizdə milli maraqlara və bəşəri dəyərlərə əsaslanan müasir elm və təhsil sistemi formalaşmışdır. Ölkədə elmin nüfuzunun yüksəldil-

məsi, cəmiyyətin inkişafında elmin əhəmiyyətinin artırılması və elmi fəaliyyətin stimullaşdırılması istiqamətində bir sıra dövlət əhəmiyyətli tədbirlər icra olunur.

Elm və təhsilin inkişafına dövlət səviyyəsində göstərilən qayğı birbaşa olaraq dövlətçiliyimizin və müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsinə, xalqımızın tərəqqisinə və rifah halının yüksəldilməsinə xidmət edən məqsədyönlü siyasətin tərkib hissəsidir. Elm, təhsil və sənayenin məharətlə əlaqələndirilməsi, müasir texnologiyalar və innovasiyaların tətbiqi yolu ilə inkişaf etdirilməsi hazırda ən aktual və prioritet məsələdir. Bu gün Azərbaycanda məhz bu istiqamətləri əhatə edən dövlət siyasəti aparılır, iqtisadi potensialı intellekt kapitalına çevirmək sahəsində mühüm və davamlı işlər görülür.

Öz strategiyasında təhsil və elmi tədqiqatların sıx inteqrasiyasını, o cümlədən tələbələrin tədris praktikasının birbaşa olaraq tədqiqatla əlaqələndirilməsini əsas götürən Bakı Dövlət Univer-

sitetində hər il "Elm günü"yə həsr olunmuş Tədbirlər planı hazırlanaraq təsdiq edilir. Artıq üç ildir ki, 27 Mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü"yə həsr olunmuş BDU əməkdaşları arasında "İlin alimi" nominasiyası üzrə müsabiqə elan olunur. "İlin alimi" müsabiqəsinin məqsədi BDU-nun il ərzində aktiv elmi fəaliyyət göstərərək yüksək elmi nəticələrə nail olmuş, nüfuzlu jurnallarda və nəşrlərdə dərc olunmuş elmi məqalələri və digər elmi əsərləri olan, elmi işlərinə istinad olunan, həmçinin yüksək elmi-təşkilati fəaliyyəti ilə fərqlənmiş əməkdaşlarının mükafatlandırılmasıdır. "Elm günü" ilə əlaqədar BDU-nun bütün fakültələrində silsilə elmi seminarlar, elmi və elmi publisistik mühazirələr, ustad dərsləri təşkil olunur.

BDU-nun əməkdaş, doktorant və tələbələrinin uğurlu elmi fəaliyyəti öz nəticəsini verməkdə davam edir. "Clarivate Analytics" Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin rəsmi məlumatına əsasən, 2023-ci ilin ilk 3 ayı ərzində

BDU-nun Hirş indeksi artaraq 56 olub (Hirş indeksi alimlərin, elmi təşkilatın fəaliyyətinin elmi əsərlər və həmin əsərlərə istinada görə cəmiyyət göstəricisidir). Hər bir əsərə istinadların orta sayı isə 6.81-ə qədər yüksəlib. Onu da qeyd edək ki, 2018-ci ilin sonunda BDU-nun Hirş indeksi 35-ə bərabər olub.

Agentliyin rəsmi məlumatına əsasən, BDU-nun əməkdaşları, doktorant və tələbələri tərəfindən "Web of Science" bazasına daxil olan dərgilərdə artıq 3761 elmi əsər nəşr edilib. Bu əsərlərə 25629 dəfə istinad olunub. Təkcə 2022-ci ildə "Web of Science" bazasına daxil olan dərgilərdə BDU tərəfindən 254 əsər (2022-ci il üzrə yekun nəticələr tam deyil, 2023-cü ilin ilk yarımlığında tamamlanacaq) nəşr edilib və nəşr edilən əsərlərə 5603 dəfə istinad olunub ki, bu da 2018-ci ildə edilən istinadların sayından 2.5 dəfə çoxdur. Onu da qeyd edək ki, bu göstəricilərlə BDU Azərbaycan universitetləri arasında yenə liderdir.

BDU-nun Elmi Şurasının 27 mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü"yə həsr olunmuş xüsusi iclası keçirilib.

İclasda çıxış edən BDU-nun rektoru Elçin Babayev bugünün Azərbaycan alimləri, elmi icmaıyyəti üçün bayram, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən elmə verilən böyük dəyərin təzahürü olduğunu bildirib. Rektor vurğulayıb ki, Azərbaycanda dünya elminin tələblərinə cavab verən tədqiqatların aparılması, elmi-texniki potensialın inkişafı, eləcə də yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir. Ölkəmizin davamlı inkişafı, iqtisadi, siyasi və hərbi qüdrəti təhsilin keyfiyyəti və səviyyəsi, həmçinin ölkənin elmi potensialı və bu sahələrdəki uğurları ilə bilavasitə bağlıdır. Müstəqilliyimizin bərpasından keçən müddət ərzində dövlətin diqqət və qayğısı sayəsində ölkəmizdə elm və təhsil sahələri sürətlə inkişaf edib, bu istiqamətdə nailiyyətlər qazanılıb. Elmin inkişafı istiqamətində ardıcıl olaraq islahatlar həyata keçirilir, qanunvericilik təkmilləşdirilir. Son illərdə ölkəmizdə milli maraqlara və bəşəri dəyərlərə əsaslanan müasir elm və təhsil sistemi formalaşmışdır. Ölkədə elmin nüfuzunun yüksəldilməsi, cəmiyyətin inkişafında elmin əhəmiyyətinin artırılması və elmi fəaliyyətin stimullaşdırılması istiqamətində bir sıra dövlət əhəmiyyətli tədbirlər icra olunur. Elm, təhsil və sənayenin məharətlə əlaqələndirilməsi, müasir texnologiyalar və innovasiyaların tətbiqi yolu ilə inkişaf etdirilməsi hazırda ən

BDU Elmi Şurasının "Elm günü"yə həsr olunmuş xüsusi iclası

aktual və prioritet məsələdir. Bu gün Azərbaycanda məhz bu istiqamətləri əhatə edən dövlət siyasəti aparılır, iqtisadi potensialı intellekt kapitalına çevirmək sahəsində mühüm və davamlı işlər görülür. Öz strategiyasında təhsil və elmi tədqiqatların sıx inteqrasiyasını, o cümlədən tələbələrin tədris praktikasının birbaşa olaraq tədqiqatla əlaqələndirilməsini əsas götürən BDU-da hər il "Elm günü"yə həsr olunmuş Tədbirlər planı hazırlanaraq həyata keçirilir. Artıq üç ildir ki, BDU əməkdaşları arasında "Elm günü"yə həsr olunmuş "İlin alimi" nominasiyası üzrə müsabiqə elan olunur. "İlin alimi" müsabiqəsinin məqsədi BDU-nun il ərzində aktiv elmi fəaliyyət göstərərək yüksək elmi nəticələrə nail ol-

muş əməkdaşlarının mükafatlandırılmasıdır. "Elm günü" ilə əlaqədar BDU-nun bütün fakültələrində silsilə elmi seminarlar, ustad dərsləri təşkil olunur. BDU-nun əməkdaş, doktorant və tələbələrinin uğurlu elmi fəaliyyəti öz nəticəsini verməkdə davam edir. "Clarivate Analytics" Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin rəsmi məlumatına əsasən, 2023-ci ilin ilk 3 ayı ərzində BDU-nun Hirş indeksi artaraq 56 olub (Hirş indeksi alimlərin, elmi təşkilatın fəaliyyətinin elmi əsərlər və həmin əsərlərə istinada görə cəmiyyət göstəricisidir). Hər bir əsərə istinadların orta sayı isə 6.81-ə qədər yüksəlib. Onu da qeyd edək ki, 2018-ci ilin sonunda BDU-nun Hirş indeksi 35-ə bərabər olub. Agentliyin rəsmi məlumatına əsasən,

BDU-nun əməkdaşları, doktorantları və tələbələri tərəfindən "Web of Science" bazasına daxil olan dərgilərdə artıq 3761 elmi əsər nəşr edilib. Bu əsərlərə 25629 dəfə istinad edilib. Təkcə 2022-ci ildə "Web of Science" bazasına daxil olan dərgilərdə BDU tərəfindən 254 əsər (2022-ci il üzrə yekun nəticələr tam deyil, 2023-cü ilin ilk yarımlığında tamamlanacaq) nəşr edilib və nəşr edilən əsərlərə 5603 dəfə istinad olunub ki, bu da 2018-ci ildə edilən istinadların sayından 2.5 dəfə çoxdur. Onu da qeyd edək ki, bu göstəricilərlə BDU Azərbaycan universitetləri arasında yenə liderdir.

Elm və Təhsil Nazirliyinin Elm, ali və orta ixtisas təhsili şöbəsinin Elm sektorunun müdiri Turxan Süleyman isə qeyd edib

ki, ölkənin ilk ali təhsil ocağı olan BDU Azərbaycanın milli sərəvəti, canlı tarixidir. O, BDU alimlərini bu əlamətdar gününə münasibətilə təbrik edib, onlara elmi fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

Sonra Filologiya fakültəsinin Ümumi dilçilik kafedrasının müdiri, akademik Nizami Cəfərov "Humanitar elmlərin problemləri", Mexanika-riyaziyyat fakültəsinin Cəbr və həndəsə kafedrasının müdiri Arif Səlimov "Riyaziyyatın müasir problemləri", "Azərbaycan Balıq Yetiştiriciləri və Emalçıları Assosiasiyası" İctimai Birliyinin sədri, "Azerbaijan Fish Farm" MMC-nin direktor müavini Zaur Salmanın "Azərbaycan Respublikasında akvakultura. Mövcud vəziyyət və perspektivlər", BDU-nun Tələbə Elmi-Texniki Yaradıcılıq Mərkəzinin rəhbəri İlyas Nəsimov "BDU tələbələrinin elmi-tədqiqat və mühəndis-texniki yaradıcılıq fəaliyyəti, "TEKNOFEST" layihələri", BDU-nun nəzdində "Gənc istedadlar" liseyinin XI sinif şagirdi, "Sabahın alimləri" XII Respublika müsabiqəsinin qalibi Misir Hüseynli "Triboelektrik nanogeneratorlar əsasında hibrid formalı enerji sistemlərinin ağıllı nəqliyyat texnologiyalarına tətbiqi" mövzularında çıxışlar ediblər.

İclasın sonunda BDU-nun son bir ildəki elmi fəaliyyətinə dair videoçarx nümayiş olunub.

Martın 10-da İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin və BDU nəzdində "Gənc istedadlar" liseyinin birgə təşkilatçılığı ilə "Dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvi" mövzusunda elmi mühazirə təşkil olunub.

Tədbirdə Azərbaycan Yazıçılar Birliyi (AYB) İdarə Heyətinin üzvü, tanınmış ədəbiyyatşünas Əsəd Cahangir mürüzə ilə çıxış edib. Əsəd Cahangir əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2021-ci il 5 yanvar tarixli Sərəncamı ilə 2021-ci ilin Azərbaycanda "Nizami Gəncəvi ili" elan edilməsinin mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib. Eyni zamanda qeyd edib

"Dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvi" mövzusunda elmi mühazirə

ki, məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Nizaminin yubiley mərasimləri hələ sovet dövründə ümumittifaq səviyyəsində qeyd edilib. Əsəd Cahangir mürüzəsində

vurğulayıb ki, qədim Azərbaycan şəhəri Gəncədə dünyaya gələn və bütün həyatını burada yaşayan Nizami Gəncəvinin əsərləri öz mahiyyəti, düşüncə tərzini, obrazlar sistemə görə bir türk hadisəsidir. Bildirib ki, hər hansı bir yazıçının, şairin əsəri mahiyyətinə, düşüncə tərzinə, obrazlar aləminə görə milli məzmun daşıya bilər: "Nizaminin bir türk, Azərbaycan şairi olmasını öyrənmək üçün uzağa getmək lazım deyil. Bunun üçün onun əsərlərinə müraciət etmək lazımdır. Nizaminin əsərlər-

rində onun bir Azərbaycan türkü olmasını isbatlayan xeyli məqamlar, kod və açar vardır".

Əsəd Cahangir Nizami yaradıcılığında nümunələr və görkəmli nizamşünasların əsərlərindən sitatlarla fikirlərini əsaslandırır.

Mürüzə maraqla dinlənilib, mürüzəçiyə suallar ünvanlanıb.

Sonda İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin tələbələrindən və "Gənc istedadlar" liseyinin şagirdlərinin ifasında Nizaminin şeirləri səsləndirilib.

Martın 13-də Şərqsünaslıq fakültəsində görkəmli Azərbaycan şairi, orta əsr klassik Azərbaycan ədəbiyyatının güdrətli nümayəndəsi Nizami Gəncəviyə həsr olunmuş dəyirmi masa keçirilib.

Nizamişünas professor Mehdi Kazımovun rəhbərliyi ilə keçirilən dəyirmi masada dahi şairin milli kimliyi, Nizami şəxsiyyəti, farsca yazmasının səbəbləri, "Xəmsə"yə edilən əlavələrlə bağlı geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Şərqsünaslıq fakültəsində böyük Azərbaycan şairi Nizami Gəncəviyə həsr olunmuş dəyirmi masa

Professor Mehdi Kazımov Nizami Gəncəvi irsinin Azərbaycan ədəbiyyatında ayrıca bir məktəb yaratdığını, "Xəmsə"nin dəyərinin bütün xalqlar tərəfindən təsdiqləndiyini qeyd edib. O, "Xəmsə"dən şairin Gəncədən olduğunu və bu şəhərə yüksək qiymət verdiyini sübut edən nümunələr səsləndirib. Bəzi fars alimlərinin şairə

aid olmayan, sonradan əlavə edilməsi ehtimal olunan, əsərlərinin ümumi təbiəti və harmoniyası ilə uyğun gəlməyən beytlərini təhlil edib. Tədbirdə Nizami əsərlərində istifadə olunan türk sözləri, türklərin qüdrətini sübut edən faktlar, farsların düşməni elan etdiyi İsgəndərin adına poema həsr etməsi, onun türk-qıp-

çaq ellərinə gəlməsi, fars şahlarının tənqid olunaraq düzgün yola gətirilməsi məsələləri diqqətə çatdırılıb. Nizaminin siyasiləşdirilməsi ilə bağlı sərəmsəmlər tənqid olunub, əsərlərindəki farslara yad olan ədəbi və poetik ifadələr barədə məlumat verilib.

Digər çıxışçılar fars və rus tədqiqatçıların Nizamini türk ad-

landırması, dahi şairin əsərlərinə edilən müdaxilələrlə bağlı fikirlərini bildiriblər. Tədbirdə Nizaminin əsərlərini saxtalaşdıranların siyasi oyunların qurbanı olduğu, böyük mütəfəkkirin Azərbaycan xalqına aid olmasını heç cür həzm edə bilmədikləri yekdilliklə vurğulanıb.

Martın 10-da AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Qurban Yetirmişli BDU-da "Azərbaycanın müasir seysmogeodinamik şəraiti" mövzusunda mürüzə ilə çıxış edib. BDU-nun Geologiya fakültəsinin təşəbbüsü ilə keçirilən tədbirdə fakültənin tələbələri və pedaqoji heyəti iştirak edib. Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının dövlət himni səsləndirilib, Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olan şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunub.

RSXM-in baş direktoru Qurban Yetirmişli mürüzəsində Azərbaycan ərazisində son on ildə baş verən zəlzələlər, bununla bağlı elmi tədqiqatların nəticələ-

RSXM-in baş direktoru BDU-da mürüzə ilə çıxış edib

ri haqqında danışıb. Baş direktor çıxışında hazırda mərkəzdə aparılan seysmoloji, geofiziki, geodinamik, geokimyəvi kompleks tədqiqatlar haqqında da iştirakçılara ətraflı məlumat verib. Onun sözlərinə görə, hazırda respubli-

ka ərazisində 84 seysmik stasiya, eləcə də 24 GPS stasiyası fəaliyyət göstərir. Bundan başqa, respublika ərazisində 300 məntəqə və profil üzrə geofiziki ölçmə işləri də aparılır.

Qurban Yetirmişli fevralın 6-da qardaş Türkiyə Respublikasında baş verən dağıdıcı zəlzələlər haqqında da danışıb. Türkiyənin seysmotektonik şəraitinin olduqca mürəkkəb və Azərbaycandan fərqli olduğunu deyən professor Türkiyədə baş verən zəlzələlərin Azərbaycandakı zəlzələ ocaqlarına təsirinin olmamasının səbəblərini də izah edib.

RSXM rəhbəri universitetlərlə elmi tədqiqat müəssisələri arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb. O, BDU-nun Geologiya fakültəsinin təşəbbüsü ilə keçirilən bu müzakirələrin də elm və təhsilin inteqrasiyası

üçün yaxşı nümunə olduğunu və gələcəkdə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinə töhfə verəcəyini qeyd edib. Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzində çalışan gənc mütəxəssislərin əksəriyyətinin Geologiya fakültəsinin məzunları olduğunu deyən mərkəz rəhbəri RSXM-də kadr hazırlığı sahəsində keçirilən əlavə tədris kursları haqqında da danışıb.

Daha sonra BDU-nun Geologiya fakültəsinin "Faydalı qazıntılar" kafedrasının müdiri, akademik Vasif Babazadə çıxış edib. Vasif Babazadə çıxışında tələbələrə RSXM-in tədqiqatları ilə yaxından tanış olmağı tövsiyə edərək, bu cür geniş tədqiqatların keçmiş postsovet ölkələri arasında yalnız Azərbaycanda aparıldığını vurğulayıb.

Martın 13-də Fizika fakültəsində "Heydər Əliyev İli"nə həsr olunmuş tədbirlər çərçivəsində ustad dərsi keçirilib. Nəzəri fizika kafedrasının professoru, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin fərdi təqaüdcüsü Sərhəddin Abdullayev "Elementar zərrəciklərin standart modeli: dünən, bu gün və sabah" mövzusunda mühazirə oxuyub. Bu sahədə uzun illər elmi araşdırmalar aparmış tədqiqatçı-alim elementar zərrəciklər və qarşılıqlı təsirlər, superqüvvə, simmetriyalar və saxlanma qanunları haqqında ümumi məlumat verib. Kainatın vahid fiziki nəzəriyyəsinin yaradılması cəhdlərinin əvvəllər də

Fizika fakültəsində ustad dərsi

olduğunu qeyd edən mürüzəçi əldə olunan nəzəri və təcrübi nailiyyətlərə diqqət çəkib, keçən əsrin 60-cı illərində əsas qoyulan elektromaqnit, zəif və güclü qarşılıqlı təsirlərin SUC(3)xSUL(2)xUY(1) lokal kalibrənmə simmetriyasına əsaslanan vahid nəzəriyyəsinin Standart Modelin yaranması ideyaları, simmetriyanın spontan pozulması və zərrəciklərin kütlə əldə etməsinin Hiqqs mexanizmi haqqında geniş danışıb. O qeyd edib ki, ötən müddət ərzində bu nəzəriyyənin müddəalarının doğruluğu təcrübi və nəzəri

təsdiqini tapıb, Standart Model çərçivəsində varlığı öncədən söylənilən zərrəciklər və hadisələr kəşf olunub. Bu kəşflər arasında 1964-cü ildə Britaniya fiziki Peter Hiqqs tərəfindən nəzəri olaraq irəli sürülən, Böyük Hadron Kollayderi (LHC) çərçivəsində aparılan təcrübələr zamanı CMS və ATLAS Kollaborasiyaları tərəfindən Hiqqs bozonunun tapılması xüsusi yer tutur.

Professor Sərhəddin Abdullayev qeyd edib ki, BDU-nun nəzəri fizika kafedrasında uzun illər elementar zərrəciklərin qarşılıqlı təsirlərinin Standart Mo-

del və son dövrlərdə bu modelin ən yaxın genişlənməsi hesab olunan Minimal Supersimmetrik Standart Model çərçivəsində öyrənilməsinə həsr olunan ardıcıl tədqiqat işləri aparılıb. Həmin işlər hazırda da davam etdirilir. Hiqqs bozonun kəşfindən sonra bu tədqiqatlar arasında yeni zərəcəyin yaranma və parçalanma kanallarının tədqiqi xüsusi yer tutur. Bu məqsədlə bir sıra lepton-lepton və lepton-hadron toqquşma prosesləri öyrənilir. Təcrübəli alim qeyd edib ki, tədqiqatlarda zərrəciklərin polyarlaşma hallarının nəzərə alınması

yananan müxtəlif elektrozəif asimetriyaların (irəli-geri bucaq, sol-sağ və eninə spin asimetriyaları, doğulan fermionun uzununa polyarlaşma dərəcəsi və s.) qiymətləndirilməsinə və zərrəciklərin spin xassələri haqqında daha geniş məlumat almağa imkan verir. Alim alınan nəticələrin bir sıra tədqiqat mərkəzlərində aparılan təcrübələrdə və gələcəkdə layihələndirilən yeni kollayderlərin işində istifadə imkanlarını qeyd edib.

Sonda mürüzəçi seminar iştirakçılarının çoxsaylı suallarını cavablandıraraq, professor və müəllimlərin mürüzə haqqında fikirləri dinlənilib.

BDU-da "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində təşkil olunan silsilə mühazirə və elmi seminarlar davam edir

Martın 15-də BDU-da "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində təşkil olunan silsilə mühazirə və elmi seminarlar davam edir. Yaponiyanın Osaka Metropolitan Universitetinin professoru Yong-Gu Şim BDU-da "Yeni işıqla idarə olunan cihazlar üçün işığın təsiri ilə deformasiya materialları" (Photo-induced Deformation Materials for Novel Light-Driven Devices) mövzusunda mühazirə oxuyub.

Son zamanlar fotonların enerjisinin mexaniki hərəkətə effektiv çevrilməsini təmin etmək məsələsi op-

tik olaraq idarə olunan təmassız mexaniki ötürücülərin yaradılmasının perspektivləri baxımından böyük maraq doğurur. Bu istiqamətdə aparılan tədqiqatlar nəticəsində Yong-Gu Şi-

min çalışdığı qrupda işıq şüalanması ilə üçqat tallium birləşmələrinin səthində qabarıq deformasiyanın əmələ gəlməsi hadisəsi kəşf edilib.

Hadisənin ən mühüm

xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, işıq şüalanma sahəsində lokal və dönmə deformasiyaya səbəb olur. Nəticədə işığın şüalanma sahəsindən asılı olaraq deformasiyaya məkan baxımından nəzarət etmək mümkündür. Məruzəçi kəsilməz və düzbucaqlı impulsu lazerlərdə istifadə olunan üçqat tallium birləşmələrinin foto-induksiya olunmuş deformasiyası üzrə tədqiqatın nəticələrini təqdim edib.

Daha sonra Yong-Gu Şim verilən sualları cavablandırılıb.

BDU ADU-da elektron informasiya resurslarına əlçatanlığın təmin olunmasına dair seminar-trening keçirilib

Martın 16-da BDU-nun Elmi Kitabxanasının təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) Azərbaycan Kitabxana İnformasiya Konsorsiumunun (Az.KİK) yaranmasının 20 illiyinə həsr olunmuş "Elektron informasiya resurslarına əlçatanlığın təmin olunması" mövzusunda növbəti seminar-trening keçirilib.

ADU-nun Elmi Kitabxana və İnformasiya Xidməti Mərkəzinin direktoru Cəmilə Əliyeva Az.KİK-in 20 ildə əldə etdiyi uğurlar və konsorsium üzvlərinə xidmət, EBSCOhost şirkətinin elektron resurslarından istifadə haqqında məlumat verib.

Bakı Amerika Mərkəzinin direktoru Şəhla Xudiyeva Bakı Amerika Mərkəzinin yaranması, fəaliyyəti haqqında iştirakçıları məlumatlandırılıb.

EBSCO şirkətinin MDB ölkələri üzrə direktoru Andrey Sokolov EBSCO admin - inzibatçının funksionallığına ümumi baxış, statistika, avtorizasiya, tam mətnə istinadlar, elmi məlumat bazalarında elmi üsullar, elektron resursların populyarlaşdırılmasında qabaqcıl təcrübələrin təqdimatı və onlardan istifadənin səmərəliliyi ilə bağlı problemlərin müzakirəsinə dair interaktiv formada təlim-trening keçirilib.

"Emerald" nəşriyyatının Türkiyə və Mərkəzi Asiya üzrə satış meneceri Mine Tonta isə təmsil etdiyi nəşriyyatın resursları, məqalə nəşri üçün jurnal seçimi, qoyulan tələblər, nəşriyyatın "open Access" jurnalları haqqında danışıb.

Sonda BDU Elmi Kitabxanasının direktoru Nigar İsmayılova ADU Elmi Kitabxana və İnformasiya Xidməti Mərkəzinin və Bakı Amerika Mərkəzinin rəhbərliyinə belə bir tədbirin keçirilməsinə şərait yaratdıqları üçün minnətdarlığını bildirdi.

Bioloji aktiv dipeptidlərin modelləşdirilməsi üzrə tədqiqatlar davam edir

Fizika Problemləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunun Biofizika şöbəsinin aparıcı elmi işçisi Gülnara Haqverdiyevanın "Val-Trp dipeptidinin struktur analizi: Molekulyar mexanika və DFT hesablamaları" (Structural analysis of Val-Trp dipeptide: Molecular mechanics and DFT calculations) adlı məqaləsi "Web of Science" bazasında indeksləndirən "Bulletin of the Chemical Society of Ethiopia" jurnalında dərc edilib. Məqalədə bioloji aktiv Val-Trp dipeptidi istifadə edilməklə tədqiq olunub. Molekulyar mexanika metodu ilə bu molekulun nəzəri cəhətdən mümkün açıq və bükülmə quruluşları üçün iki konformasiya tapılıb. Val-Trp dipeptidinin ən stabil konformasiyaları 6-31+G(d,p) metodu ilə DFT/B3LYP nəzəriyyəsinə istinad edilərək optimallaşdırılıb.

Elektron informasiya resurslarına əlçatanlığın təmin olunması ilə bağlı seminar-trening

Martın 15-də BDU-nun Elmi Kitabxanasının təşkilatçılığı ilə kitabxananın nəzdində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Kitabxana İnformasiya Konsorsiumunun (Az.KİK) yaranmasının 20 illiyinə həsr olunmuş "Elektron informasiya resurslarına əlçatanlığın təmin olunması" mövzusunda seminar-trening keçirilib.

BDU-nun Elmi fəaliyyətin təşkili və innovasiyalar mərkəzinin direktoru Mais Süleymanov müasir dövrdə kitabxanaların fəaliyyətində elektron resurs və məlumat bazalarının önəmi və onlara əlçatanlığın təmin

edilməsinin vacibliyindən danışıb. Elmi Kitabxananın direktoru Nigar İsmayılova Az.KİK-in keçdiyi inkişaf yolu, 20 ildə əldə etdiyi nailiyyətlər, beynəlxalq konsorsium və təşkilatlarda üzvlük, təmsilçilik hüququ barədə ətraflı məlumat verib.

Az.KİK-in rəhbəri, EIFL.net üzrə milli əlaqələndirici, EBSCO-nun Azərbaycan üzrə təmsilçisi, BDU-nun Elmi Kitabxanasının Metodiki iş və əməkdaşlıq şöbəsinin müdiri Cəmilə Yusifova "Az.KİK: yaranması, fəaliyyəti və inkişaf perspektivləri" mövzusunda məruzə edib. O, məruzəsində Az.KİK-in EIFL.net bey-

nəlxalq kitabxana konsorsiumu ilə əlaqələri, konsorsium üzvlərinə təqdim etdiyi xidmətlər, EBSCOhost şirkətinin elektron resurslarına əlçatanlığın təmin edilməsi məsələləri haqqında tədbir iştirakçılarına məlumatlandırılıb.

EBSCOhost şirkətinin MDB ölkələri üzrə direktoru Andrey Sokolov "Mərkəzləşdirilmiş abunəlik çərçivəsində EBSCO resursları" mövzusunda təqdimatında müxtəlif elm sahələrini əhatə edən elektron məlumat bazalarının iş prinsiplərini izah edib. Şirkətin təmsilçisi həmçinin Az.KİK-in abunə olduğu elektron məlumat

bazalarında axtarış haqqında interaktiv formada təlim-trening keçirilib.

"Emerald" nəşriyyatının Türkiyə və Mərkəzi Asiya üzrə satış meneceri Mine Tonta "Emerald" nəşriyyatı və kitabxana konsorsiumlarının inkişaf nailiyyətləri" mövzusunda məruzə edərək Mərkəzi Asiya ölkələrində kitabxana konsorsiumlarının fəaliyyəti və onların qarşılaşdığı müxtəlif problemlər, eyni zamanda Türkiyə Kitabxana Konsorsiumu olan ANKOS-un Az.KİK-lə əlaqələrindən danışıb.

Sonda tədbir iştirakçılarının sualları cavablandırılıb.

Yazıçı Güllü Məmmədovanın tarixi romanlarının müzakirəsi keçirilib

ovqatının formalaşmasında ədəbiyyatımız bütün dövrlərdə aparıcı rol oynayıb. Əminik ki, bundan sonra ədəbiyyatımızda qələbə ruhlu yeni-yeni əsər-

lər, şəhidlərimizin, qazilərimizin qəhrəmanlıqlarını əks etdirən tarixi romanlar yazılacaq".

Sonra filologiya elmləri doktoru, professor Salidə

Şərifova, şair İbrahim Yusifoğlu, BDU-nun Redaksiya-nəşriyyat işi kafedrasının müdiri, dosent Knyaz Aslan, şair Məmməd Tahir, yazıçı Bayram İskəndərli və başqaları haqqında bəhs edilən romanların məziyyətləri haqqında danışıblar.

Tarixi romanların müəllifi, yazıçı Güllü Məmmədova müzakirənin keçirilməsinə şərait yaradıldığına görə BDU rəhbərliyinə təşəkkürünü bildirib, iştirakçılara imzalı kitablarını hədiyyə edib.

Sonda tələbələrin ifasında bədii hissə nümayiş olunub.

Martın 16-da İnformasiya və sənəd menecementi fakültəsinin təşkilatçılığı ilə yazıçı Güllü Məmmədovanın "Oğurlanmış Zəngəzur", "Fatehlərin zəfəri" və "Qan içində işıq" tarixi romanlarının müzakirəsinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbirdə çıxış edən Milli Məclisin deputatı Nəqif Həməzəyev bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəliyi ilə tarixi Zəfərlə başa çatan 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra doğma Qarabağımızın zəngin mənəvi, ədəbi mühiti də yenidən qurulur. Bu mövzuda yeni əsərlər meydana gəlir: "Qarabağ ruhunun yaşadılmasında, xalqımızın mübarizə

Martın 2-də BDU-nun Tələbə Gənclər Təşkilatının (TGT) təşkilatçılığı ilə TEDxBDU layihəsinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

TGT-nin "Natiqlik klubu" tərəfindən icra olunan layihə Azərbaycan Gənclər Fondunun "İdeyanı Reallaşdır 2022" qrant müsabiqəsinin qalibi olub. TEDxBDU layihəsinin əsas tərəfdaşları Azərbaycan Gənclər Fondu, TED beynəlxalq platforması, BDU-nun Tələbə Gənclər Təşkilatı və "İrəli" İctimai Birliyi. Layihənin rəhbəri BDU-nun məzunu, "Natiqlik klubu"nun sədri olmuş Hüseyn Bağirovdur.

Tədbirdə çıxış edən Humanitar məsələlər və gənclər siyasəti şöbəsinin

TEDxBDU layihəsinin təqdimatı

müdiri Ramin Səmədov BDU-da həyata keçirilən sosial layihələrdən danışdı, TEDx platformasının tələbələrə lider kimi yetişməsində əhəmiyyətindən bəhs etdi.

Daha sonra TEDxBDU layihəsinin təlimçiləri Sara Rəcəbli, Hüseyn Bağirov, Rövşən Şərif, Həsən Hüseynsoy, Ofeliya Əliyeva və Elgün Tağızadə intellekt, psixologiya, ingilis dili, sosial sahibkarlıq mövzularında çıxışlar etdilər.

Qeyd edək ki TEDx platforması dünyada tanınan nüfuzlu platformadır və kiçik çevrədə yaranan unikal ideyaların geniş kütləyə çatdırılması məqsədi daşıyır. TEDx-in əsas məqsədi dəyərli fikirləri insanlara çatdırmaq, eyni zamanda müsbət dəyişikliklərə nail olmaqdır.

Şamaxıdan olan abituriyentlər BDU-da

Martın 6-da abituriyentlər seçdikləri ixtisas qruplarına uyğun olaraq BDU-nun Hüquq, Mexanika-riyaziyyat, Coğrafiya, Beynəlxalq münasibətlər və İqtisadiyyat fakültələri ilə tanış olublar. Fakültələrin laboratoriya, təcrübə və dərs otaqları ilə tanış olan abituriyentlərə BDU-dakı ixtisaslar barədə ətraflı məlumat verilib.

Onlar Coğrafiya fakültəsində eksponat kimi saxlanılan Azərbaycanın ən böyük qlobusuna baxıb, sonra BDU-nun Genetika və Təkamül təlimi, Faydalı qazıntılar muzeyləri, "Kod Academy" otaqları ilə tanış olublar.

Ekskursiya BDU-nun qarşısında xatirə fotosunun çəkilməsi ilə yekunlaşıb.

BDU-nun tələbələri İspaniyanın Granada və İtaliyanın La Sapienza Roma universitetlərində tədqiqat təcrübəsində iştirak edəcəklər

BDU-nun tələbə və gənc tədqiqatçıları BDU-nun tərəfdaşı olduğu Avropa Birliyinin 2019-2023-cü illər üzrə nəzərdə tutulan "Azərbaycanda fəvqəladə ekoloji vəziyyətin həllinə yönəlmiş 3-cü pillə ali təhsilə dəstək məqsədilə yaradılan innovativ təlim mərkəzi (Innovative Training Center to support a 3rd cycle Advanced Education Course to face Environmental Emergency in Azerbaijan (ITACA)) adlı layihəsində fəal iştirak edirlər. Belə ki, layihə çərçivəsində yaradılan İnnovativ Təlim Mərkəzinin tələbələri - Ekoloji kimya kafedrasının doktorantı Mədinə Nəbiyeva İspaniyanın Granada Universitetində, Analitik kimya kafedrasının doktorantı Tahir Cavadzadə İtaliyanın La Sapienza Roma Universitetində 3 aylıq tədqiqat təcrübəsində iştirak edəcəklər.

ITACA layihəsinin BDU üzrə rəhbəri Ekoloji kimya kafedrasının müdiri, professor Sevinc Rafik qızı Hacıyevadır.

Qeyd edək ki, ITACA layihəsi (2019-2023) universitet və sənaye arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə töhfə vermək üçün Avropa Birliyi və yerli qurumların, eləcə də neft və qaz hasilatının ətraf mühitə təsiri sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisələrin cəlbə ilə Təlim Mərkəzinin layihələndirilməsi və qurulmasını nəzərdə tutur.

BDU-nun SABAH qrupları tələbələrində ustad dərsi keçirilib

Martın 7-də Böyük Britaniyanın Bradford Universitetinin professoru Behrooz Morvaridi BDU-nun SABAH qruplarının Hüquqşünaslıq ixtisasının tələbələrində onlayn qaydada "Məcburi miqrasiya: köçürülmə və yenidən məskunlaşma" ("Forced migration: displacement and resettlement") mövzusunda ustad dərsi keçib.

Ustad dərində miqrasiya anlayışı, növləri, məcburi miqrasiyanın şərtləri, əlamətləri, dünya dövlətlərinin qaçqınlarla bağlı siyasəti haqqında tələbələrə geniş məlumat verilib. Azərbaycanın da qoşulduğu "Qaçqınların statusu haqqında Konvensiya" şərh edilib. Ustad dərində Azərbaycanın Böyük Qayıdış Proqramı geniş müzakirə olunub, qaçqın və məcburi köçkünlərin yenidən məskunlaşmasının vacibliyi vurğulanıb.

Sonda tələbələrin sualları cavablandırılıb.

Tələbələr Coğrafiya İnstitutunda istehsalat təcrübəsində

BDU-nun 55 tələbəsi Elm və Təhsil Nazirliyinin akademik Həsən Əliyev adına Coğrafiya İnstitutunda istehsalat təcrübəsi keçir. Məqsəd tələbələrin əldə etdikləri biliklərin təcrübə olaraq tətbiq edilməsi, onlarda tədqiqatçılıq və peşə fəaliyyəti üçün zəruri praktiki vərdişlərin formalaşdırılmasıdır.

İnstitutun elmi katibi, coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru Zərnurə Həmidova elm müəssisəsinin yaranma tarixi, elmi-tədqiqat sahələri, korifey alimləri, coğrafi prob-

lemlər, elmi nailiyyətlər barədə təqdimatla çıxış edib.

Sonra coğrafiya elmləri doktoru Sitarə Tarixazər tələbələrə təbii risklər, sürüşmə, sel hadisələri,

onların qarşısını alma üsulları ilə bağlı məlumatlandırılıb.

Təcrübə aprelin 25-dək davam edəcək.

Biologiya fakültəsinin tələbələri Botanika İnstitutunda istehsalat təcrübəsində

Martın 9-da Biologiya fakültəsinin IV kurs tələbələri Elm və Təhsil Nazirliyinin Botanika İnstitutunda istehsalat təcrübəsinə başlayıblar. İstehsalat təcrübəsi Biologiya fakültəsi

ilə Botanika İnstitutu arasındakı əməkdaşlıq müqaviləsi çərçivəsində həyata keçirilir.

BDU tələbələri Botanika institutunun şöbə və laboratoriyalarında həyata keçirilən elmi-tədqiqat

işləri ilə yaxından tanış olub, nəzəri və praktiki biliklərə yiyələnirlər.

Təcrübə müddəti aprelin 19-dək davam edəcək.

Astrofizika kafedrası:

Yaz fəslinin uzunluğu 92 gün 17 saat 33 dəqiqə 23 saniyə olacaq

Yaz fəslinin Azərbaycana daxil olması martın 21-i Bakı vaxtı ilə saat 01:24:24-ə təsadüf edib. Fizika fakültəsinin Astrofizika kafedrasının məlumatına görə, bu zaman gecə ilə gündüz bərabərləşib, Günəş ekliptika üzrə hərəkət edərək ekvatoru kəsməklə cənub yarımkürəsindən şimal yarımkürəsinə keçib. Həmin andan şimal yarımkürəsində yaz fəslə başlayıb. Yaz fəslinin uzunluğu 92 gün 17 saat 33 dəqiqə 23 saniyə olacaq.

Qeyd edək ki, XXI əsrdə yaz bərabərliyi günü 19 mart tarixinə 20 dəfə, 20 mart tarixinə 78 dəfə, 21 mart tarixinə isə cəmi 2 dəfə düşəcək.

"Gənc istedadlar" liseyinin 7 şagirdi Respublika Fənn Olimpiadalarının finalında

BDU-nun nəzdində "Gənc istedadlar" liseyinin 7 şagirdi Respublika Fənn Olimpiadalarının final turuna vəsiqə qazanıblar.

Belə ki, liseyin XI sinif şagirdi Raul Mahmudov Tarix, IX sinif şagirdləri Nihad Həşimov Riyaziyyat, Nəzrin Cəlilova, Rəvan Əli Azərbaycan dili və ədəbiyyat, VIII sinif şagirdləri Cabir Abbasov, Elman Kərimli Kimya, Yusif İbrahimzadə Fizika fənləri üzrə Respublika Fənn Olimpiadalarının yarımfina turunda qalib gəliblər.

Olimpiadaların təşkil edilməsində məqsəd istedadlı uşaqların aşkar edilməsi, şagirdlərdə fənlərə olan marağın artırılması, onların sağlam rəqabət mühitində öz bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirmələrinə imkan yaradılmasından ibarətdir.

Şagirdlərimizi təbrik edirik, final mərhələsində uğurlar arzulayırıq!

Bakı Dövlət Universitetinin tələbələri xaricdə təhsil barədə məlumatlandırılıb

"Bir Könüllü" Təşkilatının, Elm və Təhsil Nazirliyinin Beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə Bakı Dövlət Universitetində xaricdə təhsillə maraqlanan III, IV kurs və magistr tələbələri üçün xaricdə təhsil barədə məlumatlandırma sessiyası keçirilib.

Təşkilatdan bildiriblər ki, sessiyada nazirliyin əməkdaşları tələbələrə hökumətlərarası təqaüd proqramları - müraciət qaydaları, prioritet ixtisaslar, müsahibə mərhələsi barədə ətraflı məlumat veriblər.

Sonra nazirliyin nəzdindəki Dövlət Proqramı İdarəetmə Qrupunun əməkdaşları "Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022-2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı" barədə tələbələrə məlumatlandırılıb.

Martın 16-da Filologiya fakültəsinin Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi kafedrasında dosent Lalə Əliyevanın "Nizami irsinə türk düşüncə tərz, türk ruhu hakimdir" mövzusunda elmi seminarı keçirilib.

Məruzəçi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Dünya bu gün: Çağırışlar və ümidlər" mövzusunda X Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimində Nizami Gəncəvinin milli mənsubiyyəti ilə bağlı səsləndirdiyi fikirləri diqqətə çatdırıb. O qeyd edib ki, Nizami Gəncəvi məhz Azərbaycan türklərinin dünya mədəniyyətinə bəxş etdiyi dahi şəxsiyyət, yurdu muzun dilbər guşəsi olan Gəncə mühitinin yetirməsidir. Yazılı ədəbi dil faktının heç bir zaman sənətkarın milli mənsubiyyətini inkar etməyə səbəb olmadığını xüsusi vurğulayan Lalə Əliyeva bildirib ki, Nizami Gəncəvinin dövrünün tələbinə uyğun olaraq dövlət və poeziya dili hesab edilən

"Nizami irsinə türk düşüncə tərz, türk ruhu hakimdir"

lən farsca yazması onun Azərbaycan şairi olmasını inkar etməyə əsas vermir. Dahi sənətkar öz əsərlərini milli kolorit, vətəni ilə bağlı olan coğrafi, tarixi, siyasi gerçəklik, etnik xüsusiyyətləri ilə yoğurub. Onun ədəbi irsinə türk düşüncə tərz, türk ruhu hakimdir.

Nizami irsinin tədqiqatçıları haqlı olaraq onun "türkcə

düşünüb, farsca yazdığını" (X.R.Ulutürk), "Azərbaycanın ən fəsih yazanı" olduğunu (M.Tərbiyət) qeyd ediblər. Hüseyin Pejmən Bəxtiyari Sənai yaradıcılığı ilə Nizami yaradıcılığını müqayisə edərək "Sənainin öz danışdığı dildə, Nizaminin isə sonradan öyrəndiyi dildə yazdıqları" fikrini irəli sürür. Ehsan Təbrizinin diqqətə çatdırdığı məlumatdan aydın

olur ki, Şah Mirzənin səfir Qriboyedovla çara göndərdiyi hədiyyə - "Xəmsə"də türkcə şeirlər də yer alıb. Doktor Cavad Heyətin araşdırmalarında ("Azərbaycan ədəbiyyatına bir baxış") isə qeyd olunur ki, Nizami Cəncəvi alaçuq, ozan, bayraq-sancaq, qırmızı və s. sözlərindən, "Oddan kül törər", "İynə atsan yerə düşməz", "Əyri oturub düz danışmaq", "İsinnədim istisinə, kor oldum tüstüsünə" və s. kimi atalar sözlərindən istifadə edərək mənsub olduğu xalqa əbədiyyət qazandırdı.

Nizami məqbərəsində 1923-cü ildə aparılan qazıntı zamanı əski türklərə məxsus yeraltı daxma aşkarlanıb, estampaj oxunduqdan sonra onun dahi şairin şərəfinə ucaldılan kurqan, sapma qəbir ol-

duğu sübut edilib. Araşdırmalar göstərir ki, palıddan hazırlanmış dördyaqlı tabut, üzərindəki tirmə şal əsilzadə türklərə məxsus olan dəfn üsulunun göstəricisidir.

Lalə Əliyeva "Xosrov və Şirin" poemasının qəhrəmanı Şirinin milli mənsubiyyəti ilə bağlı mübahisəli məqamlara da aydınlıq gətirib. Nizaminin Ərmən torpağının yetirməsi kimi təqdim etdiyi Şirin obrazının erməni qızı kimi qələmə verilməsinin yanlışlığını poemada Məhinbanunun dilindən verilən misraların sübut etdiyini bildirib. Şirinin prototipi haqqında maraqlı fikirlər səsləndirib. Sonra dosent İradə Rəhmanova, Ramil Bayramov, Pərvin Eyvazov və başqaları çıxış edərək seminar üçün seçilmiş mövzunun aktuallığını vurğulayıb və məruzəçinin çıxışını yüksək qiymətləndiriblər.

Çıxışlar bitdikdən sonra seminar iştirakçıları mövzu ətrafında fikir mübadiləsi aparıb, təəssüratlarını bölüşüblər.

"Gənc istedadlar"dan "Sabahın alimləri" nə

Alternativ enerji ilə çalışan işıqfor, çirkli havanı təmizləyən cihazlar...

Azərbaycanın istedadlı şagirdlərinin üzə çıxarılmasında "Sabahın alimləri" XII Respublika müsabiqəsinin mühüm rolu var. Müsabiqə yuxarı sinif şagirdlərinin müasir tədqiqat metodlarına yiyələnməsini təmin edir, bu sahədəki fəaliyyətlərini stimullaşdırır, ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatlarla ümumtəhsil məktəbləri arasında əlaqələri genişləndirir. Bir sözlə, "Sabahın alimi" adı qazanmaq gələcək uğurlara açar rolunu oynayır. BDU-nun nəzdindəki "Gənc istedadlar" liseyinin şagirdləri də hər il keçirilən müsabiqənin qalibləri sırasında yer alırlar. Təsədüfi deyil ki, "Sabahın alimləri" XII Respublika müsabiqəsində liseyin 10 şagirdi qalib olub.

Onları yaxından tanıyaq:

XI sinif şagirdləri Misir Hüseyinli və Aysan Hacıyeva fizika və astronomiya, Ayaz Ömərli və Ömər İbrahimov kimya istiqaməti üzrə I yerə, X sinif şagirdi Camal Axundov biologiya istiqaməti üzrə II yerə layiq görüldü. X sinif şagirdləri Cəfər Cəfərov və Aytac Əliyeva biologiya, IX sinif şagirdi Ərhun Abdullazadə

isə fizika və astronomiya istiqaməti üzrə III yerə qazanıblar. Eyni zamanda, XI sinif şagirdi Fidan Ruhullayeva və X sinif şagirdi Xuraman Yəhyazadə biologiya istiqaməti üzrə xüsusi mükafata sahib olublar.

Müsabiqədə I yerin qalibləri Misir Hüseyinli, Aysan Hacıyeva yollarda alternativ enerjini əldə edən və yol nişanlarını, işıqforları bu cihazdan alınan enerji hesabına çalışdıran cihazın maketini hazırlayıblar. Misir və Aysanın deyirə görə, hazırda bərpaolunan enerji mənbələrinə böyük ehtiyac var: "Layihəmiz tükənən enerji mənbələrinə qənaət üçün yeni yollar axtarmaq ideyasından yaranıb. İnanırıq ki, sonrakı nəsillər bizim layihəmizin gətirdiyi enerjiden faydalanacaq və dünyada

"enerjinin tükənməsi" fikri tədricən yox olacaq".

I yerin digər qalibləri olan Ayaz Ömərli və Ömər İbrahimov isə çirkli havanı virus və bakteriyalardan təmizləyəcək yeni cihaz yaradıblar. Məqsədləri isə bu cihazın real tətbiqinə nail olmaqdır: "Hazırda bir çox xəstəliklərin yaranması çirkli hava ilə əlaqədardır. "Daha təmiz hava, daha sağlam həyat" devisi ilə çıxdığımız yolda məqsədimiz Amerikada keçirilən Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisində də qalib olmaq, patent olaraq cihazımızı tanıtmamaqdır".

Liseyin X sinif şagirdi Camal Axundov laborator şəraitdə gülmüş nanohissəcikləri sintezindən alınan biokompleksin bioloji sistemə təsirini əyani təqdim et-

məklə müsabiqədə II yeri qazanıb. Onun fikrinə görə, biologiyada hələ də araşdırılmamış məqamlar var. Bunları araşdırmaqla gələcəkdə çözümlə tapılmayan bir çox məsələləri həll etmək mümkündür.

Müsabiqədə III yerin qalibləri - "Gələcəkdə həkim olacağam" deyən Aytac Əliyeva və həmkarı Cəfər Cəfərov isə qida təhlükəsizliyi istiqamətində araşdırma aparıblar. Onlar bildirdilər ki, nanohissəciklərin bitkilərdə yaratdığı təsirlər qidalarda öz əksini tapır və bu, insan mədəsində ziyanlı kimyəvi reaksiyalara, hətta zərərli hallarına səbəb ola bilər. Məhz bu tədqiqatla Aytac Cəfər müsabiqədə biologiya istiqaməti üzrə III yerə qazanıblar.

Gənc istedadların ən balacası olan Ərhun Abdullazadə IX sinifdə oxumasına baxmayaraq, müsabiqədə fizika istiqaməti üzrə elektrik enerjisinin alınmasının fərqli yollarını nümunələrlə izah etməsi ilə III yerin sahibi olub. Ərhun gələcəyin fizikidir və bu sevinci indidən paylaşır: "Dünyada mənfəət yüklənmiş elektronlar, ionlar, müsbət yüklənmiş proton və kationlar o qədər çox yolla əldə edilə

bilər ki... Bunu yalnız araşdırmaq və öyrənməklə, yeniliklərlə tədqiq edə bilirik...".

"Kimya elə bir maraqlı dünyadır ki, insan daim onu araşdırmaq, yenilikləri üzə çıxarmaq istəyir". Bunu isə müsabiqənin xüsusi mükafatçıları - XI sinif şagirdi Fidan Ruhullayeva və X sinif şagirdi Xuraman Yəhyazadə araşdırmaları ilə münisiflər heyətində maraqlı doğurduqları münasibətilə deyirlər. "Viruslar bitkilərin daxilində proseslərin sürətlənməsinə gətirib çıxara bilərmi?" adlı təqdimat onların müsabiqədə fərqlənmələrinə səbəb olub.

Gənclərin arzuları böyük, hədəfləri çoxdur. Biri-birindən maraqlı fikirlərə sahib olan bu uşaqlar qalibyyət sevincini ürəkdolusu qeyd edirdilər. Ancaq ön maraqlı məqam odur ki, onların hamısı bir ağızdan eyni fikri söyləyirdilər: "Azərbaycanı daha yüksək qalibyyətlərlə tanımaq istəyirik". Müqəddəs missiyadır! Uğur olsun!

*Nurlan Cəbrayılzadə,
BDU-nun Jurnalistika
fakültəsinin I kurs tələbəsi*

BDU və DOST Agentliyinin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi üçün birgə komissiya yaradılacaq

BDU-nun tədqiqatçı-alimləri tərəfindən DOST Agentliyinin xidmətlərinin inkişafı və innovativ həllərin tətbiqi, sosial inkişafın təhlili və proqnozlaşdırılması istiqamətlərində araşdırmalar aparılacaq. Bu, DOST Agentliyi və BDU arasında imzalanmış anlaşma memorandumunun icrası

üzrə Birgə Fəaliyyət Planında əksini tapıb.

Plana əsasən, iki qurumun fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi üçün birgə komissiya yaradılacaq, yeni ideya və təcrübələrin müzakirəsi ilə bağlı dəyirmi masalar təşkil olunacaq.

Avropa Şurasının Bakı Ofisinin rəhbəri tələbələrlə görüşüb

Martın 9-da Avropa Şurasının (AŞ) Bakı Ofisinin rəhbəri, səfir Petr Zix Hüquq fakültəsinin tələbələri ilə görüşüb.

Hüquq fakültəsinin dekanı Zaur Əliyev AŞ-nın ölkəmizdəki nümayəndəliyinin rəhbərinin Hüquq fakültəsinin tələbələri qarşısında ilk dəfə mühazirə ilə çıxış etdiyini vurğulayıb. O, bunun Hüquq fakültəsi ilə AŞ arasında tədris sahəsində səmərəli əməkdaşlıq əlaqələrinin mövcudluğunun mühüm göstəricisi olduğunu qeyd edib.

Sonra səfir Petr Zix "Avropa Şurası hüququnun əsasları" mövzusunda mühazirə söyləyib. Səfir tələbələrə

Avropa Şurasının tarixi, yaranmasını şərtləndirən tarixi-siyasi mühit və əsas fəaliyyət istiqamətləri barədə ətraflı məlumat verib. AŞ-ya üzvlüyün əhəmiyyətini diqqətə çatdıran səfir Azərbaycanın tərəfdaş olduğu kon-

vensiyaların implementasiyasından danışdı. Həmçinin konvensiyaların hazırlanma və qəbul olunma proseduru izah edib.

Sonda Petr Zix tələbələrin suallarını cavablandırdı.

Ətraf mühitin mühafizəsinə dair yaradıcılıq müsabiqəsi keçirilib

Martın 9-da Ekologiya və torpaqsənəslər fakültəsinin könüllülərinin təşkilatçılığı ilə tələbələr arasında ətraf mühitin mühafizəsinə dair "Əl işi" adlı yaradıcılıq müsabiqəsi keçirilib.

Müsabiqəyə ətraf mühitin mühafizəsi istiqamətində çağırışlara həsr olunmuş rəsmlər, maketlər təqdim olunub. Tələbələr əsərlərini hazırlayarkən müxtəlif növ tullantılar və təbii materiallardan istifadə ediblər. "Daş üzərində balıqlar", "Təbiətin göz yaşı", "Dünya = insan ürəyi" maketləri, tullantı kağızların təkrar emalı nəticəsində hazırlanan "Qələm qabı", təbii mühitlə antropogen təsirin dəyişmə nisbətini əks etdirən "Qum

saatı" böyük marağa səbəb olub. Tələbələr həmçinin təqdim etdikləri əsərlərin izahlı təqdimatlarını edərək ətraf mühitin mühafizəsi üzrə düşüncələrini çatdırıblar. Daha sonra Münsiflər heyəti tərəfindən təqdimat-

lar, əsərlərin ideya məzmunu, tərtibat xüsusiyyətləri qiymətləndirilib.

I yerə Sevinc Nəhmədli, II yerə Səma Vəliyeva, III yerə isə Məryəm Dadaşova, Mahizər Xələfova və Nigar Quliyeva seçiliblər.

"Güclü Lider, Güclü Azərbaycan" layihəsi çərçivəsində "Nə? Harada? Nə zaman?" intellektual yarışması

Martın 13-də Tələbə Gənclər Təşkilatının təşkilatçılığı ilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Güclü Lider, Güclü Azərbaycan" layihəsi çərçivəsində "Nə? Harada? Nə zaman?" intellektual yarışması keçirilib.

TGT sədri Ələkbər Həsənov BDU-da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin nəsilərə nümunə olacaq ömür yolunun, fəaliyyətinin öyrənilməsi, gənclərə tanındılması istiqamətində çoxsaylı tədbirlərin həyata keçirildiyini qeyd edib. Vurğulayıb ki, "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində BDU TGT tərəfindən də Ulu Öndərin zəngin irsinə həsr olunmuş müxtəlif layihələr keçiriləcək.

Daha sonra yarışa start verilib. 14 komandanın iştirak etdiyi intellektual yarış Ümummilli Liderin dövlət gənclər siyasəti və azərbaycançılıq ideologiyasına həsr olunub.

Münsiflər heyətinin rəyinə əsasən, I yerə "Pentaqon", II yerə "Que-entett", III yerə isə "Business in Law" komandaları layiq görülüb. Qaliblər kubok, medal və sertifikatlarla təltif olunublar.

BDU-nun 3 komandasının 4 layihəsi "TEKNOFEST-2023"ün finalında

BDU-nun tələbələrindən ibarət 3 komandasının 4 layihəsi "TEKNOFEST-2023" Aerokosmik və Texnologiya Festivalının final mərhələsinə vəsiqə qazanıb.

Festivalda 2 kateqoriya üzrə ("Yaşıl texnologiyalar" və "Ağıllı nəqliyyat" kateqoriyaları) yarışmaya qatılan "BSU Creativity Workz" komandasının 2 layihəsi finalda BDU-nu təmsil edəcək. Komandanın "Driver's Eye" layihəsi yol hərəkətində müşahidə edilən problemlərin süni intellekt əsasında həllinə həsr edilib. Belə ki, layihədə nəqliyyat axınının, piyadaların hərəkətinin və avtomobilin idarə edilməsi zamanı yaranan "kor nöqtələr" süni intellekt əsaslı YOLO alqoritmi ilə analiz edilib. Bunun əsasında sürücünün görə bilmədiyi nöqtələri görə, baş verə biləcək avtomobil qəzalarını əvvəlcədən müəyyən- ləşdirərək sürücünü xəbərdar edən elektron sistem yaradılıb.

"BSU Creativity Workz" komandasının "REB-Pack" layihəsində isə dörd fərqli təbii şərait və qaynaqdan (günəş, külək, alov və su axını) elektrik enerjisi əldə etməyə imkan verən bel çantası hazırlanıb. Çanta müxtəlif üsullarla əldə edilmiş elektrik enerjisindən çətin təbii şəraitdə istifadə etməyə, çanta üzərində quraşdırılmış xüsusi sensorlar qan təzyiqi, bədən temperaturu və s. kimi parametrləri qeyd etməyə və lazım gəldikdə monitoring mərkəzinə ötürməyə imkan verəcək.

BDU-nun "Humantek" komandasının "Aqrar texnologiyalar" kateqoriyası üzrə finala vəsiqə qazanmış "Ağıllı damla sulama sistemi" layihəsində məqsəd torpağın mineral tərkibi, rütubət səviyyəsi və hava şəraitindən asılı olaraq kənd təsərrüfatı sahələrini avtomatik suvarmaqla su israfını minimuma endirməkdir. Torpağın mineral tərkibi, rütubət səviyyəsi, havanın temperaturu və təzyiqi kimi məlumatların toplanaraq mərkəzi stansiyaya naqilsiz ötürülməsi üçün əkin sahələrinin müxtəlif yerlərində günəş enerjisi ilə qidalanan kiçik stansiyaların yerləşdirilməsi nəzərdə tutulub.

BDU-nun "G-21" komandasının "Aqrar texnologiyalar" kateqoriyası üzrə finala vəsiqə qazanmış "Zərərvericilərə qarşı dronlarla mübarizə" layihəsi ultrasəs dalğaları şüalandıra bilən, termik kameralarla təchiz olunmuş dronlar vasitəsilə əkinçilikdə gəmiricilərə qarşı effektiv və təhlükəsiz mübarizə aparmağa imkan verən avtomatik sistemin hazırlanmasına həsr olunub.

Xatırladaq ki, "TEKNOFEST-2023" Aerokosmik və Texnologiya Festivalı 27 aprel-1 may tarixlərində İstanbul şəhərində keçiriləcək.

"Cütlük münasibətləri" mövzusunda təlim keçirilib

Martın 16-da BDU-nun Psixoloji yardım sektoru tələbələr üçün "Cütlük münasibətləri" mövzusunda təlim təşkil edib.

Təlimdə ailədaxili münasibətlər, davranışlar, baş verən problemlər geniş təhlil edilib. Qeyd olunub ki, ailədaxili münasibətlərdə səmimiyyət, sevgi, qayğı, qarşılıqlı məsuliyyət fərdlərin fiziki və psixoloji baxımdan sağlam inkişafının əsas şərtidir.

Daha sonra tələbələrə "Cütlük münasibətlərində doğru bildiyimiz yanlışlar", "Emosional münasibətlərdə manipulyasiya" mövzularında fikir mübadiləsi aparılıb, ailədaxili münasibətlərlə bağlı onların fikirləri dinlənilib.

Təlimin praktik hissəsində tələbələr emosional ehtiyaclar barəsində suala cavab yazıblar.

Novruz çərşənbələrinin sonuncusu el arasında "Torpaq çərşənbəsi", "Axır çərşənbə", "Böyük çərşənbə", "İlaxır çərşənbə" və s. adlarla tanınır. Bu çərşənbə torpağın qış yuxusundan ayılması, əkinçilik həyatının başlanğıcını rəmzləşdirir. Torpağın oyanmasının mifik kökləri dirilmə, canlanma anlayışı ilə əlaqədardır. Torpaq türk etnik-axlaqi dəyərlər sistemində yurd, vətən, el-oba anlayışı, həmçinin yaradılışın maddi əsası olması ilə bağlı olaraq sakral mifoloji semantikaya malikdir.

Torpaq həyat mənbəyi və yaradıcı olduğundan ona "ana torpaq" deyərək ehtiram göstərilir. Bu gün də torpağa sədaqət, məhəbbət anaya, Vətənə məhəbbətlə bərabər tutulur, eyniləşdirilir. Ulularımız Vətənə, torpağa olan məhəbbətlərini düşməne olan nifrət hissi ilə bərabər tutaraq demişlər: "Torpaq uğrunda ölən varsa, Vətəndir!" Qədim türk düşüncəsinə görə, torpaq təpədir, onda qeyri-adi güc var. Belə ki, torpaqdan yapışsan, ona öyilsən, səni qaldırır, kəc baxsan, səni vurur, cəzalandırır.

Bu çərşənbə özünün təntənəsi, ayin və inancları ilə digər çərşənbələrdən seçilir. Hətta bir sıra bölgələrdə, o cümlədən Naxçıvan, Urmiya, Ərdəbil və s. ərazilərdə özünün təntənəsi ilə Novruz şənliyini belə kölgədə qoyur. İlaxır çərşənbədə səhər tezdən insanlar su üstünə gedər, suya salam verib, 3 dəfə suyun üstündən hoppanar, həmin axar suyun əlyaqaqdan uzaq bir səmtində saxsıdan olan bir qab sındırır deyirlər: "Nə ki, ağır-acımız, qada-bəlamız varsa, hamısı bu saxsıyan getsin". Sonra sudan bir səhəng doldurub götürür, həyət-bacaya, ev-eşiyə, mal-qara üstünə səpirlər. Bu, ilin xoş keçməsi, ağrı-acının olmaması istəyini ifadə edir. Axşam isə tonqallar alovlanar, üzərlik yandırılar, bacalardan qurşaqlar, şallar sallanar, qulaq falına çıxar, oyunlar oynanırdı.

Axır çərşənbə günü tonqal ilə hər kəs və hər şey çillədən təmizlənir. İnsanlar odun üstündən

Ağırlıqları tonqalda yandıran, küsülüləri barışdıran çərşənbə

İlaxır çərşənbə süfrəsində "yeddiyənin və ya yeddiyəyün" xonçası mühüm yer tutur. Xonça 7 nemətdən - çörək, duz, üzərlik, kömür, güzgü, su və yumurtadan ibarət olur. Bu zaman süfrəyə şirniyyat, çərəz, şam düzüməli, həmçinin çığırtma və ya kişmişli ləvəngi plov qoyulmalıdır.

tullananda onların bütün ağırlıqları - qada-bəlaları, xəstəlikləri, çətinlikləri oda tökülərək yanır. Cavanlar göyün üzünə lopa atıb onu işığa qərq etməklə, sanki səmanı da köhnə ilin ağırlıqlarından, pisliklərindən təmizləmək istəyirlər. İnanca görə, ilaxır çərşənbədə təzə paltar geyinmək uğur gətirər, küsülülər barışar, içki içilməz, nalayiq işlər görülməz. Axır çərşənbə günü insanın əməli, niyyəti, nəfsi də təmizlənmiş olar.

İlaxır çərşənbədə el ağsaqqalları səməni xonçası hazırladırlar bütün kənddə evləri gəzər, evində qara bayram olan və ya bayramı qeyd edə bilməyənləri bu xonçaya qonaq edər, kasıb insanların evlərinə bayram nemətləri göndərirdilər. Bu da bir daha sübut edir ki, Novruz həm də xeyirxahlıq, bərabərlik və humanizm bayramıdır. İlaxır çərşənbədə dünyasını dəyişmiş qohum-

ların ruhları doğma evlərinə qayıdır, evlərin bacalarında oturur, ailəsinin, övladlarının necə dolandığı ilə maraqlanırlar. Ona görə evlərdə şənliklər qurular, müxtəlif yeməklər bişirilər, həmin insanların adına şirniyyatlar hazırlanırdı. Əsas məqsəd ruhların öz övladlarının yaşayışının yaxşı olmasını görmək, o biri dünyaya ürəklərində qubar aparmamasıdır.

İlaxır çərşənbə süfrəsində "yeddiyənin və ya yeddiyəyün" xonçası mühüm yer tutur. Xonça 7 nemətdən - çörək, duz, üzərlik, kömür, güzgü, su və yumurtadan ibarət olur. Bu zaman süfrəyə şirniyyat, çərəz, şam düzüməli, həmçinin çığırtma və ya kişmişli ləvəngi plov qoyulmalıdır. Azərbaycanın bəzi bölgələrində, xüsusilə Ordubadda ilaxır çərşənbə "yeddiyənin" adı ilə məşhurdur. Bu bayramda bazardan hər nə alınsa, yeddi növ olmalı-

dır. Yeddi müqəddəs rəqəmdir və dünyanın, kainatın birliyini, tamlığını ifadə edir.

İlaxır çərşənbə və Novruz bayramı süfrəsi üçün tutulmuş xonçada adları "s" hərfi ilə başlayan, "Yeddi sin" adlanan 7 təam olmalıdır. Buraya su, səməni, sünbül, sumaq, soğan, sucuq və sarımsaq daxildir. Bəzi tədqiqatçılar bildirirlər ki, "Yeddi sin" xonçasında yalnız şirin şeylər, yəni su, səməni, sünbül, süd, səbz, səməni halvası və sucuq olmalıdır. Ərdəbildə "Həft sin" mərasimi üçün aşağıdakılardan istifadə edilir: sirkə, sarımsaq, səbz, sumaq, sikkə, saat, su. Sirkə fəallığın, gücün, sarımsaq sağlamlığın, səhhətin, səbz (göyörti) ümidin, sumaq bolluğun, sikkə zənginliyin, var-dövlətin, saat uzunömürlülüğün, su isə aydınlığın rəmzi hesab edilir.

Ümumiyyətlə, axır çərşənbədə adamlar torpağı təmizləməyə çıxar, bostan və dirriklərdə müxtəlif ayınlar icra edilirdi. Təmizlik işi elə aparılmalıdır ki, həyət-bacanın, ev-eşiyin təmizlənməsi, səliqə-sahmanı, Novruz - yeni il üçün hazır olması dərhal nəzərə çarpsın. Novruz bayramı təkəcə ilin təzələnməsi deyil, həm də köhnə ili yaşamış hər kəs və hər şeyin təzələnməsi deməkdir. İnsanlar həm də ruhən, mənən yenidən doğulmuş halda yeni ilə qədəm qoyurlar.

Axır çərşənbə gecəsinin səhəri evin damına buğda atarlar ki, bərəkət artıq olsun. İlaxır çərşənbə axşamı cavanlar ocaq üstündən atdana-atdana ürəklərində arzu-niyyət tutub deyirlər: "Atıl-batıl çərşənbə, Baxtım açıl çərşənbə". Sınayıblar ki, çərşənbə

bə ocağı muradları, istəkləri hasil elər. İlaxır çərşənbədə baltanın küpüylə meyvə ağaclarının kötüyünə bir-iki dəfə yüngülcə vurub deyirlər: "Nə yatmısan, oyan, bərəkət payını götür!" İnanca görə, həmin il ağacların bəhəri, məhsulu bol olar.

Axır çərşənbənin əsas adətlərindən biri qurşaqsallama, şalsallama, papaqatdı, baca-baca, "nünnünü" adlanır. İlaxır çərşənbədə insanlar müxtəlif öyləncələr, oyunlar, fallar keçirməklə bədxah qüvvələrə meydan oxuyurlar. Novruz bayramının ilaxır çərşənbəsində hava qaralandan sonra qulaq falına çıxırlar. Ürəyində niyyət tutan şəxs özü ilə bir qab su, güzgü, açar götürüb qonşu qapısına gedir. Xəlvətə içəridə danışılan sözlərin qulaq asır. Eşitdiyi ilk sözləri ürəyində tutduğu niyyətlə tutuşdurur. Əgər sözlə niyyət arasında uyğunluq varsa, deməli, arzu, istək tezliklə həyata keçəcək.

Ulu babalarımız demişlər: "Torpaq müqəddəsdə, o hər şeyin əzəli və axırındır". Torpağın müqəddəsliyinə, qüdrətinə inanan əcdadlarımız "Torpağın bərəkətli olsun!", "Torpağın həmişə gül bitirsin!" alqışlarını, and içərkən "Torpaq haqqı, yer haqqı", - söyləmişlər. Onlar inanırdılar ki, "Torpağa öyilən namərdə öyilməz!", "Torpağa var versən, o da sənə bar verər".

Süfrənin ruzi-bərəkətli, arzu və istəkləriniz çin olsun! İlaxır çərşənbəniz mübarək!

*Məhəmməd Məmmədov,
Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı kafedrasının dosenti*

Martın 14-də İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin təşkilatçılığı ilə "Azərbaycan ədəbiyyatı klassiklərinin əsərlərində Novruz" mövzusunda elmi mühazirə təşkil olunub. Tədbirdə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, Bakı Qızlar Universitetinin kafedra müdiri, dosent Qürbət Mirzəzadə məruzə ilə çıxış edib. Qürbət Mirzəzadə Novruz bayramının son illər xalqımız tərəfindən daha yüksək əhval-ruhiyyədə qeyd edildiyini vurğulayıb. Bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində qazandığımız tarixi Zəfər nəticəsində

"Azərbaycan ədəbiyyatı klassiklərinin əsərlərində Novruz"

bu gün azad Qarabağımızda bayram tonqalları qalanır.

Qürbət Mirzəzadə məruzəsinin

də Novruz bayramının türk xalqlarının həyatındakı yeri, Novruz adət-ənənələri, atributları barədə

ətraflı məlumat verib. Vurğulayıb ki, folklor nümunələrimizdə və ədəbiyyatımızın qədim dövründən başlayaraq günümüze qədər şair və yazıçılarımızın əsərlərində baharın təsviri, Novruz adətlərinin təbliği geniş yer alıb: "Şair və yazıçılarımızın əsərlərindəki təbiət obrazlarında baharın tərənnümü xüsusi xətt təşkil edir. Eyni zamanda ədəblərimiz baharı yalnız fəsil dəyişməsi kimi deyil, ictimai məzmunu ilə qələmə alıblar, onu xoşbəxt gələcəyin simvolu kimi təqdim ediblər. Bu əsərlərdə bahar yeni dünyanın metafo-

rası, yeni arzular, həyat nişanəsi kimi obrazlaşmış".

Qürbət Mirzəzadə Nizami Gəncəvi, Şah İsmayıl Xətai, Aşıq Ələsgər, Məhəmmədhusəyn Şəhriyar, Səməd Vurğun və başqalarının yaradıcılığında nümunələr səsləndirməklə fikirlərini əsaslandırır.

Məruzə maraqla dinlənilib, məruzəçiyə suallar ünvanlanıb.

Sonda İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin tələbələrini ifadəsində bahara həsr olunmuş şeirlər səsləndirilib.

Filologiya fakültəsində elmi seminar: “Özbəkistanda Novruz ənənələri”

Martın 17-də Filologiya fakültəsində Tələbə Elmi Cəmiyyəti nəzdində Türkoloji dərnişin təşkilatçılığı ilə Özbəkistanın Daşkənd Dövlət Özbək Dili və Ədəbiyyatı Universitetinin Özbək ədəbiyyatı tarixi və folkloru kafedrasının müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor Nurbay Cabbarovun “Özbəkistanda Novruz ənənələri” adlı virtual elmi seminarı keçirilib. “Zoom” platforması üzərindən təşkil olunan tədbirdə fakültənin professor-müəllim heyəti, gənc tədqiqatçılar və tələbələr iştirak ediblər.

BDU-nun Türkologiya kafedrasının magistrantı, Türkoloji dərnişin rəhbəri Məleykə Mirzəli iki qardaş ölkənin ədəbi-mədəni əlaqələrinin tarixi barədə məlumat verib. Türkologiya kafedrasının müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor Məhərrəm Məmmədli Azərbaycan milli-mənəvi dəyərlərin, qədim adət-ənənələrin qorunub saxlanması istiqamətində görülən işlərdən bəhs edib. Novruzun türk xalqlarının ortaq bayramı olduğunu, hətta şumerlərlə bağlılığını vurğulayıb.

O həmçinin bildirib ki, Novruz bayramı UNESCO-nun Qeyri-maddi mədəni irsin qorunması siyahısına daxil edilib.

Sonra söz mürəzəçiyə verilib. Professor Nurbay Cabbarov özbək xalqının tarixində Novruzun önəmindən bəhs edib. Bildirib ki, qədim köklərə malik bu bayramın ilk izlərinə Mahmud Kaşğarının lüğətində rast gəlinir. Sonra mürəzəçi özbək klassik ədəbiyyatının təmsilçiləri Rubğazi, Xarəzmi, türk dünyasının böyük mütəfəkkiri Nəvaidən konkret nümunələr gətirərək Novruz mərasimlərinin, yazın

gəlişinin poeziyada necə əks olunması barədə danışib. Xüsusilə Nəvai yaradıcılığında bu bayramın üç təzahür formasının (təbiət və insan ruhundakı uyğunluq, vüsal xəbərcisi, ədalət rəmzi) müəyyən edildiyini vurğulayıb. Professor hazırda özbək xalqı tərəfindən yaşadılan bayram ənənələrini slayd görüntüləri ilə təqdim edib və bütün türk xalqlarına bu yazın uğurlu gəlməsini diləyib.

Sonda Nurbay Cabbarova Filologiya fakültəsinin dekanı Elçin Məmmədovun adından “Təşəkkürnamə” təqdim olunub.

Məktəblilər “Genetika və təkamül” muzeyində

Martın 30-da Bakı şəhərindəki 55 nömrəli məktəbin şagirdləri BDU-nun “Genetika və təkamül” muzeyinə ekskursiya ediblər.

Şagirdlərə muzeydəki eksponatlar haqqında ətraflı məlumat verilib. Bildirilib ki, Qafqazda bu sahədə yeganə olan muzey 1937-ci ildə professor Mirəli Axundovun təşəbbüsü ilə yaradılıb. Ziyarətçilər bu muzeydə təkamül prosesini 2461 eksponatdan ibarət əyani vəsait əsasında izləyə bilirlər.

Muzeyin müdiri Yeganə Əliyeva Paleozoy, Mezozoy, Kaynozoy eralarına dair toplanmış eksponatların muzeydə onların tarixi inkişafına uyğun olaraq ardıcılıqla yerləşdirildiyini qeyd edib.

Muzeydə kənd təsərrüfatının yeni, məhsuldar bitki sortları, heyvan cinslərinin yaradılmasının nəzəri əsaslarını hərtərəfli şərh edən və onun hərəkətverici qüvvəsinin süni seçmə olduğunu göstərən müxtəlif ekspozisiyalar, 70-dək quş növünün (kəklək, qartal, tovuz, turac, ördək və s.) müqəvvaları şagirdlərin marağını ən çox cəlb edən məqamlardan olub.

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Novruz bayramı əsrlər boyunca xalqımızın milli birliyini, bütövlüyünü, dövlətçilik düşüncəsini qoruyub yaşadıb. 2009-cu il sentyabrın 30-da Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın böyük səyi nəticəsində Novruz bayramının UNESCO-nun dünya xalqlarının qorunan qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edilməsi Azərbaycan dövlətinin böyük uğuru sayılmalıdır. 2010-cu il fevralın 23-də BMT Baş Məclisinin 64-cü sessiyasında martın 21-nin bütün dünyada “Beynəlxalq Novruz Günü” kimi elan edilməsi məhz Azərbaycan dövlətinin təşəbbüsü ilə həyata keçib.

Novruz bayramının bütün simvolikası yenidən doğuluşu təcəssüm etdirir. Novruz həm də bərabərlik, birlik, humanizm bayramıdır. Novruz bayramında gecə ilə gündüzün bərabərliyi sosial bərabərlik, sosial nizam kimi təbiətdən cəmiyyətə daşınıb, sosial tarazlıq bərpa edilib. İl ərzində cəmiyyətdə yaranmış bütün disharmoniya Novruz bayramında aradan qaldırılaraq harmoniya ilə əvəzlənir. Novruzda sosial birlik və paylaşma ideyası “yasdançıxarma”, “mürvət toyu”, “barışiq”, “bayramlaşma” və s. adətlərdə təcəssüm edir. Novruz bayramının sosial-psixoloji əsasında harmoniya durduğundan hər cür ziddiyyət aradan qaldırılır, küsülülər bərişir, konfliktlər həll edilir, cəmiyyətdə sosial tarazlıq yaradılır. Nizamülmülkün “Siyasetnamə” əsərində şahların bayram günü

Oyanış, bərəkət və birlik bayramı

şahlıqdan əl çəkib, xalqın arasına qarışdığı, məhkumların sərbəst buraxıldığı, şikayətə gələnlərin dərnlərinə əlac edildiyi, heç bir cəza tətbiiq olunmadığı qeyd edilir.

Novruz bayramı axşamında köhnə ilin tamam olması və yeni ilin başlanmasına bir neçə saat qalmış açılan bayram süfrəsinə “İlin təhvil süfrəsi” deyilir. Xalq arasında bu, “Yeni il süfrəsi” və ya “Novruz süfrəsi” də adlanır. Bayram süfrəsində evdəkilərin sayı qədər şam yandırılır. Bayram süfrəsinə toyuq plov və ya kişmişli ləvəngi plov bəzəyir. Bəzi bölgələrimizdə Novruz bayramında süfrəyə bütöv şəkildə balıq bişirib qoymaq el adəti kimi qalmaqdadır. Balığın ağzına qızıl üzüyün qoyulması evə xeyir-bərəkət gətirən bir rəmz kimi yozulur. Ümumiyyətlə, Novruz süfrəsindəki balıq yeni həyat, dirilik rəm-

zi kimi düşünülür. Suya balıq salınması yolu ilə ilin təhvil olunmasının dəqiqləşdirilməsi sınağı Xızır və İlyas qardaşlarının dirilik suyunu içməklə əbədi həyat qazanmasını əks etdirən mifoloji rəvayətlə əlaqədardır. Novruz süfrəsindəki şirniyyatlar - şəkərbura, paxlava, qoğal və s. əcdadlarımızın astral təsəvvürləri ilə bağlıdır. Şəkərbura, badambura ayı simvolizə edirsə, paxlava ulduzu, qoğal isə günəşi rəmzləndirir. İl təhvil olunduğu saatda bayram süfrəsinə səmənin qoyulması təbiətin canlanmasına, oyanmasına işarədir. Səməni xalq düşüncəsində yaşayışın fasiləsizliyi, məhsuldarlıq, artım və bərəkət ideyası ilə bağlıdır. Bayramda yumurtaların yaşıl, qırmızı, göy rəngə boyanması onun həyatın əmələ gəlməsi və canlıların yaranmasının simvolu kimi qəbul edilməsi ilə izah edilir.

Novruz bayramı gecəsi həm də sevgi, istək gecəsi sayılır. Cavan oğlanlar sevdikləri qızlar olan evin bacasından salladıqları qurşaqların ucuna bir dəsmal bağlayırlar. Qız və qızın valideynləri o saat mətəbi başa düşürlər. Əgər bu işə razılıq varsa, dəsmal qurşaqdan açıb qızın qoluna bağlayırlar. Yox, əgər razı deyilərsə, dəsmala bayram nemətləri qoyub geri qaytarırdılar.

Novruz bayramı şərəfinə açılmış süfrənin künc tərəfində kim-sə oturmaz. İnama görə, ruhlar bu axşam künc tərəfdən yaxınlaşaraq süfrədəki nemətlərdən dadırlar. Süfrənin künc tərəfində oturmaqla ruhların qarşısı alınmış olur. Bundan inciyərək küsüb gedən ruhlar evə ziyanlıq gətirə bilərlər.

Novruz bayramı axşamı yandırılan tonqaldan xeyir-bərəkət istənilir. Bu bayram axşamı qonşular təziyəli, yaşlı adamların həyatında tonqal yandırılıb onları “qara bayram”dan çıxarırlar. Novruz bayramı üçün göyərtilən səməni tez cücərilib düz qalxarsa, deyərlər ki, həmin il məhsul bol olar. Novruz bayramında bir-birlərini təbrikə gedənlər getdikləri evdəki ailə üzvlərinin sayı qədər bəşmiş və qırmızı rəngdə yumurta aparırlar. Bu həmin ailəyə can sağlığı, xoşbəxtlik arzulamaq nişanəsidir. Novruz bayramı üçün göyərtilmiş səməni saralıb-solandaxar suya axıdılır, arxasınca da şimi atırlar. Belə etdikdə deyərlər ki, evdə xeyir-bərəkət artar.

Novruz bayramında oynanılan tamaşa, oyunlardakı gülüş və yarışın vəzifəsi qışın yola salınmasından və yazın qarşılınmasından ibarətdir. Bu tamaşa və oyunlarda yeni illə köhnə ilin, yazla qışın mübarizəsi, doğuluş və ölüb-dirilmə əks olunur. Tamaşa və oyunlarda magik gülüş yeni ilin, yazın rəmzi kimi aqlıq, qıtlıq və soyğun təcəssümü olan qışa qarşı qoyulur.

Novruz inancları su, od, torpaq, bitki kimi əski təbiət kulturlarını özündə yaşadır. Axır çərşənbə tonqalı ilə Novruz bayramı tonqalı arasında arasında fərq var. Əgər İllaxır çərşənbə tonqalı getməkdə olan köhnə ili yola salmaq üçün yandırılırdısa, Novruz tonqalı daxil olmuş yeni ilin şərəfinə yandırılır. Novruz tonqalı yeni ilin ilk tonqalı olduğundan, insanlar onun ətrafına hər cür dərd-bələdan, çilədən təmizlənmiş şəkildə yığışırlar.

Yaz fəslinin 2023-cü ildə Azərbaycana gəlişi martın 21-i Bakı vaxtı ilə 01:24:24-ə təsadüf edəcək. Həmin andan yurdumuzda yaz fəslə başlayır. Qoy Azərbaycana, doğma Qarabağımıza qədəm basan Novruz xalqımıza, türk dünyasına əmin-amanlıq, səadət, ruzi-bərəkət, xoşbəxtlik gətirsin! Bayramınız mübarək olsun!

Məhəmməd Məmmədov,
Azərbaycan şifahi xalq
ədəbiyyatı kafedrasının
dosenti

Martın 13-də Sosial elmlər və psixologiya fakültəsinin Psixologiya kafedrasının təşəbbüsü ilə fakültənin şəhid məzunları Ataməli Musaoğlu və Cavid Manafovun ailələri ilə görüş keçirilib.

Əvvəlcə torpaqlarımızın azadlığı uğrunda həlak olan şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Fakültənin sosial məsələlər üzrə dekan müavini Nəzakət Kərimova Universitetdə şəhidlərin xatirəsinin uca tutulması, onların ailələrinə diqqət göstərilməsi istiqamətində görülən işlərdən danışdı. Psixologiya kafedrasının müdiri Səxavət Əliyev

Sosial elmlər və psixologiya fakültəsində şəhid ailələri ilə görüş

va şəhid Ataməli Musaoğlu və Cavid Manafovun valideynlərinə mərd, cəsur oğul böyütdükləri üçün öz minnətdarlığını bildirib, bütün Azərbaycan xalqının onlarla fəxr etdiyini qeyd edib. Hər iki şəhid məzunun şanlı döyüş yoluna həsr edilmiş videoçarx nümayiş olunduqdan sonra onlara dərs demiş müəllimlərin - Yamən Vəliyeva, İmrad Bayramov, Kamilə Kazımova,

İranə Məmmədli və Vüsalə Cəfərovanın xatirələri dinlənilib.

Sonda Ataməli Musaoğlunun anası Leyla Musayeva və Cavid Manafovun anası Natavan Manafova övladlarının ölkəmizin ərəzi bütövlüyünün bərpa olunmasında göstərdikləri şücaətdən bəhs edib, gəncləri onların həyat yolundan nümunə götürməyə səsləyiblər.

Elmi seminar: "İslamın meydana gəlməsi. Raşidiyyə xəlifələri"

Martın 15-də Tarix fakültəsində Asiya və Afrika ölkələri tarixi kafedrasının "İslamın meydana gəlməsi. Raşidiyyə xəlifələri" mövzusunda elmi seminarı keçirilib.

Fakültənin elmi işlər üzrə dekan müavini Kəmalə Nəcəfova seminarın mövzusu haqqında iştirakçılara məlumat verib.

Asiya və Afrika ölkələri tarixi kafedrasının dosenti Gülxanım Qarayeva mövzu ilə bağlı məruzəsində qeyd edib ki, İslam dini təşəkkül tapanadək Ərəbistan yarımadasında ərəblərin əksəriyyəti bidətçi idi. Onlar müxtəlif təbiət hadisələrinə, ağaclara, taxtalara, su quyularına, səma işıqlarına, daşlara və digər əşyalara itaət edirdilər. Bu qədim ərəb bütprəstliyini ərəblər sonralar "cahiliyyə dövrü" adlandırırdılar. E.ə. I minillikdə ərəb tayfalarının Ərəbistan yarımadasının cənubundan şimalına, Mesopotamiya, Suriya və Misirə qədər yayılması nəticəsində ərəbləşmə prosesi baş vermişdi.

Bəşər tarixinin inkişafına özünəməxsus dəyişikliklər gətirən yeni səmavi İslam dininin banisi Məhəmməd peyğəmbər Məkkədə hakim mövqeyə malik olan qureys tayfasından idi. Məhəmməd Peyğəmbərin dini fəaliyyətində Mədinə mərhələsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. 622-ci ildə Məhəmməd Peyğəmbər Məkkədən Yəsrinə hicrət etdi. Yəsrin "Mədinət ən-Nəbi"- "Peyğəmbər şəhəri" adlanmağa başladı. Məhəmməd Peyğəmbərin dini və siyasi fəaliyyətinin nəticəsi olaraq, 630-cu ildə ilk ərəb feodal dövlətinin əsası qoyuldu. 632-ci il-

də Məhəmməd peyğəmbər dünyasını dəyişdikdən sonra varislik hüququnu daşıyan oğlan övladı olmadığından icmanın qərarı ilə Əbu Bəkr xəlifə elan olundu və Raşidiyyə xəlifələri dövrü başladı. Bu dövrdə Əbu Bəkr (632-634), Ömər (634-644), Osman (644-656), Əli (656-661), Həsən (661-6 ay) hakimiyyətdə olublar.

Məruzəçi Raşidiyyə xəlifələri dövrünün əsas xüsusiyyətləri barədə də ətraflı məlumat verib.

Elmi seminar maraqlı müzakirələrlə yadda qalıb.

Yaponiyanın Osaka Metropolitan Universitetinin professoru BDU-da elmi seminarda məruzə edib

Martın 15-də Yaponiyanın Osaka Metropolitan Universitetinin professoru Yong-Gu Şim BDU-nun əməkdaşları, gənc tədqiqatçıları və tələbələri üçün keçirilən elmi seminarda "Spektroskopik ellipsometriyanın əsasları və onun tətbiqi" (Fundamentals of spectroscopic ellipsometry and its application) mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

Elmi seminarda professor Yong-Gu Şim işığın polyarlaşmasının əsaslarını izah edib, spektroskopik ellipsometriyanın əsasları, tətbiqləri, prinsipləri, məlumatların təhlilinin yeni üsulları haqqında məlumat verib.

Qeyd edək ki, spektroskopik ellipsometriya nazik təbəqələri "dağıtmadan" optik sabitlərinin və struktur parametrlərinin təyin olunmasında geniş istifadə olunur. Spektroskopik ellipsometriya nazik təbəqə nümunəsindən bucaq altında əks olunduğu zaman işığın polyarlaşma vəziyyətinin dəyişməsinə əsaslanır. Spektroskopik ellipsometriya nazik təbəqə və interfeysin qalınlığını, təbəqələrin n və k kimi optik sabitlərini təyin etməyə, habelə, təbəqənin səth morfologiyasını müəyyənəlməyə imkan verir.

Daha sonra Yong-Gu Şim verilən sualları cavablandırıb.

Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlardan istifadənin vəziyyətinə dair ustad dərsi

Martın 15-də Ekologiya və torpaqşünaslıq fakültəsində "Heydər Əliyev İli" ilə bağlı Tədbirlər Planına uyğun olaraq aqrar və ekologiya sahələri üzrə ustad dərslərinə başlanılıb.

Aqrar istiqamət üzrə ilk ustad dərsi "Heydər Əliyev irsi və aqrar islahatların elmi-nəzəri, praktiki əhəmiyyəti" layihəsi çərçivəsində "Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlardan istifadənin müasir vəziyyəti: mövcud problemlər və onların həlli yolları" mövzusunda həsr olunub. Məruzəçi - Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin mütəxəssi-

Aqrar istiqamət üzrə ilk ustad dərsi "Heydər Əliyev irsi və aqrar islahatların elmi-nəzəri, praktiki əhəmiyyəti" layihəsi çərçivəsində "Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlardan istifadənin müasir vəziyyəti: mövcud problemlər və onların həlli yolları" mövzusunda həsr olunub.

si, aqrar elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Eldəniz Həsənov Azərbaycan Respublikasının vahid torpaq fondunun ümumi səciyyəsi, kadastr baza məlumatları əsasında elmi-nəzəri təhlili barədə məlumat verib.

Ölkəmizdə 1997-ci ildən etibarən həyata keçirilən aqrar-torpaq islahatı prosesində dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyət növləri əsasında təsnif edilən torpaq ehtiyatlarının kənd təsərrüfatına yararlı uqodiyalarının (əkin, dinc, çoxillik əkmələr, biçənək və öyrüş sahələrinin) müasir istifadə vəziyyəti inzibati ərəzi vəhidlərinin təmsalında təbii, iqtisadi və hüquqi baxımdan qiymətləndirilib.

Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların səmərəli istifadəsi, münbitliyinin mühafizəsi, əkin dövriyyəsi torpaqlarının məqsədli təyinatı və hüquqi rejimə uyğun olaraq istifadəçiliyində qəbul edilmiş hüquqi-normativ bazanın əsasları təhlil edilib, qarşıya çıxan təsərrüfatçılıq problemləri elmi-nəzəri cəhətdən dəyərləndirilib.

Ustad dərşində gələcəkdə bu istiqamətdə həyata keçirilən aqrar-torpaq islahatlarının Şərqi Zəngəzur və Qarabağ iqtisadi rayonlarında aparılması ilə bağlı dövlət siyasətinin əsasları barədə müzakirə aparılıb.

"Narkomaniya-"ağ ölüm"" adlı tədbir keçirilib

Martın 7-də Kimya, Tətbiqi riyaziyyat və kibernetika fakültələrinin birgə təşkilatçılığı ilə "Narkomaniya-"ağ ölüm"" adlı tədbir keçirilib.

Kimya fakültəsinin dekan müavini Taleh Qəhrəmanov ölkədə sağlam nəslin formalaşması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərdən, narkomaniya ilə mübarizə sahəsində görülən işlərdən söz açıb. Vurğulayıb ki, cəmiyyətin hər bir üzvü bu məsələdə öz məsuliyyətini dərk etməli və "ağ ölüm"ə qarşı fəal mövqə sərgiləməlidir.

Tətbiqi riyaziyyat və kibernetika fakültəsinin dekan müavini Şamo Cəbrayilov isə narkomaniyanın insanlara vurduğu fiziki, psixi və mənəvi zərərlərinin uzun müddət qalıcı ol-

duğunu qeyd edib, bu asılılığın məhvə apardığını bildirib.

Kimya fakültəsi Tələbə Elmi Cəmiyyətinin sədri İsa İsayev, sədr müavini Zenfira Hüseynzadə və IV kurs tələbəsi Hüseyn Quluzadə yeniyetmə və gənclər arasında narkomaniya ilə bağlı maarifləndirmə işlərinin genişləndirilməsinin prioritet məsələ olduğunu diq-

qətə çatdırıb, narkotik bitki və maddələrin mənşəyi, tərkibi, yayılma formaları, törətdikləri fəsadlar haqqında geniş məlumat veriblər.

Tədbirin sonunda narkomaniyanın acı nəticələri, "ağ ölüm"ə qarşı mübarizə tədbirlərinə aid videolar nümayiş olunub.

Neft yağlarının hidrogenlə təmizlənməsi zamanı yaranan ekoloji problemlər araşdırılıb

Martın 9-da Ekologiya və torpaqşünaslıq fakültəsində növbəti elmi seminar keçirilib.

Seminarda Ekoloji kimya kafedrasının doktorantı Atlas Hüseynlinin "Neft yağlarının hidrogenlə təmizlənməsi prosesində formalaşan tullantıların tərkibinin müəyyənləşdirilməsi" mövzusunda məruzəsi dinlənilib. Qeyd olunub ki, digər müasir texnoloji qurğularda olduğu kimi, neft yağlarının hidrogenlə təmizlənməsi qurğusunda da bərk, maye və qaz halında olan tullantılar formalaşır. Neft yağlarının hidrogenlə təmizlənməsi prosesində ekoloji problemlərin yaranmasının səbəbləri müxtəlifdir. Heydər Əliyev adına Neft emalı zavodunda (NEZ) indiyə qədər neft yağlarının hidrogenlə təmizlənməsi qurğusunda formalaşan tullantıların tərkibinin və ətraf mühitə təsirinin elmi, ekoloji təhlilləri dərinlənə aparılmayıb.

Məruzədə neft yağlarının hidrogenlə təmizlənmə prosesində tullantıların formalaşma-

sının səbəbləri, tərkibi haqqında məlumatlar araşdırılıb. Heydər Əliyev adına NEZ-də istismar olunan neft yağlarının hidrogenlə təmizlənmə qurğusunun ekoloji pasportu, ekoloji radiasiya və radiasiya təhlükəsizliyinə aid ekoloji normativ texniki sənədlərdə bu qurğuya aid hər bir tullantıya dair yol verilən qatılıq həddi normaları öyrənilib, qeydiyyatlar aparılıb.

İlk dəfə neft yağlarının hidrogenlə təmizlənməsi prosesində alınan tullantı sularının tərkibində olan, övəllər heç bir texniki və elmi ədəbiyyatlarda rast gəlinməyən zərərli maddələrin miqdarı müəyyənləşdirilib. Həmçinin bərk tullantıların

radiasiya təhlükəsizlik nəticələri əldə edilib və utilizasiyası üçün yeni üsul təklif olunub. Bununla yanaşı, qaz və bərk tullantıların tərkibi müəyyənləşdirilib. Neft yağlarının hidrogenlə təmizlənməsi prosesi zamanı formalaşan qaz tullantılarının bütün mənbələrində və ona yaxın ərazilərdə xüsusi qaz analizatorlar vasitəsilə havanın tərkibi ölçülüb. Alınan nəticələr zavodun ekoloji normativ texniki sənədlərində göstərilən hər bir qaz halında olan zərərli maddələrin yol verilən qatılıq həddi normaları ilə müqayisəli ekoloji təhlil olunub.

Sonda seminar iştirakçıları sualları cavablandırılıb.

BDU alimləri badam yarpaqlarının xərçəng və mikrob əleyhinə təsirini araşdırıblar

Biofizika və biokimya kafedrasının müdiri, professor Rövşən Xəlilov, həmin kafedranın dosenti Səbinə Öməröva və doktorantı Mehmet Təfviq Adıcanın həmmüəllifi olduqları "Amigdalus communis (badam) bitkisinin yarpaqlarının sulu ekstraktının kimyəvi tərkibinin və ekstrakt vasitəsi ilə sintez edilmiş qızıl nanohissəciklərin antimikrob və xərçəng əleyhinə agentlər kimi tədqiqi" adlı elmi məqalə "Web of Science", "SCOPUS", "PubMed" və "AGRIS" kimi elmi bazal-

larda indeksləndirən "Molecules" jurnalında dərc olunub.

İşin əsas məqsədi badam bitkisinin yarpaq ekstraktının kimyəvi tərkibini müəyyənləşdirmək və həmin ekstrakt vasitəsilə biosintez edilmiş qızıl nanohissəciklərin antibakterial və sitotoksik xüsusiyyətlərini araşdırmaqdır. Yarpaq ekstraktının kimyəvi tərkibi LC-ESI/MS/MS (maye xromatografiya/mass spektroskopiyası) metodundan istifadə olunaraq tədqiq edilmiş, nanohissəciklərin sintezi, stabilləşdirilməsi və

bağlanması mərhələlərinə cavabdeh ola biləcək birləşmələr müəyyənləşdirilib. Əldə edilmiş biogen qızıl nanohissəciklərin kolorektal adenokarsinoma, qloma, yumurtalıq xərçəng hüceyrə xətlərinə və insanın dermal fibroblastlarına qarşı in vitro sitotoksik effektivliyi MTT analizi ilə qiymətləndirilib. Həmçinin əldə edilmiş nanohissəciklərin Bacillus subtilis, Staphylococcus aureus bakteriyalarına və Candida albicans göbələyinə qarşı toksik effekti müəyyənləşdirilib.

Astrofizika kafedrası mart ayı üçün kosmik hava proqnozunu açıqlayıb

Hazırda Günəşdə baş verən alışmaların aktivlik indeksi sarı zonaya düşür (cəmi beş olmaqla yaşıl, sarı, narıncı, qırmızı və bənövşəyi indeks mövcuddur), geomaqnit sahə sakit və stabildir.

Fizika fakültəsinin Astrofizika kafedrasının məlumatına görə, 5-7 mart tarixlərində geomaqnit sahənin aktiv hala keçəcəyi, geomaqnit şəraiti göstərən Kp əmsalının 10 ballıq şkala ilə 4-5, 15 mart tarixi üçün isə 4 olacağı proqnozlaşdırılır. Martın 25-dək geomaqnit şəraitin

sakit olacağı, 25-28 mart tarixləri üçün geomaqnit şəraitin yenidən fəallaşacağı gözlənilir. Bunun nəticəsində Kp əmsalının 4-7 intervalına, geomaqnit qasırğasının isə G2 (orta) və G3 (orta, nisbətən daha güclü) səviyyəsinə çatacağı proqnozlaşdırılır.

Hazırda Günəşdə alışmaların baş vermə ehtimalı C sinif alışmalar üçün 99%, M sinif alışmalar üçün 50%, X sinif alışmalar üçün isə 15%-dir. 02-04 mart tarixlərində Kp əmsali 1-3 intervalında dəyişəcək.

Tərtərçayda yeraltı suların yayılma qanunauyğunluqlarına dair elmi seminar

Martın 2-də Geologiya fakültəsində "Tərtərçay gətirmə konusunda yeraltı suların yayılma qanunauyğunluqları və ekameliorativ vəziyyətə təsiri" mövzusunda elmi seminar keçirilib. Seminarda Hidrogeologiya və mühəndis geologiyası kafedrasının müəllimi Günay Hüseynova məruzə edib.

Məruzəçi Tərtərçay gətirmə konusunu hüdudlarında müasir və IV dövr çöküntülərinin müxtəlif dərinliklərdə formalaşması haqqında məlumat verib. Qeyd edib ki, qunt sularının yatma dərinliyi 1-10 m arasında dəyişir və qərbdən şərqə doğru yer səthinə yaxınlaşır. Onların yerləşmə dərinliyi gətirmə konusunun geomorfoloji xüsusiyyət-

ləri, relyefin xarakteri, süxurların litoloji tərkibi və sukeçirmə əmsalı, qunt sularının qidalanma şəraiti və sərfindən asılı olaraq formalaşır. Tərtərçay gətirmə konusunu ərazisində təzyiqli sulu horizontlar geniş yayılıb. Gətirmə konusunun yüksək sahələrində yeraltı sular vahid təzyiqli sulu horizontu əmələ gətirdiyi halda, periferiya zonasına doğru vertikal istiqamətlərdə yaxşı su keçirən və su keçirməyən çöküntülərlə təbəqələnmə hesabına bir neçə sulu laylara ayrılır. Üst sulu horizont təzyiqli sular hesab olunur.

Sonda seminar iştirakçıları sualları cavablandırılıb, müzakirələr aparılıb.

"Bitkilərin genetik transformasiyası" adlı elmi seminar

Martın 3-də Biologiya fakültəsində "Bitkilərin genetik transformasiyası" mövzusunda elmi seminar keçirilib.

Elmi seminar Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin Biomühəndislik elmi-tədqiqat laboratoriyasının elmi işçisi, Molekulyar biologiya və biotexnologiyalar kafedrasının müəllimi Nurlan Əmrahov təqdimat edib.

Məruzəçi müasir dövrdə məhsuldar bitkilərin yetişdirilməsinin biotexnologiyada önəmli rol oynadığını bildirdi. Bitkilərin kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinin artırılması üçün müasir toxuma kulturası

metodları ilə yanaşı, genetik transformasiya mexanizmlərinin (bioloji və fiziki) araşdırılması və aqrar sektorda tətbiqi olduqca önəmlidir.

Məruzədə genetik transformasiya etmək qabiliyyətinə malik aqrobakteriyaların təsir mexanizmləri, T-DNT-nin sintezi, bitki hüceyrəsinə daxil edilməsi və bu prosesdə iştirak edən faktorların təsiri ətraflı izah olunub. Genetik transformasiyadan əldə edilən genotiplərin selektiv markerlərlə seçilməsi və bu texnologiyada yeni RUBY kompleksinin tətbiqi barədə də ətraflı məlumat verilib.

BDU-nun aliminin Kalderon-Zigmund operatorlarının komutatorları və tətbiqləri üzrə tədqiqatları davam edir

Tətbiqi Riyaziyyat Elmi-Tədqiqat İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Vaqif Quliyevin "Commutators of multilinear Calderon-Zygmund operators with kernels of Dini's type on generalized weighted Morrey spaces and applications" məqaləsi "Web of Science" bazasında indeksləndirən "Po-

sitivity" jurnalında dərc edilib. Məqalədə ümumiləşmiş çəkili Morri fəzalarında Dini tipli nüvəli multixətli Kalderon-Zigmund operatorları və onların kommutatorlarının məhdudluğu araşdırılıb və bunun üçün kafi şərtlər tapılıb. Tətbiqi olaraq diferensial operatorların təkrarlanan komutatorları üçün multixətli çəkili Morri qiymətləndirmələri verilib.

Yaponiyalı professor BDU-da kolloid yarımkeçirici nanohissəciklərin xassələrinə dair mühazirə deyib

Martın 16-da Yaponiyanın Osaka Metropoliten Universitetinin professoru Yong-Gu Şim BDU-nun əməkdaşları, gənc tədqiqatçıları və tələbələrini üçün keçirilən elmi seminarda "Kolloid yarımkeçirici nanohissəciklər üçün spektroskopik ellipsometri" (Spectroscopic ellipsometry for colloidal semiconductor nanoparticles) mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

Məruzədə yarımkeçirici nanohissəciklərin onların həcmi analoqları ilə müqayisədə unikal fiziki və kimyəvi xassələrə malik

olması ilə əlaqədar kvant-məhdud ölçü təsirindən yaranan və ölçüdən asılı olaraq xarakterik xüsusiyyətlər nümayiş etdirmələri qeyd edilib. Kolloid nanohissəciklərin müxtəlif səthləri örtməkdə istifadə olunması, optik nazik təbə-

qələr üçün perspektiv materiallar olduğu, bu materiallardan işığın kiçik faizlərlə səpilməsi və qeyri-vakuüm mühitində geniş sahəli, nahamar altlıqlar üzərində asanlıqla hopdurulması kimi xüsusiyyətləri haqqında məruzədə ətraflı

məlumat verilib. Professor Yong-Gu Şim nanohissəciklərin nazik birqatlı və ya çoxqatlı təbəqələrindən yararlanmaqla kolloid yarımkeçirici nanohissəciklərin dielektrik funksiya spektrlərinin, eləcə də spektroskopik ellipsometriyadan istifadə edərək nazik təbəqələrin qalınlığı və nanohissəciklərin say sıxlığı kimi struktur parametrlərinin aydınlaşdırılması metodu haqqında da danışdı.

Daha sonra Yong-Gu Şim verilən sualları cavablandırıldı.

"Elektron informasiya resurslarının menecmenti" mövzusunda elmi seminar

Martın 17-də BDU-da Elmi Kitabxananın, İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin və Azərbaycan Kitabxana İnformasiya Konsorsiumunun birgə təşkilatçılığı ilə "Elektron informasiya resurslarının menecmenti" mövzusunda elmi seminar təşkil olunub.

Elmi seminarda EBSCO şirkətinin MDB ölkələri üzrə direktoru Andrey Sokolov mövzu ilə bağlı məruzə edib. Andrey Sokolov məruzəsində əvvəlcə ənənəvi informasiya resursları ilə elektron resurslar arasında müqayisəli təhlillər aparıb, onların fərqli və üstün tərəfləri barədə prinsiplər məsələləri şərh edib. Nəticə olaraq əsrin sonlarından başlayaraq dünyada elektron informasiya xidmətlərinin meydana gəldiyini və sürətlə inkişaf edərək müxtəlif parametrlər üzrə üstünlük qazandığını vurğulayıb. Qeyd edib ki, elektron informasiya resursları məzmun və forma baxımından, eyni zamanda da operativliyinə görə geniş imkanlara malikdir.

Andrey Sokolovun məruzəsi geniş diskussiyaya səbəb olub. Mütəxəssis əməkdaş və tələbələrin mövzu ilə bağlı çoxsaylı suallarını cavablandırıldı.

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin rəisi BDU-da mühazirə deyib

Martın 17-də İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin rəisi Məmməd Abbasbəyli BDU-nun müəllimi və tələbə heyəti üçün mühazirə deyib.

Xidmət rəisi mühazirəsində qurumun fəaliyyət istiqamətləri, strukturu barədə məlumat verib, ölkəmizdə biznes mühitinin davamlı olaraq yaxşılaşdırılması məqsədilə antiinhisar nəzarəti, dövlət satınalmaları, rəqabət, keyfiyyət tə-

minatı sahələrində aparılan islahatları diqqətə çatdırıb. Xidmət rəisi qeyd edib ki, ölkədə rəqabət mühitinin təmin olunması, dövlət satınalmaları sahəsində şəffaflığın artırılması, key-

fiyyət infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi və istehlakçı hüquqlarının qorunması sahəsində əhəmiyyətli işlər görülüb, geniş məarifləndirmə işləri aparılıb. Azərbaycanda yeni Rəqa-

bət Məcəlləsinin hazırlandığını xatırladan Xidmət rəisi bu məəcəllənin qəbul edilməsinin rəqabəti və azad sahibkarlığı təşviq etməklə iqtisadiyyatın inkişafını, istehlakçıların rifahını, məhsul və xidmətlərin keyfiyyətini təmin edəcəyini bildirdi. Bununla yanaşı, Xidmətin fəaliyyətində şəffaflığı təmin etmək məqsədilə dövlət satınalmaları, dövlət rəqabət və dövlət keyfiyyət portalları da hazırlanır.

BDU-da xərçəng əleyhinə pentapeptid molekulların fəza quruluşuna dair tədqiqatlar aparılır

Martın 31-də Fizika Problemləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunda "Xərçəng əleyhinə pentapeptid molekulların fəza quruluşunun və konformasiya xüsusiyyətlərinin molekulyar modelləşdirilməsi" mövzusunda elmi seminar keçirilib.

Seminarda İnstitutun Biofizika şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, fizika üzrə elmlər doktoru Gülşən Ağayeva mövzu ilə bağlı məruzə edib. Məruzəçi bildirdi ki, düyü kəpəyi zülalından əldə edilən xərçəng əleyhinə EQRPR pentapeptid molekullarının və onun D-izomerlərlə əvəz edilmiş analoqlarının fəza quruluşunun nəzəri modelləşdirmə üsulları ilə tədqiqi nəticəsində onların konformasiya xüsusiyyətləri müəyyən edilib. Bu pentapeptid molekulların stabil fəza quruluşlarının atom koordinatlarının əsasında onların reseptorları ilə bağlanma qabiliyyətləri molekulyar dokinq üsulu ilə öyrənilib. İlk dəfə molekulyar dokinq metodunu tətbiq etməklə pentapeptid EQRPR və onun D-izomer analoqlarının ACE2, SARS-CoV-2 virusunun S- və Mpro zülalları ilə birləşmə kompleksləri göstərilib, həmçinin komplekslərin birləşmə konstantları hesablanaraq mümkün kliniki profilləri təyin edilib. Tədqiq olunan EQRPR pentapeptidinin multifunksional olması göstərilib.

EQRPR pentapeptid molekullarının xərçəng əleyhinə təsir mexanizmi nəzəri və təcrübə metodlarla tədqiq edilib, onun D-izomerlərlə əvəz edilmiş analoqlarının epidermal böyümə faktoru reseptoruna, tirozinkinazaya və proto-onkogen tirozin-protein kinazaya güclü bağlanma qabiliyyətləri və fosfolipid DPPC ilə qarşılıqlı təsirinin güclü olduğu müəyyən edilib. Ağciyər xərçəngi hüceyrələrində aparılan ilkin tədqiqatlarda EQRPR peptidinin hüceyrə membranı ilə qarşılıqlı təsirdə olduğu göstərilib.

Koronavirusa qarşı vaksin hazırlayan azərbaycanlı alim elmi seminar keçirib

Martın 29-da Kimya fakültəsinin məzunu, AMEA-ın müxbir üzvü, Türkiyənin Akdeniz Universitetinin Molekulyar Biotexnologiya Mərkəzinin rəhbəri, professor Tər lan Məmmədov tərəfindən "Vaksin və terapevtik proteinlərin işlənilməsi: malyariya, qarayara, quduzluq və COVID-19-a qarşı bitki əsaslı vaksin və terapevtik proteinlərin prekliniki tədqiqatları" mövzusunda elmi seminar keçirilib.

Professor Tər lan Məmmədov iştirakçılara son illərdə geniş yayılmış COVID-19 virusuna qarşı və digər vaksinlər haqqında ətraflı məlumat verib.

Professor Tər lan Məmmədov iştirakçılara son illərdə geniş yayılmış COVID-19 virusuna qarşı və digər vaksinlər haqqında ətraflı məlumat verib. Bildirib ki, onun rəhbərliyi ilə komandası tərəfindən hazırlanmış vaksin COVID-19 virusunun

Bildirib ki, onun rəhbərliyi ilə komandası tərəfindən hazırlanmış vaksin COVID-19 virusunun

bütün variantlarına qarşı effektivdir. Tər lan Məmmədov artıq bir neçə önəmli vaksinin, o cümlədən qarayara, malyariya və quduzluq kimi xəstəliklərə qarşı vaksinlərin hazırlanması ilə əlaqədar prekliniki tədqiqatların başa çatdığını və insanlar üzərində sınaqlardan keçmə mərhələsində olduğunu deyib.

Seminarın sonunda məruzəçi tələbələrin suallarını cavablandırıldı.

Ürək çatışmazlığı zamanı baş verən dəyişikliklərdə yaş və cins fərqlərinin elmi əsasları müzakirə edilib

Martın 17-də Biologiya fakültəsində fakültənin məzunu, ABŞ-ın Vyoming Universitetinin elmi işçisi, fəlsəfə doktoru Ayxan Yusifov "Ürək çatışmazlığı zamanı baş verən dəyişikliklərdə yaş və cins fərqləri" mövzusunda elmi seminar keçirib.

Məruzəçi ürək çatışmazlığı zamanı qanda katekolaminlərin miqdarının kəskin artmasının necə baş verdiyini izah edib. Bildirib ki, katekolaminlər ürəkdə Adrenergik Reseptorlara (AR) birləşir və ürək çatışmazlığına gətirib çıxarır. Tibb sahəsində AR-in həddindən artıq stimulyasiyasının zərərli təsirləri ətraflı öyrənilib. AR-i bloklayan dərmanların, blokerlərin müalicə prosesində cavan və yaşlı xəstələrə, o cümlədən qadınlara eyni dozalarda verilməsi fərqli nəticələrə səbəb olur. Bu fərqli nəticələrin elmi əsasını öyrənmək üçün AR aktivləşdirilməsinin yaş və cinsə görə spesifik fərqləri aydınlaşdırılmalıdır. Ay-

xan Yusifov bu fərqləri araşdırmaq üçün AR aktivləşdirilməsini isoprotrenol (ISO) preparatından istifadə etməklə gəmirici modelində öyrəndiyini və bu preparatı dişi və erkək olmaqla yeniyetmə (4 həftəlik), orta yaşlı (4-6 ay) və yaşlı (18 ay) C57Bl6 siçanlarına tətbiq etdiyini auditoriyaya çatdırıb. Elmi tədqiqatın nəticəsi kimi AR genlərinin ekspresiyasında, kinaz (kinase) aktivliyində və miofilament zülallarının fosforlaşmasında yaş və cins fərqləri müşahidə edilib. Erkən yaşlarda idman hərəkətləri ürəkdə elə dəyişiklər yaradır ki, illər sonra bu dəyişikliklər hesabına ürək stressin öhdəsindən daha yüksək həddə gələ bilər.

Sonda məruzəçi iştirakçıların çoxsaylı suallarını cavablandırıb.

Sonda məruzəçi iştirakçıların çoxsaylı suallarını cavablandırıb.

Malinin Faya və Azərbaycanın Acınohur arid meşələri müqayisəli tədqiq olunub

Martın 28-də Ekologiya və torpaqsüənslük fakültəsində növbəti elmi seminar keçirilib. Seminarda Bioekologiya kafedrasının əcnəbi doktorantı Adama Togolanın "Mali Respublikası Faya meşələrinin və Azərbaycanın Acınohur arid meşələrinin müasir vəziyyətlərinin monitorinqi" mövzusunda məruzəsi dinlənilib.

İlk dəfə olaraq müxtəlif qitələrdə yerləşən iki ölkənin: Azərbaycanın arid meşələri ilə Afrikanın Mali Respublikasında yerləşən Faya meşələrinin müqayisəli tədqiqi aparılıb. Acınohur arid meşələri və Faya meşələrinin təbii-ekoloji şəraiti (coğrafi mövqeyi, relyefi, geoloji quruluşu, iqlimi, hidrologiyası, flora və faunası, torpaq örtüyü və landsaftları) öyrənilib. Faya meşələrində 30 il ərzində (1990-2020) təbii və antropogen təsir nəticəsində baş verən dəyişikliklərin səviyyəsi müəyyən edilib. Tərtib edilmiş xəritələrə əsasən, qalereya meşələri 58,96%, seyrək meşəliklər 18,52%, savannalar 37,21%, ağaclı savannalar 40,85% azalıb, kollu savannalar 76,21%, otlu savannalar isə 68,75% artıb.

Landsat5 (13.09.1990) və Landsat8 (30.08.2020) əsasında tərtib edilmiş xəritələrə əsasən, Acınohur arid seyrək meşələrin sahəsinin 30 il ərzində (1990-2020) 2,8 dəfə, düzən meşələrin sahəsinin təxminən 19 dəfə artdığı, əkin sahələrinin isə 21,55% azaldığı müəyyən edilib. Arid meşələri əsasən Türyançay və İlisu Dövlət Təbiət qoruqlarında yerləşir. Bu qoruqların ərazisinin 2003-cü ildə genişləndirilməsi Acınohur arid meşələrin bərpasına və genişlənməsinə səbəb olub. Qorunmayan ərazilərin isə güclü antropogen təsire məruz qaldığı müəyyən edilib. Coğrafi informasiya sistemi (CİS) əsasında tərtib edilmiş "Acınohur arid meşələrinin torpaq istifadəçiliyi xəritəsi" və "Acınohur arid meşələrinin antropogen transformasiyası xəritəsi" əsasında tədqiqat sahəsinə antropogen təsirin dərəcəsi müəyyənənmiş. Arid seyrək meşə və kol landsaftlarının 7,2%-nin dəyişməmiş, 24,42%-nin az dəyişdirilmiş, 36,52%-nin orta dərəcədə dəyişdirilmiş və 31,86%-nin intensiv modifikasiya olunmuş antropogen landsaftlar olduğu müəyyən edilib. Hər iki ölkənin meşələrində müşahidə olunan əsas antropogen təsirlər əkinçilik və heyvandarlığın inkişafı, oduncaq tədarüki, ağacların tikinti materialı kimi istifadəsi, istirahət komplekslərinin tikintisi və s.-dir.

ETSN yanında Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması Xidməti maarifləndirici görüş keçirib

Martın 17-də Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) yanında Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması Xidməti BDU-da maarifləndirici görüş keçirib.

BDU-nun Ekologiya və torpaqsüənslük fakültəsinin dekani Akif Ağbabalı son dövrlər ETSN ilə fakültənin uğurlu əməkdaşlığının olduğunu diqqətə çatdırıb. Ekologiya və torpaqsüənslük fakültəsinin tələbələrini nazirliyin müxtəlif strukturlarında təcrübə keçmələrinə şərait yaradılır, sahilyanı ərazilərdə birgə təmizlik aksiyaları keçirilir.

Xidmətin rəis müavini Rəşad Allahverdiyev, əməkdaşları Nigar Yusifli və Fəridə Kərimova bioloji müxtəlifliyin qorunmasına dair təqdimatlar ediblər. Çıxışlarda Azərbaycanın milli parkları, yasaqlıq və qoruqları, son dövrlər ekoturizmin inkişafı ilə əlaqədar görülən işlər

barədə ətraflı məlumat verilib. Görüşdə həmçinin Azərbaycan Respublikasının "Qırmızı kitab", həyata keçirilən reintroduksiya layihələri, Xəzər dənizinin biomüxtəlifliyi, balıq və digər su bioresurslarının artırılması, ovu və akvakultura, ovculuq təsərrüfatlarının xüsusiyyətləri, geoloji park layihələri haqqında danışılıb. Qeyd olunub ki, hazırda ölkə ərazisində 10 milli park, 10 qoruq, 24 dövlət təbiət yasaqlığı

fəaliyyət göstərir. Bu, ölkə ərazisinin 10,3 faizini əhatə edir. Xidmətin əsas məqsədlərindən biri də tələbələrə zəngin təbiətimizlə, bu ərazilərin unikalılığı ilə tanış etmək, maarifləndirməkdir.

Sonda professor-müəllim heyəti və tələbələr arasında çoxsaylı sualları cavablandırılıb, gələcəkdə birgə tədbirlər planının hazırlanması üçün səmərəli təkliflər səsləndirilib.

BDU-da arxiv işinə dair müzakirələr aparılıb

Martın 29-da İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin və Tələbə Elmi Cəmiyyətinin (TEC) birgə təşkilatçılığı ilə Azərbaycanda "Elm günü" ilə bağlı silsilə tədbirlər çərçivəsində "Azərbaycan Respublikası Dövlət Arxivinin sənəd-informasiya resursları" mövzusunda elmi seminar keçirilib. Elmi seminarda BDU-nun Sənəd menecmenti kafedrasının magistrantı Vüsalə Abbaslı mövzu ilə bağlı məruzə edib. Gənc tədqiqatçı əvvəlcə arxiv anlayışını şərh edib, arxivçilik tarixinə nəzər salıb. Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bu sahəyə xüsusi diqqət və qayğısını diqqətə çatdırıb. Prezident İlham Əliyevin

"Azərbaycan Respublikasında arxiv işinin inkişafına dair 2020-2025-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında 12 fevral 2020-ci il tarixli Sərəncamının sahənin inkişafına mühüm töhfə verdiyini vurğulayıb.

Məruzədə Azərbaycan Respublikası Dövlət Arxivinin yaranması və formalaşması xronoloji baxımdan şərh olunub. Qeyd edilib ki, Dövlət Arxivinin ilk fondları Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin və Bakı kommunasının fəaliyyətinə dair sənədləri əks etdirir. Tədqiqatda həmçinin ölkəmizdə arxiv işinin sovet hakimiyyəti illərində və müstəqillik dövründəki inkişafı, xüsusilə son dövrlər bu sahədə həyata keçirilən

beynəlxalq əməkdaşlıq barədə məlumat verilib, arxiv işinin qanunvericilik bazası, arxiv sənədləri, onların saxlanma müddətləri kimi vacib mövzular izah olunub. Bildirilib ki, bu sahədə prioritet istiqamətlərdən biri də işğaldan azad edilən ərazilərimizdə talan olunmuş arxiv infrastrukturunun bərpasıdır. Məruzədə müasir arxivlərin modeli, strukturu və məqsədləri barədə məlumatlar da diqqətə çatdırılıb. Vurğulanıb ki, müasir dövrdə arxivlərdə rəqəmsallaşdırma proseslərinin təşkili, istifadəçilərə elektron xidmətlərin göstərilməsi vacib elementdir.

Elmi seminar müzakirələrlə davam edib.

BDU-da boş olan professor vəzifələrinə seçkilər keçirilib

Martın 10-də BDU-nun Elmi Şurasının növbəti iclası olub.

Elmi Şurada BDU üzrə boş olan professor vəzifələrinin tutulması üçün seçkilər keçirilib. Seçkinin nəticələrinə əsasən, BDU-nun 12 fakültəsi üzrə 16 nəfər professor vəzifəsinə təsdiqlənib.

Daha sonra cari məsələlərə baxılıb.

BDU-da 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününə həsr olunmuş konfrans

BDU-da 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününə həsr olunmuş konfrans keçirilib. Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib, soyqırım qurbanlarının, ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını fəda etmiş bütün şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Konfransda çıxış edən BDU-nun rektoru Elçin Babayev bildirib ki, Azərbaycan xalqına, türk dünyasına qarşı erməni daşnaklarının soyqırımı siyasəti 200 ilə yaxın müddətdir davam edir. Erməni millətçiləri tarixin müxtəlif mərhələlərində mifik "Dənizdən-dənizə böyük Ermənistan" ideyasını gerçəkləşdirmək məqsədilə soydaşlarımıza qarşı etnik təmizləmə siyasəti həyata keçirib, deportasiya və soyqırımları törədib, əzəli torpaqlarımızı almağı özlərinin məqsədlərinə çeviriblər.

Belə dəhşətli faciələrdən biri də 1918-ci ilin mart-aprel aylarında Bakı Sovetinin mandatı altında fəaliyyət göstərən daşnak-bolşevik silahlı dəstələrinin xüsusi qəddarlıqla törətdiyi kütləvi qırğınlardır. Bu kütləvi qırğınlar, repressiyalar XX əsr tariximizin ən faciəli və dəhşətli səhifələrindən biridir. 1918-ci ilin mart qırğınlarında on minlərlə soydaşımız məhz etnik və dini mənsubiyyətinə görə xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib, milli mədəniyyət abidələrimiz, tarixi binalarımız və məscidlərimiz dağıdılıb, 50 mindən çox soydaşımız qətlə yetirilib.

Mart qırğınları zamanı təkcə üç gün ərzində Bakı, Şamaxı, Quba qəzalarında, Qarabağ, Zəngəzur, Muğan, Xaçmaz, Naxçıvan, Lənkəran və Azərbaycanın başqa bölgələrində silsilə qanlı faciələr törədilib. Yüzlərlə şəhər və kəndimiz, o cümlədən Qarabağ ərazisində azərbaycanlıların yaşadıkları 150-dən çox, Zəngəzurdada

Rektor qeyd edib ki, bu dəhşətli soyqırım aktına yalnız Azərbaycan öz müstəqilliyini yenidən bərpa etdikdən sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən siyasi-hüquqi qiymət verilib. Ulu Öndərin 1998-ci il martın 26-da imzaladığı "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" fərmanda həmin dəhşətli hadisələrə adekvat siyasi qiymət verilib, 31 mart "Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü" elan edilib

115, İrəvan quberniyasında isə 211 kənd xarabalığa çevrilib. Ermənilər evlərə od vurub, insanları diri-diri yandırılar. Rektor qeyd edib ki, bu dəhşətli soyqırım aktına yalnız Azərbaycan öz müstəqilliyini yenidən bərpa etdikdən sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən siyasi-hüquqi qiymət verilib. Ulu Öndərin 1998-ci il martın 26-da imzaladığı "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" fərmanda həmin dəhşətli hadisələrə adekvat siyasi qiymət verilib, 31 mart "Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü" elan edilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 1918-ci il soyqırımı ilə bağlı genişmiqyaslı araşdırmalar aparılıb. Quba şəhərində azərbaycanlıların kütləvi məzarlığı aşkar olunub, erməni millətçiləri tərəfindən törədilmiş cinayətlərə dair yeni faktlar üzə çıxarılib. 2013-cü ildə Quba şəhərində Soyqırımı Memorial Kompleksi açılıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 18 yanvar 2018-ci ildə "1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyi haqqında" sərəncam imzalayıb. Ölkə rəhbərliyinin gördüyü tədbirlər 1918-ci ildə erməni silahlı birləşmələri tərəfindən xüsusi amsızlıqla törədilmiş cinayətlər barədə həqiqətlərin ölkə və dünya ictimaiyyətinə daha dolğun şəkildə çatdırılmasında əvəzsiz rol oynayıb.

BDU-nun rektoru Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında rəşadətli Ordumuzun Vətən müharibəsində şanlı Zəfəri ilə minlərlə şəhidimizin, günahsız soyqırım qurbanlarının intiqamının alındığını deyib: "Mart qırğınları təkcə xalqımıza yox, bütün bəşəriyyətə qarşı törədilən ən qəddar cinayətlərdəndir. Bu faciənin unudulmaması və tarixi həqiqətlərin gənc nəsillərə çatdırılması, gənclərimizə milli dövlətçilik ənənələrinin, Azərbaycançılıq ideyasının aşılınması hər kəsin, o cümlədən Bakı Dövlət Universiteti alimlərinin vətəndaşlıq borcudur".

Daha sonra Milli Məclisin üzvləri Aqil Məmmədov, Elman Məmmədov, Türkiyənin Azərbaycandakı səfirliyinin mətbuat müşaviri Hüseyn Altınalan, Tarix fakültəsinin dekanı, professor İbrahim Zeynalov, dosenti Aydın Məmmədov, "Soyqırım Həqiqətlərinin Tanınması" İctimai Birliyinin sədr müavini Aysən Fəxrəddinqızı çıxış edərək ermənilərin 1918-ci ilin mart ayında azərbaycanlılara qarşı törətdikləri vəhşiliklərdən söz açıb, bu faciənin yaddaşlardan heç zaman silinməyəcəyini bildiriblər. Çıxışlarda qeyd olunub ki, bir daha belə soyqırımlara məruz qalmaq üçün Azərbaycan dövləti daha da güclənməli, gənclərimiz tariximizi yaxşı öyrənməli, düşmənlərimizi tanımalıdırlar.

BDU-nun Qazax filialında soyqırım qurbanları anılıb

BDU-nun Qazax filialının və Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününə həsr edilmiş tədbir keçirilib.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə filialın foyesində soyqırıma həsr olunmuş sərgi ilə tanış olublar.

Tədbir şəhidlərimizin və soyqırım qurbanlarının əziz xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başlayıb. Sonra 31 mart soyqırımına həsr olunmuş videoçarx nümayiş olunub.

Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babayev 200 ildən bəri ermənilərin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri vəhşiliklər, soyqırımların tarixi, səbəbləri barədə danışdı, mart soyqırımının dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasının Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğunu bildirdi.

BDU-nun Qazax filialının direktoru Arif Rüstəmov belə faciələrin xalqımızın həyatında bir daha təkrarlanmaması, həmin hadisələrin dərinə dərinə öyrənilib təhlil olunması və gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilməsi baxımından tədbirin mühüm əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb.

Filialın İctimai və təbiət fənləri kafedrasının baş müəllimi Mübariz Süleymanov, Dil, ədəbiyyat və onların tədrisi metodikası kafedrasının müəllimi Nigar Fərzəliyeva mövzu ilə bağlı məruzə ediblər. Filialın Dil, ədəbiyyat və onların tədrisi metodikası kafedrasının baş müəllimi Hikmət Yusifov, Qazax RİH Aparatında aparıcı məsləhətçi Həsən Yusifli, Tarix ixtisasının IV kurs tələbəsi Gülayə Rüstəmzadə, Filologiya ixtisasının I və II kurs tələbələri Aytac Axundova və Allahverdi Süleymanov çıxışlarında xalqımızın məğrurluğunu, tarixinə sahib çıxan xalq olduğunu 44 günlük Vətən müharibəsində bir daha sübut etdiyini bildiriblər.

Martın 29-da Kimya, Tətbiqi riyaziyyat və kibernetika fakültələrinin birgə təşkilatçılığı ilə 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Kimya fakültəsinin Tələbə Gənclər Təşkilatının sədri Əli Qədirinin moderatorluğu ilə baş tutan tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi, soyqırım qurbanlarının və şəhidlərimizin əziz xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başlayıb. Tədbirdə Tarix fakültəsinin Azərbaycan tarixi kafedrasının (Humanitar fakültələr üzrə) dosenti Boran Əziz "Mart soyqırımı: həyata keçirilmə üsulları, səbəbləri və nəticələri" mövzusunda məruzə edib. O bildirdi ki, 44 günlük Vətən müharibəsindəki qələbədən sonra mart soyqırımının geniş qeyd edilməsinin xüsusi əhəmiyyəti var. Mart soyqırımına aid arxiv materiallarının, şahid ifadələrinin müqayisəli təhlili göstərir ki, bu soyqırım təsadüfən, bəzi başıpozuq silahlı

“Mart soyqırımı: həyata keçirilmə üsulları, səbəbləri və nəticələri”

dəstələrin, irticaçı rus-erməni millətçi qüvvələrinin impulsiv hərəkətlərinin nəticəsi olmayıb, ciddi şəkildə düşünülmüş, əvvəlcədən planlaşdırılmış bəşəri bir cinayətdir. Təhlillər göstərir ki, soyqırımın təşkilatçısı Sovet Rusiyası, Lenin başda olmaqla Rusiya Xalq Komissarları Soveti olub. Onların əsas məqsədi

müstəqilliyimizə mane olmaq, Vətənimizi soyqırımdan əvvəlki illərdəki kimi Rusiyanın daxili quberniyasına, Bakını isə adi rus şəhərlərindən birinə çevirmək idi. Ümumiyyətlə, bu siyasət Rusiyanın Şərqi, türk-müsəlman dünyasına qarşı yeritdiyi siyasətin tərkib hissəsi, soyqırımın icraçıları isə burada olan rus əsgərləri ilə

yanası, erməni hərbi hissələri, "Daşnaksütyun" partiyası və erməni qriqoryan kilsəsi olub. Ermənilərin məqsədi xalqımızı qırmaq və məhv etdikdən sonra torpaqlarımıza sahib olmaq, bu ərazilərdə özlərinə dövlət yaratmaqdan ibarət idi. Bu dəhşətli soyqırım aktına yalnız Azərbaycan öz müstəqilliyini yenidən bərpa etdikdən sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən siyasi-hüquqi qiymət verilib.

Kimya fakültəsinin dekan müavini Taleh Qəhrəmanov, Tətbiqi riyaziyyat və kibernetika fakültəsinin dekan müavini Şam Cəbrayilov çıxışlarında ermənilərin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri soyqırımların dünyada tanınması istiqamətində aparılan dövlət siyasətindən danışdı.

Onlar ermənilərin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri soyqırımı ilə əlaqədar Ümummilli Lider Heydər Əliyevin martın 31-nin "Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü" elan edilməsinə dair 1998-ci il 26 mart tarixli Fərmanını, Prezident İlham Əliyevin 2009-cu il 30 dekabr tarixli "Quba şəhərində Soyqırımı Memorial Kompleksinin yaradılması haqqında" Sərəncamını Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində atılan mühüm addım kimi tədbir iştirakçıların diqqətinə çatdırıblar.

Tədbirin sonunda azərbaycanlıların soyqırımına həsr olunan videoçarx nümayiş olunub, məruzəçi tərəfindən tələbələrə maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

"Mart soyqırımı -105" adlı kitab sərgisi

BDU-nun Elmi Kitabxanası 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününə həsr olunmuş "Mart soyqırımı -105" adlı kitab sərgisi təşkil edib.

Sərgidə kitabxananın fondlarında mühafizə olunan "Azərbaycanlıların soyqırımı", "Azərbaycanda böyük terrorun tarixi", "Azərbaycanda türk-müsəlman soyqırımı probleminin tarixşünaslığı", "Erməni xəyanəti", "Erməni yalanları və tarixi həqiqətlər" və s. kimi ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı törətdikləri qanlı cinayətləri özündə əks etdirən, Azərbaycan, ingilis və rus dillərində 40-dək kitab nümayiş olunur.

Sərgi həftənin sonunadək ziyarətçilərin üzünə açıq olacaq.

Jurnalistika fakültəsində Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününə həsr olunmuş tədbir keçirilib

Jurnalistika fakültəsi, Erməni Araşdırmaları və Təlim Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Giriş sözü ilə çıxış edən Jurnalistika fakültəsinin dekan müavini Samir Mirzəyev erməni millətçiləri tərəfindən son 200 ildə, eləcə də 1918-ci il martın 31-də xalqımıza qarşı həyata keçirilən etnik təmizləmə, soyqırımı və təcavüzkarlıq siyasətinin əsl mahiyyətindən danışıb. Qeyd edib ki, azərbaycanlılara qarşı törədilmiş bu soyqırımı tarixin qanlı səhifələrindən biridir. O, ermənilərin azərbaycanlılara qarşı zaman-zaman törətdikləri soyqırımı ilə əlaqədar Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1998-ci il martın 26-da imzaladığı Fərmanla martın 31-nin "Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü" elan edildiyini, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2009-cu il 30 dekabr tarixli "Quba şəhərində Soyqırımı Memorial Kompleksinin yaradılması haqqında" sərəncamını Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində atılan mühüm addım kimi tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırıb.

Erməni Araşdırmaları və Təlim Mərkəzinin rəhbəri İsmayıl Tanrıverdi mərkəzin fəaliyyət istiqamətləri barədə məlumat verib. O, tələbələrin erməni dilinə olan marağının yüksək olmasını vurğulayaraq, düşmənin öz dilində cavab verməyin vacibliyindən bəhs edib. İsmayıl Tanrıverdi daha sonra 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə erməni əsirlərin (diversantların) dindirilməsi prosesində təcavüzkar kimi fəaliyyətini də tələbə-müəllim heyətinin diqqətinə çatdırıb. Fakültə dekanı Vüqar Əliyev tariximizin unudulmaması istiqamətində həyata keçirilən belə tədbirlərin davamlı olacağını bildirib.

"XX əsrin qanlı səhifəsi" adlı tədbir

BDU-nun Mexanika-riyaziyyat, Geologiya və Coğrafiya fakültələrinin birgə təşkilatçılığı ilə 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününə həsr olunmuş "XX əsrin qanlı səhifəsi" adlı tədbir keçirilib.

Əvvəlcə Dövlət himni səsləndirilib, soyqırım qurbanlarının, ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olan şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbirdə Coğrafiya fakültəsinin dekan əvəzi Məqsəd Qocamanov, dekan müavini Ramiz Əhlimanov, Geologiya fakültəsinin dekan müavini Ələkbər Mirzəyev və tələbələr iştirak ediblər. Çıxışlarda vurğulan ki, 1918-ci ilin mart ayının sonu, aprel ayının əvvəlində Bakıda və Azərbaycanın digər bölgələrində xüsusi qəddarlıqla törədilən qırğınlar zamanı 50 minədək dinc sakin qətlə yetirilib. Mart soyqırımı öz amansızlığı və miqyasına görə azərbaycanlılara və

bəşəriyyətə qarşı törədilmiş dəhşətli cinayətlərdən biridir. Tarixi şərait nəticəsində onların düşən fərsətdən istifadə edən ermənilər minlərlə insanı xüsusi qəddarlıqla qətlə yetiriblər.

Mart soyqırımına hüquqi-siyasi qiymət Ulu Öndər Heydər Əliyev yənidən hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra

verilib. Tədbirdə bu faciələrin xalqımızın qan yaddaşına yazıldığı, tarixi həqiqətlərin gənc nəsllə çatdırılmasının və unudulmamasının əhəmiyyəti qeyd olunub.

Tədbir soyqırımı həsr olunmuş bədii hissə ilə davam edib.

Martın 31-də Tarix fakültəsinin Mənbəşünaslıq, tarixşünaslıq və metodika kafedrasının təşkilatçılığı ilə 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününün 105-ci ildönümünə həsr olunmuş "1918-ci il mart soyqırımı tarixi tədqiqatlarda" mövzusunda Respublika elmi konfransı keçirilib.

Tarix fakültəsinin elmi işlər üzrə dekan müavini, dosent Kəmalə Nəcəfovanın moderatorluğu ilə keçən elmi konfransda Milli Məclisin deputatı, BDU-nun Mənbəşünaslıq, tarixşünaslıq və metodika kafedrasının müdiri, professor Anar İsgəndərov, Qədim dünya və orta əsrlər tarixi kafedrasının müdiri, akademik, tarix elmləri doktoru Yaqub Mahmudov, Azərbaycan tarixi (humanitar fakültələr üzrə) kafedrasının dosenti Boran Əziz 1918-ci ilin 30 mart - 3 aprel tarixlərində Bakı şəhərində və Bakı quberniyasının müxtəlif bölgələrində, eləcə də Şamaxı, Quba, Xaçmaz, Lənkəran, Hacıqabul, Salyan, Zəngə-

BDU-da Respublika elmi konfransı: "1918-ci il mart soyqırımı tarixi tədqiqatlarda"

zur, Qarabağ, Naxçıvan və digər ərazilərdə Bakı Sovetinin ordusu və daşnak erməni silahlı dəstələri tərəfindən azərbaycanlılara qarşı törədilən soyqırım aktının səbəbləri, dəhşətli faktları və nəticələri haqqında iştirakçılara geniş məlumat verilib. Bildirilib ki, rəsmi mənbələrə əsasən, soyqırımın nəticəsində təkcə Bakı şəhərində 12 minə yaxın azərbaycanlı qətlə yetirilib, bütövlükdə Cənubi Qafqazda 50 min nəfərdən çox türk-müsəlman əhali məhv edilib, on minlərlə insan itkin düşüb. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tərəfindən azərbaycanlı əhaliyə qarşı baş vermiş bu dəhşətli faciənin ildönümü günləri, 1919 və 1920-ci illərin mart ayının 31-i iki dəfə ümummilli matəm günü kimi qeyd edilib. Sovet işğalından sonra proletar beynəlmillətçiliyi

təbliğ edən rejim bu dəhşətli tarixi unudurmağa və xalqın hafizəsindən silməyə çalışsa da, buna nail ola bilməyib. Mart hadisələrinə hüquqi-siyasi qiymət Azərbaycan müstəqilliyini yənidən əldə etdikdən sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən verilib. Ulu Öndərin imzaladığı "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" 1998-ci il 26 mart tarixli Fərmanda azərbaycanlıların ermənilər tərəfindən soyqırımına məruz qalması ilk dəfə rəsmi surətdə bəyan edilib. 1998-ci ildən 31 mart -Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü hər il ölkəmizdə dövlət səviyyəsində qeyd edilir. Fərmanda deyilir: "Beynəlxalq hüquqa görə, soyqırımı ən ağır beynəlxalq cinayət olmaqla, sülh və bəşəriyyətin təhlükəsizliyi əleyhinə yönələn təcavüz, insanlıq əleyhinə,

müharibə və beynəlxalq terrorizm kimi cinayətlər qrupuna aid edilir. Soyqırımı cinayətinin hüquqi əsası BMT Baş Məclisinin 1948-ci il 9 dekabr tarixli 260 (III) sayılı qətnaməsi ilə qəbul edilmiş "Genosid cinayətinin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında" Konvensiyaya görə, soyqırımı hər hansı milli, etnik, irqi, yaxud dini qrupu tam və ya qismən məhv etmək məqsədilə törədilən hərəkətlərdir. İnsanlıq əleyhinə cinayətin tərkibini təşkil edən və bu sənəddə göstərilən əməllərdən hər biri 1918-ci ilin mart hadisələri zamanı ermənilər tərəfindən azərbaycanlılara qarşı törədilib və hüquqi baxımdan soyqırımı kimi qiymətləndirilməlidir".

Konfransda AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazma-

lar institutunun baş elmi işçisi Tahirə Həsənzadə "Türkiyəli alim Rza Nurun "Türk tarixi" əsərində Azərbaycan və 1918-ci il mart soyqırımı", Azərbaycan tarixi (humanitar fakültələr üzrə) kafedrasının dosenti Lətifə Əliyeva "Mart soyqırımının qurbanı olan qadın və uşaqların taleyi sənədlərdə", Mənbəşünaslıq, tarixşünaslıq və metodika kafedrasının dosenti, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Aydın Məmmədov "Azərbaycanda törədilən 1918-ci il mart soyqırımlarının demografik vəziyyətə təsiri tarixi tədqiqatlarda", Azərbaycan tarixi (humanitar fakültələr üzrə) kafedrasının doktorantı Səidə Mehriyeva "Mirzə Bala Məhəmmədzadənin əsərlərində mart soyqırımı" mövzusunda məruzələr ediblər.

“BDU və Akdeniz Universiteti antikor, vaksin və dərmanların hazırlanması sahəsində əməkdaşlıq edə bilər” - MÜSAHİBƏ

Müsaibimiz BDU-nun tanınmış məzunu, Türkiyənin Akdeniz Universitetinin Molekulyar Biotexnologiya Mərkəzinin rəhbəri, AMEA-nın müxbir üzvi, professor Tərhan Məmmədovdur. Tərhan Məmmədovla son tədqiqat işlərinin nəticələri və BDU ilə Akdeniz Universitetinin Molekulyar Biotexnologiya Mərkəzinin birgə əməkdaşlıq perspektivləri barədə danışdıq.

- Tərhan müəllim, son illər müxtəlif xəstəliklərə, o cümlədən koronavirus infeksiyasına qarşı vaksinlərin hazırlanması istiqamətində tədqiqatlar aparılırsınız. Hansı nəticələr əldə etmişiniz?

- Tədqiqatlarımız bir neçə infeksiya xəstəliyinə – qarayara, malyariya, quduzluq və COVID-19-a qarşı vaksinlərin hazırlanmasından ibarətdir. COVID-19 xəstəliyinə qarşı artıq laboratoriya səviyyəsində təsdiq olunmuş, yüksək təsiretmə qabiliyyətli peyvənd və dərman əldə edilib. Bundan sonrakı mərhələ isə bazar qiymətləndirilməsi məsələsidir. Hazırladığımız dərmanla da bağlı önəmli testlər aparılıb. Nəticələrə görə, dərman yüksək göstəriciliyə sahibdir. Ümidvaram ki, yaxın zamanlarda vaksinin və dərmanın istehsalı ilə də bağlı addımlar atılacaq. Hazırladığımız vaksinləri insanlar üçün istifadə etmək vacibdir.

- BDU-da fəaliyyət göstərən Mikrobiologiya və virusologiya

laboratoriyası ilə çalışdığınız müəssisə arasında birgə tədqiqatların aparılması nəzərdə tutulubmu?

- Çox istərdim ki, bizim laboratoriyada azərbaycanlı tələbələr, magistrələr, gənc tədqiqatçılar da çalışsınlar, birgə layihələrdə iştirak etsinlər.

- Necə düşünürsünüz, pandemiyanın artıq başa çatdığını demək olarmı?

- Koronavirusun “Omicron” variantının müxtəlif formaları var. Biz hələ virusdan canımızı qurtara bilməmişik. Virusun “Omicron” variantı hələ davam etdiyi üçün yeni bir növünün yaranması da mümkündür.

- BDU ilə Akdeniz Universiteti arasında bu sahədə əməkdaşlıq perspektivləri nədən ibarətdir?

- Akdeniz Universitetinin alimləri Bakı Dövlət Universitetinin, eləcə də digər ali təhsil müəssisələrinin alimləri ilə birgə tədqiqatlar aparılırlar. BDU-nun gənc tədqiqatçıları

nın da Akdeniz Universitetinin laboratoriyalarında tədqiqat aparmaq imkanları var.

- BDU tələbələri üçün “Vaksin və terapeutik proteinlərin işlənilib hazırlanması: malyariya, qarayara, quduzluq və COVID-19-a qarşı bitki əsaslı vaksin və terapeutik proteinlərin preklinik tədqiqatları” mövzusunda elmi seminar keçirdiniz. Gələcəkdə elmi seminarlar hansı mövzularda həsr olunacaq?

- Biz çox mühüm tədqiqatlarla məşğuluq. İnsanların müalicəsi üçün yüksək təsiretmə qabiliyyətli, geniş çeşidli vaksinlər, dərmanlar, antikorlar hazırlayırıq. Ona görə də biz bu sahədə əməkdaşlıq edə bilərik. Əldə olunmuş nəticələrin BDU-nun tələbə, magistrant və gənc tədqiqatçıları, eləcə də akademik heyəti üçün elmi seminarlar, ustad dərsləri formatında təqdimatı ola bilər.

Müsaibəni hazırladı: Nərminə Əsədova

BDU-nun 17 yaşlı tələbəsiindən fədakar addım

Hüquq fakültəsinin I kurs tələbəsi, 17 yaşlı Nazim Həsənov örnək addım atıb. Belə ki, əlaçı tələbə Türkiyədə baş vermiş əsrin zəlzələsi nəticəsində zərərçəkmişlərə yardım fonduna “Ziraat” bankının Bakı ofisi vasitəsi ilə ilk təqaüdünün I-cı ayının tam - 175 manat məbləğini köçürüb. Bu, Azərbaycan tələbə gənclərinin insanlığa, Türkiyəmizə sevgisinin bariz və fədakar nümunəsidir.

Nazimin atası Vəfa Həsənov 8 il əvvəl qəflətən ürək tutmadan dünyasını dəyişib. Babasının himayəsində böyüyən Nazim 2022-ci ildə orta təhsilini “İdrak” liseyində əla qiymətlərlə bitirib. Həmin il qəbul imtahanlarında 610 bal toplayaraq BDU-nun Hüquq fakültəsinin tələbəsi adını qazanıb. 2023-cü il qış imtahan sessiyasında I kursun ilk semestrinin bütün imtahanlarından yüksək nəticə toplayaraq əlaçı olub.

Gələcəyin hüquqşünası Nazim vətənpərvər gənclərimizdən biridir. Deyir ki, Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə şanlı Ordumuzun, əsgər və zabitlərimizin qəhrəmanlığı nəticəsində Qarabağın, o cümlədən Şuşanın erməni işğalından azad edilməsi, Zəfər Günü onun həyatında ən sevindirici gün olub. Yaxın gələcək üçün arzu-

su 18 yaş tamamlananda Şuşaya səfər etmək və sona qədər əlaçı olmaqla BDU-nu fərqlənmə diplomu ilə bitirməkdir.

Nazim asudə vaxtlarında M.F.Axundov adına Mərkəzi Kitabxanaya, əlavə ingilis dili kursuna gedir, bədii ədəbiyyat oxuyur, üzgüçülük və futbolla da həvəskar kimi məşğul olur.

BDU və Varşava Universiteti arasında əlaqələr genişlənir

BDU ilə Polşanın Varşava Universiteti arasında əməkdaşlıq əlaqələri genişlənir. Martın 16-da Şərqsünaslıq fakültəsinin dekani Aydan Xəndan Varşava Universitetinin dəvəti və Azərbaycanın Polşadakı səfirliyinin təşkilatçılığı ilə Varşavada ezamiyyətdədir. Səfər çərçivəsində Aydan Xəndan Varşava universitetinin Şərqsünaslıq fakültəsinin dekani, professor Pyotr Taracha və Türk dilləri kafedrasının müdiri, professor Agata Bareja-Starzynska ilə görüşüb. Görüşdə hər iki fakültə arasında əməkdaşlıq müqavilələri müzakirə edilərək hazırlanıb.

Varşava Universitetinin rektoru, professor Alojz Novak ilə görüş zamanı isə iki universitet arasında əməkdaşlıq memorandumunun imzalanması haqqında fi-

kir mübadiləsi aparılıb. Daha sonra Aydan Xəndan Varşava Universitetində fəaliyyət göstərən Azərbaycanşünaslıq mərkəzinin “Azərbaycan və Polşa əlaqələrinin tarixi” mövzusunda keçirdiyi tədbirdə iştirak edib. Tələbə və müəllim heyətinə BDU haqqında ətraflı məlumat verən Aydan Xəndan Azərbaycan ədəbiyyatının dahi şairi Nizami yarıdıcılığı haqqında mühazirə oxuyub. Mühazirədə Nizaminin yaradıcılığının polyak dilinə tərcümələri haqqında məlumat verilib, şairin dünya poeziyasına və fəlsəfi fikrinə verdiyi töhfələrdən bəhs edilib.

Tədbirin sonunda tələbələrin bir qisminə Azərbaycanla bağlı kitablar hədiyyə olunub.

BDU alimi kolorektal xərçənglə bağlı araşdırmalar aparır

BDU-nun Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin Mikrobiologiya və virusologiya elmi-tədqiqat laboratoriyasının müdiri, professor Xudaverdi Qənbərovun həmmüəllifi olduğu “Bağırsağ mikrobiotası və kolorektal (yoğun bağırsağ) xərçəng risk faktorları” (Gut Microbiota and Colorectal Cancer Risk Factors) adlı məqalə “Web of Science” bazasında indeksləndirən “Current Pharmaceutical Biotechnology” jurnalında cap olunub.

Kolorektal xərçəng düz və ya yoğun bağırsaqda əmələ gələn bağırsağ xərçənginin bir növüdür. Kolorektal xərçəngin əmələ gəlməsində genetik amil ilə yanaşı, bağırsaqda yaşayan bakteriyalar mühüm rol oynayır. Məqalədə kolorektal xərçəngin inkişafı kontekstində bağırsaqda yaşayan bakteriya növlərinin bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqəsi, bağırsağ mikrobiotasının dəyişməsi və dominant bakteriya növlərinin xüsusiyyətləri risk faktorları kimi araşdırılır. Bundan əlavə, bakteriyaların genotoksikliyi, biopərdə əmələ gətirməsi, oksidləşdirici stress, metabolit və disbiosis kimi proseslər kolorektal xərçəngin inkişafı ilə bağlı qiymətləndirilir.

BDU tələbələri Aqrar Xidmətlər Agentliyinin Laboratoriya, Ekspertiza və Sertifikatlaşdırma Mərkəzində istehsalat təcrübəsində

Martın 13-də Ekologiya və torpaqsünaslıq fakültəsinin Torpaqsünaslıq və aqrokimya ixtisası üzrə təhsil alan IV kurs tələbələri Aqrar Xidmətlər Agentliyinin Laboratoriya, Ekspertiza və Sertifikatlaşdırma Mərkəzinin mərkəzi laboratoriyasında istehsalat təcrübəsi keçirlər.

Tələbələr təcrübə dövründə aqrokimyəvi analizlərin nəzəri əsaslarını, torpaq nümunələrinin qeydiyyatı və analizə hazırlığı proseslərini, pH, ümumi duzluqluq (Ec), ümumi azot, mənimşənilə bilən fosfor, orqanik karbon (humus), kirəc (kalsium karbonat), həmçinin aqrofiziki para-

metrlər olan qranulometrik tərkibi, tarla su tumumu, hoqroskopik nəmlik və s. parametrləri öyrənirlər.

Təcrübə ərzində analizlərin aparılması zamanı istifadə olu-

nan keldal sistemi, spektrofotometr, flamefotometr və digər cihazların iş prinsipi, həmin cihazlarda sərbəst işləmə imkanları da tədris ediləcək.

BDU tələbələri tullantıların ətraf mühitə təsiri və alternativ enerjinin inkişafına dair tədqiqatlar aparıblar

Martın 29-da Ekologiya və torpaqsünaslıq fakültəsində Tələbə Elmi Cəmiyyətinin növbəti seminarı keçirilib.

Fakültənin III kurs tələbəsi Zəhra Məmmədova "İstilik energetikası sənayesində formalaşan tullantıların təsnifatı və ətraf mühitə təsiri" mövzusunda təqdimatla çıxış edib. O, əvvəlcə istilik energetikası, İstilik Elektrik Stansiyalarında (İES) alınan elektrik enerjisinin proqnozlar diaqramı, İES-lərin növləri, ətraf mühitə təsiri, Mingəçevir İES haqqında məlumat verib. Bildirib ki, İES-lər gücünə, alınan enerjiyə, istifadə olunan turbinlərin, buxarın başlanğıc parametrlərinə, buxarın başlanğıc parametrlərinə, yanacaq növünə və texnoloji sistemə görə ayrılır. İES-lər hidrosfer, atmosfer, litosfer və ümumilikdə biosferin bütün komponentlərinə təsirlərinə görə fərqlənir.

Məruzəçi İES-lərin xarakterik tullantıları və onların zərərli təsirləndirilməsinin müasir üsulla-

rı haqqında da ətraflı məlumat verib. Sonra fakültənin IV kurs tələbəsi Arzu İbayeva "Azərbaycanda alternativ enerjinin inkişafı ətraf mühitin mühafizəsi amili kimi" mövzusunda təqdimatla çıxış edib. O qeyd edib ki, ətraf mühitin çirklənməsi təbii yanacaqların istifadəsi ilə bağlıdır. Ona görə də alternativ enerjinin inkişafı bütün dünyada, o cümlədən Azərbaycanda böyük əhəmiyyət kəsb edir. Ölkəmiz alternativ enerji mənbələrinin böyük potensialına malikdir: günəş enerjisi (5000 MVt), külək

enerjisi (4500 MVt), geotermal enerji (800 MVt). Hazırda Azərbaycanda bərpa olunan enerji mənbələrinin gücü 17% təşkil edir, 2030-cu ilə qədər isə bu göstərici ən azı 30%-ə çatacaq ki, bu da istixana qazlarının emissiyasını 35%-ə qədər azaldacaq. Bu, Azərbaycanın ekoloji və enerji strategiyasının tənə-nəsi olacaq.

Sonda digər alternativ enerji mənbələrindən istifadənin perspektivləri əsaslandırılıb və seminar iştirakçılarının sualları cavablandırılıb.

BDU Elmi Kitabxanasının oxucuları üçün "Emerald" beynəlxalq nəşriyyatının elektron resurslarından ödənişsiz onlayn istifadə imkanı

BDU-nun Elmi Kitabxanası Universitetin professor-müəllim heyəti, gənc tədqiqatçıları və bütün oxucularına "Emerald" beynəlxalq nəşriyyatının elektron resurslarından 31.03.2023-cü il tarixindən etibarən bir ay sınaq müddətində ödənişsiz onlayn istifadə imkanı təqdim edir.

Oxucular 150-dən çox ölkə-

nin tanınmış alimlərinin müəllifi olduğu 3300 elektron kitab və 300-ə yaxın elektron jurnaldan yararlanma biləcəklər. Kitab və jurnal kolleksiyaları siyasət, kriminologiya, sosiologiya, sosial media, təhsil, kitabxana işi, mühəndislik, maliyyə, menecment, marketinq və digər sahələri əhatə edir.

Sınaq müddətində "Eme-

rald" nəşriyyatın resurslarına <https://www.emerald.com/insight/> linki vasitəsilə və ya <http://elibrary.bsu.edu.az/> səhifəsində tammətli məlumat bazaları rubrikasından daxil olmaq mümkündür.

İstifadəyə kömək məqsədilə təlimat və videolar üçün user support. linkindən yararlanmaq olar.

BDU SABAH Mərkəzinin "Geni modifikasiya olunmuş orqanizmlər" mövzusunda seminarı

Martın 30-da BDU-nun SABAH Mərkəzinin təşkilatçılığı və BDU SABAH qruplarının nəzdində fəaliyyət göstərən "BIO klub"un təqdimatı ilə "Geni modifikasiya olunmuş (GMO) orqanizmlər" mövzusunda seminar keçirilib.

Seminarla BDU SABAH qruplarının Biologiya müəllimliyi ixtisasının II, III, IV kurs tələbələri iştirak ediblər.

Tələbələrdən Fəridə Rzayeva "GMO nədir? GMO-nun tarixi",

Kübra Həşimova "Qidamızı təşkil edən GMO-lar", Zəhra Mirzəyeva "GMO-nun fəsadları", Ülker Gülməmmədova "Asilomar konfransı", Üzeyir Kərimov "Azərbaycan xalqının GMO-ya baxışı" mövzusunda təqdimatlar ediblər.

Sonra mövzu əsasında müzakirələr aparılıb. Qeyd edək ki, seminarın keçirilməsinin məqsədi tələbələri GMO və onun insan orqanizminə mənfi təsiri barədə məlumatlandırmaqdır.

BDU-nun "Debat klubu"nun 49-cu daxili turnirinin bağlanış mərasimi

Martın 31-də BDU-nun Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin və "Vətəndaş Cəmiyyətində Debat" İctimai Birliyinin əməkdaşlığı ilə Milli Debat Proqramı çərçivəsində BDU Debat klubunun "Avengers 10" adlı 49-cu daxili debat turnirinin final və bağlanış mərasimi keçirilib.

Tədbirdə BDU-nun Humanitar məsələlər və gənclər siyasəti şöbəsinin müdiri Ramin Səmədov, "Vətəndaş Cəmiyyətində Debat" İctimai Birliyinin sədri Ülviyyə Axundova, qonaqlar və debatçılar iştirak edib.

BDU-nun Humanitar məsələlər və gənclər siyasəti şöbəsinin müdiri Ramin Səmədov Universitet rəhbərliyi tərəfindən "Debat klubu"nun fəaliyyətinə daim dəstək verildiyini və "Vətəndaş Cəmiyyətində Debat" İB ilə əməkdaşlığın uğurla davam etdirildiyini vurğulayıb.

İctimai Birliyin sədri Ülviyyə Axundova BDU tələbələrinin yerli və beynəlxalq səviyyəli debat, natiqlik layihələrində iştirakını yüksək qiymətləndirib və

Universitet rəhbərliyinə debat fəaliyyətinə verilən dəstəyə görə təşəkkürünü bildirib.

Daha sonra turnirin final mərhələsinə vəsiqə qazanan "Bazara saxlamayaq" və "Ümiddən uzaq durun" komandaları arasında debat aparılıb.

Yarışın qrup və seçmə mərhələsi 17-18 mart tarixlərində "İnvestisiya layihələrində ekoloji standartlar iqtisadi göstəricilərdən üstün tutulmalıdır" mövzusunda keçirilib. Turnirdə Azərbaycan bölməsi üzrə 16, rus bölməsi üzrə 10 komanda olmaqla, ümumilikdə 26 komanda iştirak edib.

Turnirin qalibləri Azərbaycan bölməsi üzrə "Bazara saxlamayaq" komandası (Gülşən Yusibzadə, Səma İsayadə, Fərid Abbasov), rus bölməsi üzrə isə "Vanzello" komandası (Gülçin Osmanova, Hatəm Bəşirov, Məryəm İbrahimli) olub.

Tədbirin sonunda finalçı və qalib komandalar, ən yaxşı natiqlər mükafatlandırılıb.

"Gənc istedadlar" liseyində "Yurdumuza yaz gəlir..." adlı ədəbi-bədii kompozisiya təşkil olunub

Martın 17-də BDU-nun nəzdində "Gənc istedadlar" liseyində Novruz bayramı ilə əlaqədar "Yurdumuza yaz gəlir..." adlı ədəbi-bədii kompozisiya təşkil olunub.

Tədbirdə çıxış edən liseyin direktoru Arif Bağırov Novruz bayramının xalqımızın ən gözəl bayramlarından biri olduğunu vurğulayıb. O, Novruzun təbiətə nur, torpağa hərarət, insanlara xoş ovqat bəxş etdiyini deyib.

Direktor bayram münasibətilə müəllim və şagirdləri təbrik edib.

Liseyin müəllimləri Reyhan Ramazanova, Yeganə Qəhrəmanlı, Günay Səmədova və başqaları xoş arzularını ifadə ediblər.

Sonra liseyin musiqi müəllimi Kəmalə Əliyeva tərəfindən hazırlanan ədəbi-bədii kompozisiya şagirdlərin iştirakı ilə təqdim olunub.

Novruz bayramına həsr olunmuş tədbir

Martın 17-də "Bir Könüllü" Təşkilatının, Elm və Təhsil Nazirliyinin Beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə BDU-da xaricdə təhsillə maraqlanan III, IV kurs və magistr tələbələri üçün xaricdə təhsil barədə məlumatlandırma sessiyası keçirilib.

Təşkilatdan bildiriblər ki, sessiyada nazirliyin əməkdaşları tələbələrə hökumətlərarası təqaüd proqramları - müraciət qaydaları, prioritet ixtisaslar, müsahibə mərhələsi barədə ətraflı məlumat veriblər.

Sonra nazirliyin nəzdindəki Dövlət Proqramı İdarəetmə Qrupunun əməkdaşları "Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022-2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı" barədə tələbələri məlumatlandırılar.

BDU-da İləxır çərşənbə qeyd olunub

Martın 14-də BDU-da İləxır çərşənbə qeyd olunub.

Universitetin həyətində Novruzun rəmzlərindən biri olan tonqal qalanıb. BDU-nun rektoru Elçin Babayev tələbə və müəllimləri İləxır çərşənbə münasibətilə təbrik edib, xalqımıza, dövlətimizə əmin-amanlıq, sülh arzulayıb.

Tələbələr tonqal ətrafında rəqs edib, yallı gedib, rektorla xatirə şəkilləri çəkdiriblər.

Tədbir konsert proqramı ilə davam edib.

Martın 15-də Kimya və Filologiya fakültələrinin təşkilatçılığı ilə Novruz bayramına həsr olunan tədbir keçirilib. BDU-nun Humanitar məsələlər və gənclər siyasəti şöbəsinin müdiri Ramin Səmədov, Kimya fakültəsinin dekanı Fuad Kərimli, dekan müavini Taleh Qəhrəmanov, Filologiya fakültəsinin dekan müavini Anar Fərəcov, Kimya fakültəsinin Tələbə Gənclər Təşkilatının sədri Əli Qədirlı çıxışlarında Novruzun xalqımızın tarixi keçmişinə sarsılmaz tellərlə bağlılığının rəmzi,

Kimya və Filologiya fakültələrinin Novruz tədbiri

milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanılmasında özünəməxsus yeri olduğunu qeyd ediblər. Bildirilib ki, hazırda Şuşa, Ləçin, Kəlbəcər, Cəbrayıl, Zəngilan, Ağdam, Füzuli, Qubadlıda qalanan bayram tonqalları xalqımızın arzularının çin olduğunun ifadəsidir. Novruz bayramının mahiyyətində xalqımızın birliyi, həmrəyliyi dayanır. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin uğurlu

siyasəti, qətiyyəti, xalqımızın və dövlətimizin həmrəyliyi nəticəsində qəhrəman Azərbaycan Ordusunun işğaldan azad etdiyi torpaqlarımızda aparılan sürətli tikinti-quruculuq işləri hər kəsdə qürur hissi yaradır.

Tədbirin sonunda Kimya və Filologiya fakültələrinin tələbələri tərəfindən hazırlanmış bədii proqram nümayiş etdirilib.

Buraxılışa məsul:

Afaq Sadiqova

Redaksiya heyəti:

Əliş Ağamirzəyev
Vüqar Əliyev
Cahangir Məmmədli
Qulu Məhərrəmli
Xatirə Hüseynova
Samir Mirzəyev
Günəl Orucəliyeva

Dizayn - tərtibat:

Aynur Qurbanqızı

Bakı Dövlət Universitetinin mətbəəsində çap olunmuşdur.

Çapa imzalanıb:

31.03.2023

Tiraj: 1000 nüsxə

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəlliflərin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Dərc olunan məqalələrin mətninə görə redaksiya məsuliyyət daşımır.

Əlaqə nömrəsi:

(+994 12) 538 42 08